

БИСЕРИ КРИМИНАЛИСТИЧКЕ КЊИЖЕВНОСТИ

ЕДГАР ВАЛАС

ВЕЛИКО СТОПАЛО

ПОЛИТИКЈА

Edgar Valas

VELIKO STOPALO

Prevela Ivana Lazić

Naslov originala
Edgar Wallace Big Foot

1. Super

Jednog prolećnog jutra Super je sasvim slučajno posetio Barli Stak, jer u tom trenutku još uvek nije ništa znao o pokušaju provale u kuću gospodina Stivena Elsona, kao što nije znao ni da uopšte postoji skitnica po imenu Saliven i da njegov ludi učesnik u zločinu luta prekrasnim pejzažom pevajući luckaste pesmice o ljubavi — i to na stranom, nerazumljivom jeziku.

Barli Stak privlačio je Supera kao što plamen privlači moljca ili, da se još bolje izrazimo, kao što bitka privlači nekog starog konja-veterana, mada je bez sumnje znao da je u ovo vreme gospodin Kardju već otišao u grad. Iako se Gordon Kardju povukao iz svoje profesije, on je i dalje po neizbrisivoj navici svaki dan u devet odlazio u grad.

Pa ipak, Super je krenuo u posetu. Kad nije bilo prilike za uzbudljivije nadmudrivanje s Kardjuom, nalazio je određeno zadovoljstvo pri sueretu s Hanom Šo. Gospodin Gordon se prema njemu odnosio poput uvređenog čoveka, jer Super ga je jednom povredio. S druge strane Hana nije bila u stanju da izrazi tanane nijanse sopstvenog stava, pa nikada nije ni pokušala da prikrije mržnju prema starom policijskom inspektoru.

Hana je prkosno stajala na verandi Barli Staka, a zloćudno blistanje njenih smeđih očiju bilo je dovoljno rečito. Bila je to debeljuškasta žena nižeg rasta, a crna haljina nije isticala njenu privlačnost. Na neki način je zaista i bila privlačna. Na njenom punom licu nije bilo bora, niti je u crnim, gustim šiškama na čelu bilo sedih vlasi, premda je poodavno bila prešla četrdesetu. Crte lica bile su joj grube ali pravilne, a uprkos tome što je bila puna, bilo bi je nepravedno nazvati zdepastom.

— Vreme je baš lepo — promrmlja Super. Lenjo se naslonio na svoj rasklimani motocikl i napola zatvorio oči kao da u toplom jutru, sred lepog pejzaža, namerava da malo odrema. — A i vrt lepo izgpeda. Nikad još nisam video tolike narcise! A tek karamfili! Kladim se da imate dobrog baštovana. Je li gospodin Kardju kod kuće?

— Ne, nije!

— Kladam se da je namiris'o trag pljačkaša banke u Boskomu! — Super zavrte glavom, glumeći divljenje. — Čim sam u novinama pročit'o o pljački, rek'o sam naredniku: 'Potreban je čovek poput gospodina Kardjua da pronađe tu bandu, obična policija to nije u stanju. Nikad ne bi našli tragove, od samog početka bili bi zbunjeni'.

— Gospodin Kardju je otišao u kancelariju, kao što vam je dobro poznato, Minteru — prekinu ga ona, a u očima joj blesnu ljutina. — Ima pametnijeg posla nego da gubi vreme na policijske istrage. Za policiju plaćamo porez i doprinose, a baš su nam od velike koristi! Nespretnjakovići i neobrazovane budale!

— Ne možemo imata sve — reče tužno Super. — Razumno je pretpostaviti, gospođo Šo...

— Gospođica Šo! — gotovo uzviknu Hana.

— O vama uvek tako i mislim — reče Super kao da se izvinjava. — Baš neki dan sam rek'o naredniku; 'Nemam pojma zašto se ta mlada dama ne udaje, Mlada je...'

— Ne mogu gubiti vreme s vama, Minteru.

— Gospodin Minter — ispravi je blago Super.

— Ako imate poruku za gospodina Kardjua, preneću mu je, u suprotnom, imam posla i ne mogu više da gubim vreme s vama.

— Je li bilo provala? — upita Super kad se već napola okrenula da ode.

— Ne, nije bilo provala — odgovorila je kratko. — A da je i bilo, ne bismo poslali vas.

— Kladam se da ne biste — reče Super ljubazno. — Kladam se da bi gospodin Kardju jednostavno uzeo otiske provalnikove noge, pogledao u svoju knjigu o antro... kako se već to kaže... i zgrabio jadnika pre nego što bi pao mrak.

Gospođica Hana Šo se besno okrenu prema njemu.

— Ako mislite da ste pametni, znajte da ima ljudi u Londonu pred kojima biste bili manji od makovog zrna, Minteru. Kad bi gospodin Kardju otišao kod ministra i ispričao mu polovinu onoga što brbljate i radite, još bi vam ove nedelje skinuo taj kaput.

Super kritički pogleda rukav.

— Šta mu fali? — upita, a ona mu zlobno zalupi vrata pred nosom.

Super se nije ni nasmešio ni naljutio. Umesto toga vrlo je pažljivo napunio svoju smrdljivu lulu, zadržavajući veličanstvene

boje prolećnog cveća koje je ispunjavalo svaku leju, a zatim se, zaustavivši se samo da stavi ukradeni cvet u runicu iznošenog kaputa, bučno odveze na glavni put.

Pola sata kasnije:

— Kad čovek dođe u moje godine i na tako uzvišen položaj — reče on, brzo žmirkajući prema mladom policajcu ozbiljnog lica koji je sedeo na drugoj strani stola — može sebi dopustiti da bude temperamentan. Danas se osećam temperamentno. U vazduhu se oseća proleće i mogao bih se opkladiti da sam jutros čuo kukavicu. A kad se čuju kukavice i kad u šumi rastu zvončići, postajem temperamentan. Osim toga, upravo sam razgovarao s lepoticom iz Barli Staka i glava mi je puna sentimentalnih misli. Tražite od mene da dobro pogledam onog skitnicu, a ja odgovaram da bih radije pošao na obalu reke da berem jagorčevinu.

Super je bio visok, koščat i vrlo neuredan. Odelo mu je već godinama izgledalo staro, a sada je, očišćeno i prepravljeno, predstavljalo pravo ruglo. Njegovo mršavo, preplanulo lice i čupave, sive obrve davali su mu specifičnost koju je odelo uveliko umanjivalo. Veoma ga je zabavljao prezir koji je Hana Šo osećala prema njegovoj garderobi.

Bilo je mnogo viših inspektora, superintendanata, ali kad ste u krugovima Metropolitan policije spomenuli Supera, mislili ste na višeg inspektora Patrika Dž. Mintera i ni na koga drugoga.

— Pođite i razgovarajte sa skitnicom, dobri moj naredniče — kneževski je mahnuo rukom. — Ozbiljan posao istrage zločina pripada mojoj prošlosti; bilo je to previše jednosgavno. Zbog toga sam postao senilan pa sam prihvatio posao ovde na selu, gde mogu držati piliće, zečeve i proučavati prirodu u svom njenom veličanstvu i sjaju.

Odeljenje „1“ Metropolitan policije pokriva onaj deo ruralnog Londona koji se proteže do granice Sarija. To je zloglasno „uspavano“ odeljenje, bara u koju ljudi zahvalno doplove iz uzburkanih voda Lajmhausa, Griniča i Noting Dejla. Odeljenje se uglavnom bavi zapanjujućim zločinima kao što su skitanja, lovokrađa i spaljivanje đubreta. Ljudi iz „1“ odeljenja traže odlutale konje i stoku i čine sve što mogu da spreče slinavku i šap. Poznati su kao „seljačine“, „tudumi“ i „izgubljena legija“. Međutim, oni uređuju

vrtove, mnogi od njih gaje sopstveno povrće, pa mogu sebi dopustiti da se popustljivo smeše kad zavidne kolege prave prezrive primedbe o njihovim idiličnim preokupacijama.

Super nije bio premešten iz Skotland jarda u to prijatno utočište zbog toga što su pretpostavljeni hteli da pokažu kako cene njegove odlične usluge — on je bio jedan od velike petorice koja je uništila bandu Rusa u Vajtčapelu — nego (uvek je najbolje reći istinu) jer je bio trn u oku određenih glavešina u policiji. Super je bio uzrok neprestane ljutnje u centrali. Nije poštovao nikoga, od šefa policije na niže, ni prema kome nije bio učtiv, ni s kim se nije slagao. Prepirao se, protivrečio i povremeno prkosio. Njegova najnezgodnija osobina bila je da je uglavnom imao pravo. A kad bi se ustanovilo da ima pravo a da su njegovi šefovi pogrešili, spominjao bi tu činjenicu dvadeset ili trideset puta u toku radnog dana.

— Što je još važnije — nastavio je — razgovor s tim bednim skitnicom prekinuo bi moja proučavanja. Polazim napredni tečaj kriminalistike. Kladam se da nikad niste čuli za Lombrosa. Ah! Onda ne znate kako radi mozak zločinca! Obični mozak teži... zaboravio sam koliko, ali mozak zločinca je lakši. Idite i donesite mi mozak tog čoveka pa ću vam reći da li je pokušao da provali u Barli Stak. A tek spretna stopala... Znate li da pet posto zločinaca može nožnim prstima pokupiti razne stvari? A znate li da su oksifaličke glave najnovija moda u zločinačkim krugovima? Ako ne znate, mnogo ste propustili. Uzmite metar, saznajte mere te skitnice i pri tom pazite na asimetričnost njegovog lica. Oduvek ih je bilo lako uhvatiti, a sada bi to moglo svako dete.

Narednik Latimer je bio previše pametan a da bi pokušao da prekine svog pretpostavljenog pre nego bi mu rečitost sama od sebe presušila. Tek tada je nastupio dobar trenutak da se ubaci primedba.

— Ali, Superu, nije reč o uobičajenoj provali. Po Salivenovim rečima: tako se zove skitnica...

— Skitnice nemaju imena — reče Super umorno. — Već na početku ste pogrešili. Oni su 'Majk', 'Dosadni', 'Te retni vagon Bili', ali nemaju prezimena.

— Prema Salivenovim rečima, onaj drugi skitnica nije mu dopustio da uđe u kuću i ukrade novac. Želeo je nešto drugo...

— Možda dokumenta o porodičnom nasleđu — prekinu ga Super zamišljeno. — Ili matični list zakonitog naslednika? Ili je možda gospodin Elson, jer on je podli Amerikanac, ukrao sveti rubin iz desnog oka velikog boga Hokuma, pa su ga strašni Indijanci pratili, vrebajući priliku? To je slučaj za Kardjua, a možda biste i vi mogli time da se pozabavite. Prihvatite se toga, naredniče. Objaviće vam sliku u novinama, a uostalom, dobro izgledate. Možda se oženite devojkom koja je navodno sobarica, ali se na kraju ustanovi da je kćerka vojvode koju su, dok je bila dete, oteli Cigani. Pođite!

2. Nepredvidiva Hana

Mladi narednik slušao je s upravo čudesnim strpljenjem.

— Priveo sam Salivena jer je spavao u komšiluku — i samo što nije priznao da je motrio na kuću kako bi je pokrao.

— Uzmite mu otiske ušiju — promrmlja Super, uzimajući naliv-pero. — Jeste li primetili da zločinci i paranoiци imaju uši poput šoferšajbne? Tako piše u knjizi, a knjiga ne laže. Posao detektiva nije kao nekad, naredniče. Treba van više fizionomičara i hemičara. Pravog detektiva zamišljam kao momka koji sedi u otmenoj porodičnoj kući s mikroskopom, krvavom mrljom i malo londonskog blata, a kad sve to spoji, može vam reći da je dijamante ukrao levoruki čovek koji vozi zeleni 'ford' kabriolet. Jeste li ikada sreli čoveka po imenu Ferabi?

— Gospodina Ferabija iz kancelarije javnog tužioca? — upita narednik s iznenadnim interesovanjem. — Da, gospodine, video sam ga onog dana kad nas je posetio.

Super klimne glavom, a vilice mu škljocnuše poput mišolovke, pokazavši dva reda zuba. Smešio se.

— On nije detektiv — nastavio je samouvereno — jer razume samo činjenice. Kad bi tog tipa pozvali da razjasni tajnu izgubljenog sata velikog radže od Bonga i kad bi otkrio da je veliki vezir ili vizir, ili kako ga već zovu, odneo sat u Veltemovu večito otvorenu zalagaonicu, otišao bi i zgrabio velikog... itd. Pravi detektiv ne bi bio toliko glup. Odmah bi zaključio da je sat otet u borbi s mladom i lepom daktilografkinjom koju su vezanu i začepljenih usta sakrili u tajnu sobu da bi je poslali u neku jezivu indijsku palatu hara kriške, šta god to bilo. Stari Kardju, eto, to je pravi detektiv. On vam može služiti kao uzor, naredniče.

Super smišljenim pokretom uperi naliv-pero u potčinjenog.

— Taj čovek je iz svih uglova proučio zločin, a poznaje i psiho... kako se već kaže... psihoanalizu, zar ne? E pa, poznaje je. Takođe zna sve o ušima, izbočenim vilicama, asimetričnim licima, težini mozga i sličnim stvarima. U Barli Staku ima biblioteku punu natpisa o zločinima.

Kad bi Super razvezao o tom jedinstvenom detektivu-amateru, gospodinu Gordonu Kardjuu, bilo ga je teško prekinuti, pa narednik tiho i resignirano uzdahnu.

— Reč je o tome, gospodine, da biste morali razgovarati s tim Salivenom. Već je tako reći priznao da je u Hil Brau došao da bi provalio.

Super se ljutito namršti, a onda, na Latimerovo iznenađenje, klimnu glavom.

— Razgovaraću s tim Salivenom, ovamo s njim!

Narednik žustro ustade, pa šmugnu u malu čekaonicu.

Za nekoliko minuta vratio se u pratnji velikog, izrazito nesimpatičnog i sasvim zbunjenog skitnice.

— Ovo je Saliven, gospodine — obavesgi ga on, a Super odloži pero, skinu naočare i sgrogo pogleda zatvorenika.

— Kakve si to ludorije pričao o skitnici koji nije hteo da te pusti u Hil Brau? — neočekivano je upitao. — Ako već lažeš, klošaru, laži uverljivo.

— Istina je, Superu — reče ovaj promuklo. — dabogda crk'o iz ovih stopa, ako me taj ludak nije gotovo ubio kad sam pokušao da otvorim prozor. A sve smo pripremili; rekao mi je za to mesto i gde Amerikanac drži stvari. Dabogda crk'o, ako...

— Nećeš, nećeš, klošari su besmrtni — odsečno reče Super. — Saliven? Setio sam se! Londonski viši sud odrapio ti je tri godine zbog pljačke. Luk Mark Saliven, sećam se tih svetih imena.

Gospodin Luk Mark Saliven se neprijatno uzvrpoljio, ali pre nego se mogao proglasiti nevinim zatvorenikom kojemu je učinjena nepravda, Super je nastavio:

— Šta znaš o tom ludom klošaru?

Saliven je znao vrlo malo. Sreo ga je u Devonširu, a o njemu je ponešto načuo od drugih uličnih vitezova.

— Potpuno je šašav, Superu, to svi kažu. Luta ovim krajem i peva sam sebi. Ne pripada nijednoj bandi i čudno govori... filozofira na stranim jezicima.

Super se zavalio u stolici.

— To ne bi mogao izmisliti. Mozak ti nema dovoljnu težinu. Gde se zadržava?

— Svuda, ali mislim da zapravo živi negde pored mora. Obično me je pitao, jer proveli smo nedelju dana zajedno na ulici, volim li brodove. Rekao je da ih danima gleda dok plove morem i da se pita kakvi brodovi ne mogu potonuti. A šta mislite šta je rekao pošto smo naumili da posetimo tu kuću? Skočio je na mene kao pas i rekao: 'Dalje!' Baš tako, Superu: 'Dalje odavde! Ruke ti nisu dovoljno čiste da budeš...', pa, nešto kao 'sudija'... Lud je.

Viši inspektor je ćutke posmatrao zbunjenog čoveka.

— Skačeš sam sebi u usta, Salivene — reče napokon. Nisi u stanju da govoriš istinu, imaš čudne oči! U zatvor s njim, naredniče! Obesićemo ga!

Salivena su vratili u ćeliju, a narednik je upravo ručao kad Super ustade sa stolice. Sve vreme je sedeo nepomičan, zureći u mastionicu. Napokon ustade, namrštivši se kao da mu taj napor zadaje bol, odbaci papuče koje je uvek nosio u toku radnog vremena, pa stenjući navuče iznošene cipele.

Latimer se, gosteći se, upravo bio dohvatio pite, kad se stari inspektor dovuče u policijsku menzu.

— Znete li nešto o tom Amerikancu Elsonu — upita Super. — Ne morate ustajati, čoveče, pojedite na miru tu pitu.

— Ne gospodine, osim da je tvrd kao dijamant. Kažu da je vrlo bogat.

— -To sam i sam zaključio — izjavi Super. — Kad čovek živi u prostranoj kući i ima tri automobila i dvadeset slugu, saberem dva i dva pa zaključim da mu ne nedostaje novca. Nameravam da ga posetim.

Super je imao motocikl koji je bio u očajnom stanju. Običnom motociklu nalikovao je kao što sirotinjska četvrt nalikuje Bakingemskoj palati. Svakog proleća inspektor ga je rastavljao i pod zaprepašćenim pogledom narednika Latimera ponovo sastavljao tako da mu je potpuno menjao izgled. Možda se to samo činilo zbog njegove strasti da menja boju te čudne sprave. Jedne godine motocikl je bio jarko zelen, a druge crven poput plamena. Jednom ga je ofarbao belom, a točkove i zupčanike nebesko plavom bojom. Super je bio takav da nije mogao bez zastajanja proći kraj gvoždare u čijem su izlogu bile izložene boje za bicikle.

Pa ipak, bio je to dobar motocikl. Nekim čudom njegova dva cilindra bila su u stanju da razviju neverovatnu brzinu. Nekad hromirane ručke bile su odavno prefarbane, sedišta je bilo vezano konopcem, a gume tako zakrpljene da je i najmanje oštromno seosko dete, ugledavši otiske u prašini, moglo sa sigurnošću reći ne samo da je Super prošao onuda nego i u kom pravcu. Međutim, motocikl je svakako „išao“.

Sporo je klaparao uz Djulap Hil, zaobišao visoki crveni zid Hil Braua, a zatim, sišavši, otvorio kapiju i prošao između brestova koji su obrubljivali put do kuće gospodina Elsona. Naslonio je motocikl na drvo, polako otišao do velike kuće, popeo se stepenicama i zastao na otvorenim vratima.

Predvorje je bilo prazno, ali čuli su se muški i ženski glas. Dopirali su iz sobe u koju se ulazilo iz predvorja. Vrata su bila odškrinuta, a na njihovom rubu video je četiri debeljuškasta prsta kao da je neko hteo da ih rastvori. Pogledom je potražio zvonice i vide da je na sredini ulaznih vrata. Zakorač u predvorje da ga dohvati, ali tada...

— Brak ili ništa, Stiv! Dovoljno si me zavitlavao. Obećanja, obećanja, obećanja!... Dosta mi je toga... Novac? Šta će mi novac? Bogata sam kao i ti...

U tom trenutku vrata se otvoriše i žena koja je vikala izađe, pa je Super prepoznade, mada mu je bila okrenuta leđima. Bila je to Hana Šo, neljubazna domaćica Barli Staka.

Nekoliko sekundi je stajao zagledan u nju, a onda je bez šuma zakoračio natraške, pripio se uza zid, vešto preskočio ogradu stepenica i izgubio se. Da bi bio sasvim siguran da njegovo prisusgvo neće biti primećeno, gurao je motocikl čitav kilometar pre nego je seo na njega.

3.

Advokat gubi parnicu

U rano proleće, kad je nebo plavo, Templ je vrlo prijatno i sneno mesto za odmor. Jer u parkovima ima vrana, zeleno lišće drveća čije se grane njišu nad starim kamenim pločama napola je prozirno na sunčevom svetlu, a vodoskok melodično žubori. Stroga pročelja prastarih zgrada, tako zlokobna u maglovitom februaru, ozaruju se sada sopstvenom blagom lepotom tako da užurbani advokati sa sivim perikama i dugim crnim talarima zastaju na pragu kancelarija, iznenada posumnjavši da li su, u trenutku zastranjivanja, zalutali u neobičniju i lepšu četvrt od one na koju su navikli.

Šetajući polako od Flit Strita do svojih prostorija u Kings Benč Voku, Džim Ferabi zastade kraj vodoskoka da spase od uništenja šešir male devojčice, pa nastavi put tiho zviždućući, ruku nabijenih duboko u džepove, spokojnog lica, privlačan i zadovoljan mladi čovek koji je upravo zašao u tridesete godine.

Sgigao je do trotoara, ponovo zastao na kamenim stepenicama svoje kancelarije i očigledno očaran, posmatrao srebrni deo reke koji se odatle video. Zatim se polako popeo sumornim stepenicama, zaustavio se pred teškim crnim vratima, iz džepa izvukao veliki ključ i gurnuo ga u veliku bravu.

Upravo je okretao ključ, kad je začuo kako se otvaraju suprotna vrata pa je, obazrevši se, dobacio osmeh devojci koja je stajala kod vrata.

— Dobro jutro, gospođice Li — rekao je raspoloženo.

Devojka je klimnula glavom.

— Dobro jutro, gospodine Ferabi.

Glas joj je bio mek i očaravajući. Elfa Li, sekretarica starog Kardjua, isprva ga je privukla upravo svojim glasom. Uveravao je sam sebe da mu je privlačna samo zbog te karakteristike i da činjenica, da lice poput njenog slikaju umetnici, ali koje obični smrtnici retko imaju priliku da vide, da joj je skladna pojava ljupka uprkos izraženoj vitkosti, a sive, razmaknute oči gotovo istočnjački kose i duboke, nema nikakve veze s njegovim interesovanjem za jedinu radnicu gospodina Gordona Kardjua.

Njihovo poznanstvo, koje je počelo na ovom prašnjavom hodniku, trajalo je već godinu dana, a razvijalo se pomalo ukočeno. Nije bilo razloga da stari Gordon Kardju — bilo mu je pedeset i osam godina, ali za dvadesetogodišnjake to su staračke godine — uopšte drži kancelariju u Kings Benč Voku, jer više se nije bavio svojim zanimanjem. Jednom davno, klijentela firme „Kardju i Kardju“ po otmenosti i bogatstvu nije imala premca u celom Londonu. Ti advokati su bili posrednici za velika imanja, poverenici za basnoslovne imetke, pravni predstavnici velikih kompanija, ali za vreme rata poslednji Kardju se umorio od odgovornosti i poslao svoju klijentelu mlađim i, kako se izrazio, energičnijim advokatima. U skladu s tradicijom svog zvanja, mogao je uzeti ortaka i tako sačuvati ime firme koja je postojala već vek i po. Ali više je voleo da se potpuno povuče pa se, u velikoj sumornoj kancelariji u Kings Benč Voku, posvetio isključivo sopstvenim profitabilnim poslovima — jer gospodin Gordon Kardju je bio poprilično bogat.

— Pretpostavljam da ste dobili parnicu i da je jadnik u zatvoru?

Stajali su svaki na svojim vratima, a glasovi su im odjekivali dugim hodnikom.

— Izgubio sam parnicu — reče Džim mirno — a 'jadnik' u ovom trenutku verovatno pije pivo i ruga se zakonu koji je izigrao.

Začuđeno ga je gledala.

— Oh... Žao mi je!... Mislim, nije mi žao što je čovek oslobođen, nego što ste vi izgubili. Gospodin Kardju je rekao da će ga sigurno osuditi. Je li druga strana podnela nove dokaze? Šteta!

Hladno je govorila o „drugoj strani“, kao pomoćnik advokata s advokatom.

— Druga strana nije podnela nikakve dokaze — reče Džim. namerno ponavljajući njene reči — Salivena su oslobodili jer sam ja bio tužilac. Činjenica je, gospođice Li, da imam mozak zločinca, pa sam sve vreme dok sam govorio protiv njega, razmišljao njemu u prilog. To je prva parnica u kojoj se pojavljujem kao javni tužilac, a biće i poslednja. Sudija je u završnoj reči napomenuo da je govor javnog tužioca bio jedina razumna odbrana zatvorenika. Saliven je trebalo da dobije godinu dana zatvora, međutim, umesto toga šeta unaokolo i krade patke.

— Patke?... Mislila sam da se radilo o pokušaju provale — zbunila se.

— Citirao sam stari *pop sequitur*. Ja sam upropašćen, gospođice Li, imam mozak briljantnog zločinca spojen sa strogo moralnim pogledima velškog protestanta. Od ovog trenutka sam tek bezimeni činovnik u Javnom tužilaštvu.

Tiho se nasmejala njegovoj svečanoj izjavi, a u tom trenutku se na stepenicama začuše čvrsti koraci. Pogledavši dole, Džim ugleda vrh besprekornog šešira gospodina Kardjua.

Gospodin Kardju imao je ozbiljno, pravilno lice, oči koje su dobroćucno sijale pod gustim obrvama, brižljivo ispeglanu odeću, a veoma je pazio i na tačnost izgovora.

Pod pazuhom je nosio sklopljeni kišobran, a ruke su mu bile na leđima dok se pomalo smrknut penjao stepenicama. Pogledavši gore, ugledao je mladića.

— Zdravo, Ferabi. Kažu da se vaš čovek izvukao.

— Loše vesti brzo putuju — promrmlja Džim. — Da gospodine, moj šef je besan.

— A tako i treba — reče Kardju sa senkom osmeha u privlačnim očima. — Sreo sam Džebingsa, savetnika za finansije. Rekao je... Hm, nije važno šta je rekao. Ne bih želeo posvađati dva člana komore. Dobro jutro, gospođice Li. Ima li neodložnih poslova? Nema? Uđite, Ferabi.

Džim je sledio advokata u njegovu lepo nameštenu kancelariju. Gospodin Kardju zatvori vrata, otvori kutiju cigara i gurnu je prema mladom advokatu.

— Niste pogodni da tužite krivce — reče sa zagonetnim osmehom. — S finansijske strane i nemate pravog razloga da se time bavite. Zato se na vašem mestu ne bih previše brinuo zbog onoga što se danas dogodilo u Višem krivičnom sudu. Prirodno je da se interesujem za taj slučaj, jer mi je gospodin Elson komšija — pomalo umišljeni američki gospodin, kojem nedostaje uglađenosti, ali inače kažu da je dobar momak. Biće mu krivo.

Džim bespomoćno zatrese glavom.

— Imam jednu manu — reče očajnim tonom — moje simpatije su na strani reda i zakona pa se, na poslu, radujem svakoj osudi kojoj sam pridoneo. U sudnici je moj um radio na dva nivoa da pronađe

opravdanja za tog prostaka, opravdanja koja bih ja sam izneo da sam bio na njegovom mestu.

Kardju se prekorno nasmeja.

— Kad tužilac ustane i baci sumnju na nepogrešivost načina uzimanja otisaka prstiju...

— Zar sam to učinio? — upita Džim, pocrvenevši poput krivca. — Gospode! Čini se da sam napravio zbrku!

— Mislim da jeste — glasio je suvi odgovor. — Niste valjda tako rano pili 'porto'? — upita ga. Kad je Džim odgovorio odrično, Kardju otvori ormar, izvadi crnu, prašnjavu bocu, pažljivo obrisa čašu pa je napuni tečnošću boje rubina.

— Saliven me zanima i zbog nečeg drugog — reče on. — Kao što verovatno znate, bavim se... hm... proučavanjem antropologije. Zapravo, laskam sebi da se u meni krije sposoban detektiv. Zaista, kad vidite osobe koje se nalaze na važnim položajima u policiji, poželite da se stvari promene pa da ljudi sa zrelim iskustvom i... hm... obrazovanjem dobiju priliku da pokažu šta znaju. Na čelu odeljenja u mom okrugu nalazi se čovek koji je jednostavno...

Nije mogao da nađe reči. Samo je bespomoćno slegnuo ramenima, a Džim, koji je poznao višeg inspektora Mintera, sakrio je osmeh. Bilo je opšte poznato da Super iz dna duše prezire sve amatere i teoretičare — bio je to stav dobrog radnika prema ravnodušnom umetniku. Jednom prilikom uvredljivo je reagovao — Kardju je njegov ispad nazvao *prostačkim* kad se poveo razgovor o antropologiji.

— Čoveče, baš sge detinjasti! — zarežao je kad je Kardju blago zaključio da su grub glas i svetle, surove oči karakteristični za određeni tip zločinca.

Gospodin Kardju je često isticao da se tako nedoličan i bezobrazan ispad teško može oprostiti.

Džim se pitao zbog čega ga je Kardju tako neočekivano pozvao u svoju kancelariju — prvi put je, naime, ušao ovamo, mada je advokata poznao otprilike pet godina — a da poziv nije učinjen iz puke uljudnosti, bilo je očigledno iz držanja starijeg advokata. Bio je zabrinut i nervozan. Neodlučno je koračao gore-dole i povremeno se zaustavljao da poravna papire na stolu ili promeni položaj stolice.

— Mislio sam na vas celim putem dok sam išao u grad — reče iznenada — i pitao sam se da li da se posavetujem s vama. Poznajete li moju domaćicu Hanu Šo?

Džim se dobro sećao namrgođene žene koja je govorila jednostavnim rečima i koja se, nakon što ga je čula da hvali Supera, nije ni potrudila da prikrije da joj nije drag.

Kardju ga je pažljivo posmatrao.

— Ne sviđa vam se — bila je to više tvrdnja nego pitanje, — Naljutila vas je kad ste me poslednji put posetili, zar ne? Moj šofer, koji je popriličan brbljivac, rekao mi je da je bila neljubazna. Ona je bez sumnje otresita, gruba i vrlo neprijatna osoba. Ali mi na neki način odgovara, a što je najvažnije, nasledio sam je od moje drage žene koja ju je dovela iz sirotišta dok je Hana bila još dete, pa je u mojoj kući tako reći odrasla. Mogao bih je uporediti s Aberdin terijerom koji laje na svakoga osim na gospodara.

Stavio je ruku u džep, izvadio kožni novčanik, otvorio ga, pregledao papire i naposletku jedan od njih raširio na stolu.

— Pokazaću vam nešto u poverenju — reče i pogleda prema vratima da se uveri da su zatvorena. — Pročitajte ovo.

Bio je to običan list papira, bez adrese ili datuma. Sadržavao je tri reda pisana štampanim slovima koja su glasila:

DVAPUT SAM VAS UPOZORIO.
OVO JE POSLEDNJI PUT.
DOVELI STE ME DO OČAJANJA.

Poruka je bila potpisana sa „Veliko stopalo“.

— Valiko stopalo? Ko je Veliko stopalo? — upita Džim nakon što je ponovo pročitao poruku. — Vašoj domaćici su pretili... Pokazala vam je ovo?

Kardju odmahnu glavom.

— Ne, čudnim putem je dospela do mene. Svakog prvog u mesecu Hana mi donosi račune za kuću, stavlja ih na sto u mojoj radnoj sobi, a ja potpisujem čekove za trgovce. Navikla je da nosi račune u džepu ili torbi i skuplja ih u poslednjem trenutku; sušta je suprotnost uredne osobe. Ovo pismo se nalazilo u presavijenom računu za

namirnice. Mora da ga je u žurbi izvadila iz torbe, ne znajući da mi daje privatno pismo.

— Jeste li razgovarali s njom?

Kardju se namršti i odmahnu glavom.

— Ne — zastao je. — Nisam. Nespretno sam joj nagovestio da mi se odmah obrati ako se ikada nađe u nevolji, ali ona je samo zarežala; ne postoji druga reč, zarežala je! Bilo je to, neću okolišati da kažem, bezobrazno — reče i duboko uzdahnu. — Ne volim nova lica, pa bi mi bilo veoma žao da je izgubim. Naravno, da se drugačije postavila, ispričao bih joj o svom otkriću. A sada se, da budem iskren, pribojavam da joj kažem da imam njeno privatno pismo. Već smo se ozbiljno posvađali zbog toga što se jednom glupo našalila. Sledeća svađa će dokrajčiti naš odnos. Šta mislite o pismu?

— Neka vrsta ucene — pretpostavi Džim. — Napisano je levom rukom da bi se sakrio rukopis. Mislim da biste morali zatražiti objašnjenje.

— Tražiti od Hane? — ponovi Kardju uznemireno. — Pobogu, to se ne usuđujem da uradim! Ne, jedino što mogu da učinim jeste da pažljivo posmatram, pa kad je zateknem u dobrom rasoloženju, a raspoložena je bar dvaput godišnje, da pokrenem tu temu.

— Zašto se ne posavetujete s policijom? — upita Džim.

— S Minterom? — upita Kardju ledenim tonom, ukočivši se. — S tim sirovim, nemaštovitim policajcem? Hajde, drago momče. Ne, ako u toj stvari postoji tajna, mislim, ozbiljno mislim, da sam u stanju da je sam razjasnim. A osim, ili možda čak i kao posledica ovog pisma postoji, još jedna tajna.

Bacio je pogled na vrata iza kojih je sedela njegova nedužna sekretarica i snizio ton.

— Kao što znate, imam mali letnjikovac na obali zaliva Pousi u Sasiksu. Bila je to stara stanica obalne straže. Jeftino sam je kupio i tamo sam provodio prijatne trenutke. U poslednje vreme retko odlazim tamo pa letnjikovac obično prepuštam svom osoblju. Zapravo, moja sekretarica, gospođica Li, prošle godine je tamo provela nedelju dana s prijateljicama. Sasvim neočekivano, Hana mi se jutros obratila pitanjem da li bi mogla da u letnjikovcu provede vreme od subote do ponedeljka. Već godinama nije bila tamo. Mrzi

to mesto, a pre nedelju dana mi je to i rekla. Pitam se, nema li to putovanje na obalu neke veze s pismom.

— Pratite je — predloži Džim — pomoću privatnih detektiva — požurio je da dopuni svoj predlog.

— Razmišljao sam o tome — odgovori Kardju zamišljeno — ali špijunirati je bilo bi nisko. Setite se da je već dvadeset godina u mojoj službi. Naravno, dopustio sam da ode u letnjikovac mada sam pomalo zabrinut, s obzirom na činjenice. Hana obično slobodno vreme provodi vozeći se unaokolo starim 'fordom', moj šofer ju je pre nekoliko godina naučio da vozi, tako da ona ne ide tamo zbog promene. Dobro je plaćam, mogla bi odsesti u dobrom hotelu, a uostalom, nema nikakvog razloga da ode u Pousi, osim ako ne želi da se sretne s tim tajanstvenim Velikim stopalom. Zna, ponekad pomislim da je malo... — on se potapša po glavi.

Džim se još pitao zbog čega se advokat upravo njemu obratio za savet, ali je ubrzo saznao:

— U petak u Barli Staku priređujem zabavu s večerom pa bih želeo da dođete i... otvorite oči. Četiri oka vide više nego dva. Mogli biste videti nešto što bi meni promaklo.

Džim je u mislima užurbano tražio razloge da učtivo odbije, kad Kardju nastavi:

— Tamo će biti i gospođica Li. Mislim, moja sekretarica, doći će da popiše knjige koje sam pre neki dan kupio kod 'Sotbija'. Sabrana dela Mantagaze...

— Biće mi drago — reče Džejms Ferabi žarkim tonom.

4. Večera u Barli Staku

— Poznajete li gospodina Elsona?

Džim Ferabi je dovoljno poznavao gospodina Stivena Elsona da bi bio siguran da ne želi da ga bolje upozna. U parnici protiv Luka Marka Salivena bio je tužilac, a Elson je oslobađanje dugoprstog skitnice primio kao ličnu uvredu.

Džim je zbog mnogo čega imao predrasuda prema Elsonu, a najvažniji razlog je bio uvredljivo divljenje koje je taj gospodin pokazivao za Elfu Li. Bilo je uvredljivo s Džimovog gledišta, a nadao se i s Elfinog. Ona mu, zaista, nije ništa značila. Bila je jednoetavno devojka na suprotnoj strani hodnika, imala je lep, mek glas, razmaknute sive oči i ten koji se viđa samo u reklamama za sapun. Ali Džim Ferabi je govorio sebi da se za nju interesuje sasvim objektivno. Bila je jednostavno vrlo ljupka, inteligentna i, moralo se priznati, prilično lepa mlada žena, pa joj se divio sa distance, na prijateljski način i s estetskog stanovišta.

Nije mu se *svidao prislan* način ophođenja Stivena Elsona. Već sama činjenica da je Elson uopšte pozvan, iznenadila je i gotovo uvredila Džima Ferabija. Njegov domaćin, možda nije bio veliki detektiv, međutim, bio je osetljiv na neke stvari, pa je prvom prilikom pozvao mladića u stranu.

— Bio sam sasvim zaboravio da ste sreli Elsona — rekao je. — To je vrlo neprijatno, ali zapravo Hana je predložila da ga pozovem. Ustvari, svaki put kad je taj čovek došao u kuću, bilo je to na Hanin predlog. Spomenula mi je da ga već godinu dana nismo pozivali na večeru, pa sam pomislio da je ovo odlična prilika. Mislim da ne bih mogao izdržati nasamo s njim.

Džim se nasmeja.

— Uopšte nisam zbunjen — reče — mada je posle parnice bio vrlo grub prema meni. Šta je on i kako se skrasio u Engleskoj?

Kardju odmahnu gaavom.

— To je jedna od stvarčica za istragu koje ću se jednoga dana prihvatiti. Ne znam ništa o njemu, osim da je vrlo bogat — reče i pogleda na drugi kraj dnevne sobe gde je Amerikanac širokih

ramena živo razgovarao s devojkom. — Dobro se slažu — reče ljutito. — Pretpostavljam da je to zbog toga što su zemljaci...

— Gospođica Li je Amerikanka? — upita Džim iznenađeno.

Kardju klimnu glavom.

— Da, Amerikanka, mislio sam da znate. Njen otac, koji je na nesreću poginuo na moru, bio je službenik američkog Ministarstva finansija pa verujem da je mnogo vremena provodio ovde, gde se gospođica Li školovala. Nikad ga nisam sreo, mislim, njenog oca, ali bio je na položaju. U stvari, preporučio mi ju je američki ambasador.

Džim je posmatrao devojku sve vreme dok je Kardju govorio. Nije znao da neko s takvim tenom može sjajno izgledati u crnoj haljini, ili da ta neugledna haljina može istaći njenu lepotu.

— Nisam ni sanjao da je Amerikanka — bilo je sve što je mogao izgovoriti.

Ako je on i živeo u neznanju, „zverka“ preko puta mogla se pohvaliti da je prepoznala Elfinu nacionalnost.

— Nju Inland, pretpostavljam? — upita gospodin Elson — Čudno da nisam uočio da ste pravi Jenki, kad smo se prvi put sreli.

— Vermong — odgovori Elfa, ne izgledajući srećna što je srela zemljaka.

Lice mu je bilo crveno i grubo, a oko njega se večno širio zadah viskija i ustajalog dima cigara. Obrazi su mu bili debeli, a nos kvrgav.

— Ja sam sa Srednjeg zapada — reče on samozadovoljno. — Poznajete li Sent Pol? Prilično lepo mestašce. Recite, gospođice Li, šta ovde radi onaj advokat? — On glavom pokaza prema Džimu, a govorio je dovoljno glasno da bi mladić čuo pitanje. Dao bi mnogo da je mogao da čuje odgovor.

— Gospodin Ferabi je, kažu, jedan od najsposobnijih advokata u Javnom tužilaštvu — rekla je tiho.

Objasnila je tajnu tog odseka koji udružuje poslove federalnog, državnog i javnog tužioca.

— Tako, dakle — reče njen sagovornik zamišljeno.

— Pa, možda je on vrlo oštrouman tužilac van suda, ali kad stane pred sudiju, kažem vam da postaje ništarija.

— Jeste li gospodin Kardju i vi stari prijatelji? — upita ona, žureći se da razgovor skrene na prijatniju temu.

— Pa, on mi je komšija. Prilično dobar pravnik, ha? — posmatrao ju je kroz poluzatvorene kapke.

— Gospodin Kardju više nije aktivan — odgovori ona, a on se glasno nasmeja.

— Opsednut je željom da postane amater-njuškalo, ha? — zacerekao se. — Nisam znao da odrastao čovek može biti takav.

Nije skidao pogled pun divljenja s njenog lica, a to joj je bilo tako neprijatno da je očima potražila pomoć na drugoj strani sobe gde je stajao Džim koji je uočio poziv u nevolji, odmah prišao i izbavio je.

I devojci i Džimu bilo je jasno da je gospodinu Kardjuu toliko neprijatno da je zaboravio razlog Džimove posete, pa nijednom nije spomenuo Hanu. Povremeno je bacao pogled na sat, a zatim gotovo bojažljivo pogledavao na vrata, a kad se Hana Šo napokon pojavila, ukočenija, mračnija i odbojnija nego ikad pre i naprasito izjavila da večera čeka, advokat je od neprijatnosti gotovo ispustio naočare.

— Možeš li nekoliko minuta sačekati s večerom? — zamolio ju je. — U stvari, Hana, pozvao sam i našeg prijatelja, višeg inspektora, da prisustvuje.

Uvređeno je zabacila glavu, ali nije izustila ni reči.

— Danas sam ga sreo, bio je veoma ljubazan — požurio je Kardju da opravda svoju smelost — a zaista ne vidim zbog čega bismo bili neprijatelji. Ne znam zbog čega ti sve ovo pričam...

Zbunjeno i bespomoćno je zamuckivao. Prizor tiranije pod kojom se nalazio gospodar Barli Staka bio bi patetičan da nije bio smešan. Za Džima to nije bilo novo, jer je nešto slično video prilikom prethodne posete. Ali Elfa je zaprepašćeno gledala kako žena umišljeno izlazi iz sobe, dok joj se u svakom pokretu videlo neodobravanje.

Kardju neprijatno protrlja obraz.

— Bojim se da Hana ne voli našeg prijatelja... a to je zaista vrlo nezgodno.

On molećivo pogleda Ferabija kao da od njega traži moralnu podršku.

— Domaćice uglavnom ne vole da se njihovi planovi menjaju — reče Džim utešno.

Prošlo je pet dugih minuta, a tada se Hana ponovo pojavila.

— Koliko ćemo morati da čekamo, gospodine Kardju? — oštro će ona.

— Odmah ćemo u trpezariju, Hana — odgovori Kardju, bacivši pogled na sat. Na licu mu se videlo olakšanje. — Smatram da naš prijatelj neće doći.

Za okruglim stolom devojka je sedela do Ferabija, a pokraj nje nalazila se prazna stolica, predviđena za višeg inspektora Mintera.

— Jadni gospodin Kardju — jedva čujno je promrmljala.

Džim se nacerio, ali pogled na lice žene koja mu je sedela nasuprot izbrisao je njegovo dobro raspoloženje. Zurila je u devojku tako zlobno da mu je na trenutak zastao dah. A tada, kad su se već odnosili tanjiri za supu, stiže zakasneli gost.

Odevanje Superu nikad nije bilo jača strana. Džim je imao utisak da je preveliki sako nasledio od davno preminulog rođaka, ili da ga je možda dobio od konobara kad je sako već odavno postao neupotrebljiv.

— Žao mi je, dame i gospodo — promrmljao je gost, prelazeći po skupu poluzatvorenim očima. — Po pravilu nikad ne jedem noću, pa sam se vašeg ljubaznog poziva setio tek kad sam pošao u krevet. Dobro več, gospođice Šo.

Hana polako podiže oči i pogledi im se sretoše.

— Dobro več, inspektore — reče hladno.

— Imamo lepo vreme, najtoplije u ovo doba godine, koliko se sećam.

Elfa je prvi put videla čuvenog Supera i odmah instinktivno osetila prijateljstvo prema krutom starcu u iznošenom, neurednom odelu. Okovratnik košulje bio je otrcan, a na najvidljivijem mestu na grudima nalazile su se dve velike mrlje od rđe. Kravata mu se okrenula kao da se želi obesiti za uho, ali držanje mu je bilo aristokratsko.

— Mislim da je sjajan... Je li to viši inspektor? — upitala je tiho kad je, nešto kasnije, Super posvetio pažnju domaćinu.

— Da, kralj Pipin svih njuškala, makar u Evropi. Slušajte... zadirkuje ih.

— Ne idem često na zabave — govorio je otegnuto Super. — Čini se da sam previše nedruštven da bi me često pozivali. Ne razlikujem jednu vrstu noža od druge i uglavnom upotrebljavam pogrešnu čašu za pivo. U tome mi policajci grešimo, nemamo manira. Razume se, kad bih napirlitan k'o maneken gonio neku od onih divnih bandi,

odmah bi me prepoznali. Danas popodne rekoh naredniku: 'U igri nema dovoljno finih amatera. Potrebni su nam momci koji mogu nositi smoking, a da ne izgledaju kao da idu na maskenbal'.

Gospodin Kardju sumnjičavo pogleda gosta.

— Policija ima svoj način rada — reče kruto. — Jedina sporna tačka među nama, inspektore, jeste da neki slučajevi zahtevaju... mmm... veću prefinjenost... mmm... intelekta i dublje poznavanje psihologije.

— Naravno da je tako — Elson položi laktove na sto i nagnu se napred, automatski klimajući glavom. — To vi momci ne shvatate.

Iznenada je zastao. Uhvatio je Hanin pogled, u kojem Džim Ferabi irimeti blesak upozorenja.

— Ta psihologija je svakako u redu — složi se Super gotovo tužno — a baš nam to i treba. Svaki mladi policajac bi morao da je nabuba. Uz antro, znate tu reč, gospodine Kardju.

— Antropologaja — reče Kardju snishodljivo.

— Upravo to, odmah uz to, psihologija je najveći ukras čovekove inteligencije. Zatim dolazi oštar vid. Malo sam kratkovid kad čitam, ali inače vidim na kilometar. Nikad ne navlačite zavese, gospodine Kardju?

Polukružni prozori trpezarije nisu bili prekriveni, osim prozirnim zavesama koje su pokrivala donju polovinu.

Na travnjaku pred kućom spuštao se sumrak, a visoki platani na drugom kraju vrta tamno su se ocrtavale na tamnoplavoj pozadini neba. Grmlje rododendrona u blizini kuće predstavljalo je još samo tamnu mrlju.

— Ne — iznenadi se Kardju. — Zbog čega? Nismo pod prismotrom, a ulica je udaljena četvrt kilometra.

— Samo sam pitao — opravda se Super. — Ne znam mnogo o otmenim kućama. Živim u seoskoj kućici i uvek navlačim zavese kad jedem jer volim da jedem na miru. Koliko baštovana imate ovde? — upita on.

— Troje ili, četvoro, ne znam tačno — odgovori Kardju, a Super se zadivi.

— Potrebno vam je mnogo prostora da ih smestite — reče.

— Ne spavaju ovde. Glavni baštovan ima kućicu u blizini puta. Da se vratimo temi policije...

Ali Super nije bio voljan da se vrati na tu temu. Umesto toga bilo mu je stalo da proširi znanje o kućnoj ekonomiji gospodina Kardjua.

—Ali mislio sam da i noću držite baštovane ili nekoga da zaliva cveće ili lovi krtice.

Gospodin Kardju se očigledno dosađivao.

— Ne, baštovani odlaze u sedam. Nikako im ne bih dopustio da lutaju unaokolo... Šta se dogodilo, inspektore?

Super je ustao i krenuo prema vratima. Iznenada se začulo škljocanje i sva svetla su se pogasila.

— Svi se odmaknite od stola i stanite uza zid! — njegov dubok glas bio je pun autoriteta. — Ugasio sam sve, neko se krije u senci grmlja a ima i pištolj.

5. Strelac u zasedi

Super tiho izađe na prednja vrata i zakorači u vrt. Prozori trpezarije nalazili su se s te strane kuće, pa se on neverovatnom brzinom primaknu žbunju. Travnjak je bio pust — nije se čuo nikakav zvuk osim blagog šuštanja lišća na noćnom vetru. Držeći se zaklona od grmlja, on pređe ceo travnjak.

Iza leja sa cvećem rasli su jablani koji su označavali južnu granicu imanja. Nadesno se nalazila borova šumica, jedini pravac kuda je uljez mogao da se povuče.

Super je išao od jednog stabla do drugog. Debeli tepih borovih iglica pod njegovim nogama prigušivao je korake. Povremeno se zaustavljao i osluškivao, međutim, nije se čuo nikakav zvuk.

Prošao je polovinu šumarka kad je, otprilike četrdeset metara ispred sebe, začuo pevanje.

*Kralj Maura jahat stade
kroz kraljevski Grad Granade.
Ay de mi Alhama!*

Na iznenadan zvuk španske žalopojke, Supera podiđoše žmarci. Bilo je nečega tako tužnog u melodiji, a očajničkog i beznadnog u rečima prastare pesme, pa se zaustavio.

*Eloire vrata prođe
Bivarramblu tada dođe.
Ay de mi Alhama!*

Super potrča prema glasu. Drveće je u mračnom šumarku bilo tako gusto da je video tek nekoliko metara ispred sebe. Istrčao je na čistinu, a da nije video žive duše.

Sumarak je delio park Barli Staka od male farme. Na livadi se ništa nije kretalo, pa se Super okrenu.

— Izađi odatle, skitnice — povika, međutim odgovorio mu je samo odjek njegovog glasa.

Tada je čuo korake koji su se probijali kroz žbunje i pogodi da dolazi Džim, i pre nego što je video kako se bele grudi košulje pojavljuju iz tame.

— Ko je to? — upita Ferabi.

— Neki skitnica — odgovori Super. — Ludi ste kao i on kad ste izašli bez puške.

— Nikoga nisam video.

— Mislim da nikoga više i nema — reče Super tiho.

— Vratimo se, trebalo bi da izvučem motocikl i pođem u obilazak.

Ponovo su prošli šumarkom, a da ništa nisu videli, ni čuli, pa su se vratili na travnjak na kom su se okupile uplašene zvanice.

— Jeste li nekoga videli? — upita Kardju zabrinuto i pomalo nerazgovetno. — Ovo je zaista najneobičniji... Uplašili ste dame... Priznajem da nisam video nikakvog čoveka.

— Možda je Minteru proradila mašta — progundā Elson. — Čoveka biste još i mogli videti, ali neka sam proklet ako biste u ovom svetlu mogli videti pištolj.

— Zaazetlucao je — reče Super napeto posmatrajući šumarak. — Video sam odblesak... mora da je bio pištolj. Ima li neko baterijsku lampu?

Kardju ode u kuću i vrati se s jakom lampom.

— Ovde je stajao — reče Super osvetlivši travu, — Nema tragova, tlo je previše tvrdo. Ničega...

Hitro se sagnuo i pokupio crni duguljasti predmet. Tiho je zazviždao držeći ga na dlanu.

— Šta je to? — upita Kardju.

— Šaržer automatskog pištolja kalibra 45, napunjen mecima — reče Super. — Kalibar 45, automatik, s oznakom mornarice Sjedinjenih Država, ispao mu je iz pištolja.

Od iznenađenja, donja vilica gospodina Kardjua umalo nije otpala. Možda mu se samo pričinilo, ali Džim vide da je lice detektiva amatera za nijansu prebledelo.

Gospodin Kardju se verovatno prvi put našao suočen s neprijatnom stvarnošću policijske istrage.

— Neka me...

Stiven Elson je otvorenih usta buljio u šaržer.

— Sve vreme je bio ovde... s pištoljem! — Stresao se. — Jeste li ga videli, inspektore?

Super se obazre i položi mu ruku na rame.

— Ne brinite — reče ohrabrujućim tonom — Ne. Da sam ga video, uhvatio bih ga. Poslužiću se vašim telefonom, gospodine Kardju.

Njegov domaćin ga odvede u radnu sobu i tamo ga ostavi.

— Jeste li to vi, Latimeru? Pokrenite celo odeljenje i pritvorite svakoga ko ne može da objasni kuda je išao, posebno skitnice. Kad to obavite, dođite u Barli Stak i ponesite i dve baterijske lampe.

— Šta se događa, Superu?

— Izgubio sam dugme na okovratniku — objasni Super mirno pa spusti slušalicu.

Pogledao je zabrinuto lice domaćina. Zatim mu oči odlutaše do polica prepunih knjiga.

— Tamo mora da se nalazi mnogo toga što bi pomoglo pri hvatanju ludog skitnice — reče on. — A ja se moram oslanjati na obične pandure koji ga, kladim se, neće ni naći.

U očima mu se pojavi stari sjaj. Kardju postade svestan dve mrlje na inspektorovim grudima i starog sakoa koji je mirisao na sredstvo protiv moljaca. Ponovo je uspostavio privid nadmoćnosti.

— Reč je o slučaju u kojem se možemo potpuno diviti fizičkim odlikama policije — reče on. — Napokon, u poseti naoružanog skitnice nema ničeg prefinjenog!

— Ništa važno nije prefinjeno — odgovori Super tužno odmahujući glavom. — Ni život, ni smrt, ni bol u želucu, ni novac. Prefinjene stvari nisu značajne, bar meni — Ponovo pogleda police s knjigama i uzdahnu. — Taj klošar je tražio Elsona — zaključio iznenada.

Kardju se trgnu.

— Zbog čega to mislite — upita.

— I Elson je njega očekivao — klimnu Super, a pogled mu je bio odsutan. — Zašto bi inače nosio pištolj?

— Elson ima šštolj? Kako znate?

— Primetio sam na pantalonama — reče Super — kad sam ga smirivao. Vrlo prefinjeno! Potapšao sam ga po ramenu i kukom mu dodirnuo džep. Imam jedan od najosetljivijih kukova u policiji. Šta to znači s antropološkog stanovišta?

Ali gospodin Kardju se nije dao isprovocirati..

— Zašto ste pošli za inspektorom, gospodine Ferabi? Zar to nije bilo prilično opasno?

Devojka i Džim bili su sami na travnjaku. Hana se izgubila s Amerikancem, pa mada je mladić smatrao da nije dobro da ostane napolju u sve gušćoj tami, primamljivost noći i prisnost samoće na kraju su pobedili oprez.

— Nisam rizžovao više od Supera — reče on — a osim toga, priznajem da sam pomislio da ga je zavarala senka, zaboravio sam da stari đavo ima oči koje vide kroz zidove. Sviđa li vam se taj Elson? — izlanu zatim.

— Gospodin Elson? Ne... Šta vas je navelo na tu pomisao?

— Pa... on je Amerikanac, pa je, pretpostavljam, prirodno za zemljake... — nespretno se prekinuo.

— Da sam Engleskinja i da u Njujorku sretnem engleskog grubijana, zar bi mi se svideo samo zato što je Englez? — upita ona s osmehom.

— Grubijana? Nisam znao da je nesimpatačan — počeo on, a ona se tiho nasmeja.

— Ponekad i ne znate da ste neučtivi — reče. — Da, gospodin Elson je upravo to. Ne pada mi na pamet prikladnija reč od 'grubijan'.

— Nisam znao da ste Amerikanka — reče on dok su polako šetali pokošenim travnjakom.

— Nisam ni sanjala da sge me uopšte primetili — odgovori ona hladno — osim kao deo inventara Kings Benč Voka.

— U svakom slučaju — nastavila je pre nego što je mogao smisliti odgovor — uhvatiću vas pod ruku. Malo sam se ušišila, bilo je prilično jezivo kad su se pogasila svetla, a zatim taj strašan osećaj da nas neko posmatra.

Ruka joj je počivala na njegovoj. Džim Ferabi je ukočio lakat, a ona se nasmešila njegovoj ljubaznosti.

— Možete spustiti ruku, tako. Neću se obesiti. Samo sam ljudski osetila da mi je potrebna podrška muške ruke, bilo koje, osim ruke gospodina Elsona.

— Potpuno vas, razumem — nameravao je da odgovori hladno, ali njen smeh ga je razoružao.

— Ne volim provinciju — reče ona. — Jadni tata ju je mnogo voleo. Obično je spavao napolju, čak i po lošem vremenu.

— Vaš otac je mrtav?

— Da — gotovo je prošaputala. — Da, mrtav je.

U tišinu su hodali gore-dole travnjakom. Ruka joj je sada s više poverenja počivala na njegovoj. Jednom mu je, slučajno, vrhovima prstiju dotakla podlakticu.

— Koliko dugo ćete ostati ovde? — upitao je.

— Do sutra popodne. Moram popisati knjige, a gospodin Kardju ne bi dopustio da ostanem pošto ode njegova domaćica. Ona odlazi preko vikenda.

— Šta mislite o njoj? — upita on.

— Možda nije loša kad je čovek upozna — rekla je diplomatski, a tada se na otvorenim vratima pojavi visoki Superov lik.

— Uđite, gospodine Ferabi, pre nego vas zgrabe sablasti. Dogodilo se nešto neobično: narednika sam zatekao budnog. Taj momak smatra da nije vreme za spavanje. Mislim da vas je gospodin Kardju tražio, gospođice.

Džim htjede da uđe u kuću s Elfom, ali ga starac zaustavi.

— Hajde da prošetamo, gospodine Ferabi i da mi pomognete pri psihologiziranju i antropologiziranju.

Bilo je očigledno da Super nije imao teškoća u izgovoru, osim u prisustvu detektiva-amatera, ili kad je — kao što je Džim kasnije saznao — o učenim temama raspravljao s narednikom.

— Elson noćas mora kući, pa pretpostavljam kako će taj zlotvor s pištoljem pokušati da ga se dočepa — reče on — Cela stvar je prefinjena i tajanstvena. Jedan Amerikanac namerava da puca u onog drugog! Anđeli su plakali i zbog manjih stvari.

— Smatrate li da je stranac na travnjaku bio Amerikanac?

— Imao je američko oružje, pa je zato Amerikanac. OGREZAO sam u zaključivanje, nakon nekog vremena ide kao podmazano. Zaključio sam da je pevač.

— Zbog čega to mislite? — upita Džim iznenađeno.

— Čuo sam kako peva — reče Super. — Igrate li bridž, gospodine Ferabi? Ako igrate, otkriću vam nešto: pogled u karte protivnika vredi dve finese. Korisno je zaključivati, ali bolje je videti i čuti. Ja to službeno, Znate li vi u Vajtholu nešto o Elsonu?

— Mislite, u tužilaštvu? Ne, ne sećam se da sam nešto čuo ili pročitao, u odeljenju za strane državljane nema ničega.

— Nikad ne nazivajte Amerikanca stranim državljaninom, od toga podivljaju. Baš kao što se Englezi zajapure kad ih u njujorškoj luci nazovu strancima. To je neprijatna reč koja označava Peruanca, Slovaka i mongolskog Jevreja. Jednom sam bio u Vašingtonu, dok naša centrala nije otkrila da sam sposoban i prebacila me kući. Ne podnose sposobne ljude.

Džim je razmišljao da li da se poveri Superu, uz rizik da razljuti domaćina. Napokon je odlučio.

— Mislite li, Superu, da je čovek u vrtu tražio Elsona? Grešite.

— To izgleda nemoguće — reče Super — ali pokušajte me uveriti.

Ferabi mu ukratko ispriča o pismu koje mu je Gordon Kardju juče pokazao, a inspektor je slušao ne prekidajući ga.

— Veliko stopalo, a? Zvuči poput indijanskog imena u vesternu. Ali, šta je učinila Hana? To su važne novosti, gospodine Ferabi i pomalo menjaju na stvari.

Kardju ih pozva u kuću.

— Dodite i završite večeru.

— Čekajte — Superova žilava ruka zgrabi mladića za rukav. — Sačekajte trenutak, dok shvatim logiku i psihologiju svega toga. Kažete da odlazi preko vikenda... Poznajem kuću na obali Pousija. Kardju me je jednom odvezao, pre nego što smo se posvađali oko pitanja naučne kriminalistike. Đavolski pusto mesto, kilometrima udaljeno od svega, osim od mora... Velika stena sa stotinu pećina idealnih za krijumčare... Kuća se nalazi na starom putu koji vodi ispod stene, ali se ne upotrebljava često od kada je preko vrha stene sagrađen novi put.

Opasno je. Deo stene se urušio one godine kad sam bio tamo, pa se stari Kardju okomio na gradske oce Pousija jer nisu raskrčili i otvorili put. Dosta zna o zakonskom postupku u takvom slučaju.

— Ulazite li, ljudi?

Kardju im je dolazio u susret, pa se okrenuše prema kući.

— Nemojte pokazivati da išta znate o tome — promrmlja Džim, a Super protiv volje progundā u znak slaganja.

Gospodin Kardju se ponovo držao nadmoćno. Kad su zauzeli mesto za stolom, bio je glasan i veseo, a već je stvorio i novu teoriju.

— Pogledao sam u de Karilona — rekao je — i začudo, naišao na gotovo istovetan slučaj. De Karilon je napisao poglavlje o onome što

on naziva 'zločinom iz zasede'. Kaže da određeni tip zločinačkog uma oseća neodoljivu želju da puca iz tame...

Super se poigravao komadom prepelice i tostom i pitao se kako taj oštroumni advokat nije povezao posetioca s ubilačkim namerama i pismo koje je primila Hana Šo.

Prošlo je jedan sat po ponoći kad je Džim zakucao na vrata radne sobe gospodina Kardjua da mu poželi laku noć. U svetlu lampe, advokat je čitao veliku, debelu knjigu.

— Udite, Ferabi. Je li inspektor otišao?

— Malo pre, gospodine.

Kardju je s uzdahom zatvorio knjigu.

— Vrlo praktičan čovek, ali sumnjam da svoj posao shvata ozbiljno. Rad policije se uglavnom pretvori u mehaničku rutinu. Na putu će postaviti stražu, obavestice lokalne policijske stanice i, pretpostavljam, uhapsiti nekoliko savršeno nedužnih građana. Neće učiniti ništa što bi zasluživalo pohvalu, a neće propustiti nijedan postupak koji je za kritiku. U stvari, igraće na sigurno. Reč je o maloju i nevažnoj stvari, ali karakterističnoj za policijski postupak. Što više proučavam naše zastarele metode, to više žalim što me sudbina nije odvela na uzbudljiviju stazu zakona od one koja vijuga kroz sud lorda kancelara. A šta mislite o Hani? Nije se sumnjivo ponašala, je li?

— Njena mirnoća je gotovo neverovatna — reče Džim tiho, a Kardju zaprepašćeno otvori usta.

— Pobogu!... Nisam se uopšte setio da pismo povežem sa... Mora da sam izlapeo!

Iznenada je prebledeo.

— Pitam se zašto je takva — reče Ferabi.

Super se takođe pitao upravo to, a pre odlaska je, nasamo, izrazio svoje iznenađenje. Džim je morao da upotrebi svu svoju sposobnost uveravanja da starog inspektora odgovori od razgovora s Kardjuom. Međutim, Ferabi nije otkrio taj podatak, mada je znao da će Super, pre ili kasnije, neizbežno porazgovarati s gospodarem Varli Staka.

— Ni na pamet mi nije palo da povežem čoveka u vrtu s Hanom — reče advokat zamišljeno. — Sve je ovo zaista zapanjujuće! Gotovo mi je žao što nisam rekao Minteru!

— Pozovite ga i kažite mu — predloži Džim, nestrpljiv da skine teret sa savesti.

Kardju je oklevao, podigao je slušalicu, pa je ponovo spustio.

— Najbolje da to prespavam — rekao je. — Ako mu sada kažem, vratiće se, pa će doći do zastrašujuće scene s Hanom. Da budem iskren, bojim se Hane Šo... nje se užasavam. To je besmisleno... prezirem sam sebe. I ja sam neki advokat, navodno bez osećanja! Ne, sačekaću s tim do jutra, možda čak i duže. Zamoliću inspektora da dođe na večeru. Hane više neće biti.

Džimu se učini da zamisao da se pričeka dok Hana ne ode na tajanstveni vikend, ima određenih prednosti. Gotovo je žalio što rano ujutro mora otići, pa neće biti prisutan za vreme razgovora.

Polako se spremio za spavanje, a sat na udaljenoj crkvi odbijao je dva posle ponoći kad je napokon ugasio svetlo.

Bilo zbog uzbucljive večeri ili zbog toga što je na putu iz Londona desetak minuta odremao, nije mogao da zaspi. Nikada se nije osećao bednijim. Pola sata je ležao razmišljajući o kući, o Elfi Li, Kardjuu, o Hani i Kardjuu, pa ponovo o Elfi. Na kraju je s uzdahom ustao, otišao do stočića na koji je ostavio pribor za pušenje, zapalio lulu i prišao prozoru. Mladi mesec je na vedrom nebu stvarao uski, beli polukrug u čijem se blagom i sablasnom sjaju kupao ceo pejzaž. Sedeći kraj prozora mogao je da vidi jarko osvetljen prozor na krilu kuće koje se nalazilo pod pravim uglom sa spoljnjim zidom njegove sobe. Je li to bila devojčina soba, ili advokatova, ili Hanina? Ko god da se nalazio u sobi bio je zaposlen, jer kroz napola prozirne zavese video je kako nejasna figura korača tamo-amo, a kad su mu se oči privikle na svetlo kroz zavese prepozna Hanin lik. Bila je potpuno obučena i pažljivo je spremala kofer koji beše spustila na krevet. Blagi noćni povetarac na trenutak je razmakao zavese, tako da je mogao da vidi u sobu. Pored kreveta stajala su dva veća, otvorena kofera, a ona je spremala garderobu.

Džim Ferabi se namrštio. Odlazak preko vikenda? Pakovala se poput nekog ko se sprema na dug put. Posmatrao ju je čitav sat, a tada se svetlo ugasilo. Do tog vremena na nebu se već pojavilo sivilo rane zore, a kad se svetlo ugasilo, odjednom ga obuze pospanost.

Jednim kolenom se našao na krevetu kad začu zvuk koji ga ispuni čuđenjem i sumnjom u sopstvena čula. Neko je pevao, a glas je

dopirao iz šumarka.

*Kralj Maura jahat stade
kroz kraljevski grad Granade,
Ay de de mi Alhama!*

Pevač! Čovek na travnjaku! U trenutku navuče kaput, pa se niz mračne stepenice zaletе u predvorje. Potrajalo je neko vreme dok je uspeo da otvori vrata, međutim, naposletku se našao pred kućom. Trava pod papučama bila je mokra od rose, a hladan vazduh je bio pun slatkih mirisa.

Stajao je nepomičan, osluškujući, a tada uoči kako se neka prilika šunja u senci šumarka, pa potrča prema njoj. Kad se približio, čovek je začuo njegove korake i munjevito se okrenuo.

— Lolako... polako! Ne plašite mi pticu pevicu! — prošišta glas, —
Želim ga za svoju antrupulošku zbirku!

Bio je to Super.

6.

Priča o novčanicama od sto dolara

— Vratite se i navucite odeću. Vaša pomoć će mi ionako biti potrebna. Svi moji ljudi su na području Farnama gde hapse nevine. Ako me više ne bude ovde, pričekajte me.

Džim ga je drage volje poslušao, jer je jutro bilo tako hladno da je drhtao. Za pet minuta vratio se na mesto na kojem je ostavio inspektora, ali taj vredni čovek je iščezao, a nije se vratio punih deset minuta.

— Ovog puta je pobjegao — progundā on. — Mora da je čuo da stižete na koncert.

— Kako, pobjegao?

— Šumarak se proteže do graničnog zida. Na drugoj strani je gusto žbunje; čuo sam kako se tamo kreće. Skočiću do glavnog puta, ali lukav je poput majmuna. Ima li nešto novo?

— Hana Šo odlazi — reče Džim, pa ispriča šta je video u toku noći.

Super se počeha po sedoj glavi.

— Kladim se da Kardju ne zna da odlazi za stalno — reče on. — To će biti najbolja novost koju je taj jadni... gospodin Kardju čuo u nekoliko poslednjih godina. Žao mi je što nisam uhvatio mladog Tetr'zinija. — Tužno je odmahnuo glavom.

Bio je na pola puta do kapije kad se okrenuo i vratio.

— Imate li kola, gospodine Ferabi?

— Da, ali nisu ovde. Došao sam vozom.

Super klimnu glavom.

— Mogli biste ih uveče dovesti pred policijsku stanicu, negde pred sumrak. Nameravam da odem u Pousi. To nije moje područje pa će onaj nesrećni zamenik u Skotland jardu sigurno opet urlati ako se nešto dogodi. Ali, prezirem ga, a kad ja nekoga prezirem, tome je grob jedina nada. Voleo bih da pođete sa mnom i pomognete mi pri određivanju psihološkog stanovišta, u tome nisam baš dobar.

Super se najbolje smejao očima — upravo kao sada.

U kući očigledno niko nije čuo pevača, pa se Džim vratio u sobu a da ga niko nije saletao zabrinutim pitanjima. Više nije mogao da spava,

pa se obrijao i polako obukao. Kad je sišao u vrt, sunce je već sijalo na travnjaku, tako da je prošetao oko kuće da skрати vreme.

Sa zadnjeg dela Barli Staka dobro je video Hil Brau, otmenu kuću gospodina Elsona, sagrađenu od crvenih cigli, s četvrtastim i s arhitektonskog gledišta lepim tornjem.

Kakav neobičan hir je naveo tog Amerikanca da se skrasi u okolini koju nije smatrao prijatnom? Bio je čovek iz naroda koji se obogatio svojim rukama, sasvim nezainteresovan za preokupacije svojih komšija.

Vrativši se na travnjak ugledao je kako se udaljava vitka prilika u sivom, a srce mu je brže zakucalo.

— Da, poranila sam, nisam dobro spavala.

Elfa mu pruži ruku uz očaravajući osmeh. Nikad je još nije video pod sunčanim nebom i to u vreme, kad malo žena svoju ljupkost izlaže kritičkom pogledu muškaraca.

— Dopuštate li da vam ponudim ruku? — upita je smelo.

— Dopuštam, ali nije potrebno — odgovori ona s osmehom. — Ovog jutra sam puna hrabrosti. Jeste li dobro spavali?

— Da kažem istinu, uopšte nisam spavao — priznade on, a ona klimnu plavom.

— Moja soba je do sobe gospođice Šo, a ona se celu noć vrzmala unaokolo — reče.

Mogao je potvrditi to obaveštenje, međutim, ona nastavi:

— Biću srećna kad se vratim u svoj mali stan. Barli Stak i gospođica Šo mnogo mi idu na živce. U ovoj kući sam provela samo jednu noć pre godinu dana, a bilo je to posebno neprijatno iskustvo. Zamerate li što vam to govorim?

Da li zamera? Mogao bi je slušati celo jutro! To joj je i nagovesgio.

— Gospođica Šo je bila još gore raspoložena nego obično. Nije htela da razgovara ni sa mnom niti s jadrnim gospodinom Kardjuom. Zatvorila se u sobu i odbila da jede jer je, kako mi je gospodin Kardju rekao, smatrala da ju je omalovažavao. Zatim je učinila nešto neobično. Vrlo rano ujutru, kad sam se probudila i pogledala kroz prozor na jedan kraj travnjaka, videla sam na travi slovo 'B' složeno od tamnog papira. Ti duguljasti papirići činili su mi se poznatim, pa sam sišla da proverim. Bile su to novčanice od sto dolara, mora da ih je bilo pedeset, a za zemlju su bile pričvršćene dugim crnim iglama.

Džim ju je gledao s nevericom.

— Je li Kardju znao za to?

— Da, video ih je s prozora i pobesneo.

— Da li je u to vreme još neko boravio u kući?

Klimnula je glavom,

— Gospodin Elson. Njegovu kuću su preuređivali, pa ga je gospodin Kardju pozvao da za to vreme bude ovde. Mislim da od tada pa do prošle noći nije dolazio ovamo. Gospođica Šo je predložila da dođe, sam mi je to rekao.

— Ali kako znate da je Hana postavila novčanice na travnjaku, mogao je to biti i Elsonov hir. Mislim da je sasvim sposoban za tako blesav postupak.

Ona odmahnu glavom.

— To je učinila gospođica Šo. Kad ju je Kardju pozvao, došla je i pokupila novac. Odlučno je zatražio objašnjenje, ali ona je ćutala; nije htela da mu kaže čak ni odakle joj novac.

Tada se Džim seti advokatovih reči. To je, dakle, bila „glupa šala“ koja je gotovo dovela do otpuštanja domaćice.

— Mislim da je pomalo luda — reče Elfa — i zato mi nikako nije bilo drago što moram u Barli Stak. Tek kad sam čula...

Naglo je prekinula rečenicu, ali mladić oseti kako ga obuzima toplina, a srce mu brže zakuca.

Kad se Hana pojavila na doručku na licu joj nije bilo ničega što bi odalo da je cele noći bila zaposlena. Tamne oči bile su, kao i uvek, nalik na ptičje, a bila je uzor sabranosti i vladanja sobom. S druge strane, Kardju je bio nervozan i zajedljiv, mada je očigledno dosta dobro spavao. Imao je čudnu narav ljudi koji svoje probleme donose sa sobom na doručak. Tokom dana stiču uobičajenu čvrstinu i postojanost, ali u prvo vreme nakon ustajanja zaklanjaju jutarnje sunce.

— Ni sada nisam siguran da se ta napast od policajca nije našalila sa mnom. Ja lično ništa nisam video, a smatram da mi je vid oštar kao bilo kome drugom, Ako se neko zaista skrivao u senci žbunja, kao što je rekao, kako to da ga niko drugi nije video?

Džim zausti da ispriča o pesmi koja ga je onako prenerazila u zoru, ali se seti da ga je Super zamolio da ne govori ništa o tom neobičnom događaju.

— Što se tiče... mmm... šaržera, to je takođe mogao biti deo glupe šale — reče sumnjičavi gospodin Kardju. — Možda nemam velikog iskustva u istragama ali na Sudu lorda kancelara nailazio sam na neobične slučajeve prevare. Sećate li se, gospođice Li, da sam vam pričao o svom klijentu koji je objavio stečaj da bi prikrio pravo imovinsko stanje, pa me je sudija zbog njega umalo javno ukorio?

Gospođica Li je mnogo puta čula tu priču. Bila je to jedina zabavna tačka u monotonij advokatskoj praksi gospodina Kardjua.

— U koliko sati odlaziš, Hana? — Pogledao je ravnodušnu ženu preko ruba čaše.

— U jedanaest.

— Hoćeš li uzeti svoja kola? Tompson mi je rekao da treba da popravi krov.

— Za mene su dovoljno dobra, pa bi trebalo da budu i za Tompsona — rekla je kratko, posle čega se gospodin Kardju nije više interesovao za njene planove.

Budući da je i sam išao u London da uzme pisma, advokat ponudi da odveze Džima do njegovog stana u Čejni Voku.

— Odmah posle doručka — reče on, a Džimu Ferabiju se učini da je to vreme odredio kako bi otišao iz kuće pre svoje domaće.

Pre nego što je otišao, Džim je iskoristio kratku priliku da vidi Elfu. Devojku je našao u advokatovoj radnoj sobi, zaposlenu sređivanjem nekoliko gomila knjiga koje su bile na stolu biblioteke, a u očima joj se video očaj.

— Želim da završim s njima pre nego što se vrati — reče opa bespomoćno. — Ovde ima posla za dva dana, odlučila sam da u ovoj kući više ne provedem nijednu noć! Odlazite, gospodine Ferabi? — upita, a u glasu joj se osećalo razočaranje. Džima je pak oduševila činjenica da će nekome nedostajati, na šta inače nije bio navikao.

— Da, odlazim, ali voleo bih da mi date vašu adresu kako bih se uverio da ste bez problema stigli kući.

Nasmejala se.

— To je jedan od vaših najnespretnijih izgovora. Ali daću vam adresu.

Nažvrljala ju je na komadu papira koji on stavi u džep.

— Nisam zabrinuta zbog povratka kući, jer mi je gospodin Kardju rekao da mogu otići u četiri, čak i ako ne završim posao, a on se ne vrati.

— Pozvaću... — započe on.

Odmahnula je glavom.

— Moj broj je na onom parčetu papira — rekla je, a usne joj se trgoše. — Možda ću vam jednog dana dopustiti da me pozovete i izvedete u pozorište, ako to neće ugroziti vaš položaj; kažu da ste veoma važna osoba u Javnom tužilaštvu.

— Već sam se tako beznadno kompromitovao — reče on čvrstim glasom — da ću samo ako me vide u lepom društvu dobiti priliku da povratim položaj.

Zadržao je njenu ruku možda malo duže nego što je bilo potrebno, a sa sobom je, uz sećanje na njen miris, poneo najuzbuđenije poglede na ženstvenost koji su mu se ikada uvukli u srce. Na putu u grad Džimu se nejasno učinilo da gospodin Kardju govori o inspektoru Minteru ili možda o gospodinu Elsonu, ali sve što je čuo odmah je zaboravio. Srce mu je pevalo divlju i opasnu melodiju, a glava mu je zaljubljeno plivala u oblacima boje ćilibara, što nije predstavljalo baš korisnu okolinu za činovnika u Odseku javnog tužilaštva.

Džim se polako spustio na zemlju tek kad je Kardju počeo da govori o Hani.

— Veoma pažljivo i dugo sam razmišljao o tom problemu — reče advokat — i odlučio sam da ne nastavljam pravcem kojim sam išao svih ovih godina. Hani sam često opraštao jer je zapravo dobra žena. Međutim, tek sada počinjem da shvatam u kojoj meri njeni hirovi i bubice određuju moj život. A zatim, tu je i ta đavolska tajna, a ja ne želim tajne, bar ne u Barli Staku. Još jedna stvar: nekako mi se čini da postoji nešto između nje i Elsona. Mislite li da je to besmisleno?

U stvari, Džim je mislio da je to sasvim besmisleno, jer u to vreme Super mu još nije bio sve ispričao.

— Uhvatio sam poglede među njima. Jednom sam naišao na njih dok su razgovarali na putu. Videli su me i pobegli poput zečeva, a sve do danas smatraju da ih nisam video. Ne znam šta je taj Elson, je li neženja ili je oženjen. Vrlo je neprijatna osoba, pa ipak, ako

prema Hani oseća bilo kakvu nežnost, u šta sumnjam, jer čovek poput njega ne može osećati ništa ni za koga, osim za samog sebe, pa, biće mi drago. U jednoj stvari sam ipak doneo odluku: Hana mora otići — rekao je udarajući kišobranom o pod automobila kako bi naglasio svaku reč. — Ide mi na živce — nastavio je — Rado bih platio i hiljadu funti ako bi se odlučila da se drugde zaposli.

— Naravno, poznato vam je da je spremila sve svoje stvari? — počeo Džim, kad se advokat nagao okrenu prema njemu.

— Spremila stvari? — gotovo je zakreštao. — Kako znate?

— Noćas sam je video kroz prozor. Nije se ni trudila da sakrije tu operaciju. Iz ormara je povadila sve haljine i, koliko sam mogao da vidim, spakovala ih je u kofer.

Gospodin Kardju je dugo ćutao. Njegovo inače glatko čelo nabralo se na način koji obično označava duboko razmišljanje.

— Mislim da to ništa ne znači — rekao je napokon.

— Pakovala se i ranije, kad bi se naljutila na mene, a kao večna budala neizbežno sam padao na kolena, u prenesenom značenju, i molio je da ostane. Ali ovog puta... — mračno je zavrteo glavom.

Ostavio je Džima u Vajtholu, pa je gospodin Ferabi sledeća dva sata bio zaokupljen nagomilanom poštom. Trebalo je proučiti izjave, ispitati *prima facie* slučajeve za hapšenje, a u odsutnosti svog šefa, naredio je da mu donesu ručak, do tri sata poslepodne dovršio je posao s kojim je bio u zaostatku, a onda je odšetao Pal Malom do svog kluba.

Posao je mogao obaviti lakše i brže da se između njegovih očiju i papira nije pojavljivala vizija lica koje nije imalo određeni oblik i u kojem su stalna bila samo dva siva, razmaknuta oka. Jednom mu je daktilografkinja vratila dokument i hladno ga upitala ko je „Elfa“, a tada je otkrio da je tim imenom pozvao ozloglašenog kradljivca automobila čiji je slučaj upravo bio na razmatranju.

Otkrio je da Elfa živi u Blumsberiju. Nije imao pravog razloga da se taksijem odveze do Kjubit Strita da bi pogledao kuću. Bila je nalik svakoj drugoj kući u toj ulici. Ali radovalo ga je da pogađa da li se iza prozora s malim belim zavesama nalazi njena soba, a osetio je da mu se neobično sviđa reklamni pano za lek protiv kurjih očiju koji mora da je svakog jutra viđala. Tek nekoliko dana kasnije saznao je

da se njena soba nalazi u zadnjem delu kuće, kao i to da se ne može videti s bilo kojeg mesta na ulici.

U četiri ju je pozvao, ali se još nije bila vratila. Bilo je to prirodno, jer pre četiri i nije nameravala da ode iz Barli Staka. Ni u pet se nije javila. U pola šest, kad je već počela da ga hvata panika, a motor njegovih velikih crnih kola brektao i podrhtavao pred klubom, i kad se Džim već bio pripremio da munjevito odjuri u Barli Stak i izbavi je iz nezamislivih opasnosti, odgovorio mu je njen smireni glas.

— Da, vratila sam se... Ne, gospodin Kardju se još nije vratio. Pozvao me i rekao da će noćas ostati u Londonu.

— Hoćete li doći da popijemo čaj?

Čuo je kako se nasmejala.

— Hvala, gospodine Ferabi, veče ću provesti mirno. Ovde je prijatno.

— I ja mislim da je prijatno — reče Džim strasno. — Ne mogu da zamislim da mesto na kome se vi nalazite nije...

Klik! Na pola njegove rečenice spustila je slušalicu. Na povratku kući, uprkos tome, obuzeo ga je zanos koji se graničio sa slaboumnošću.

Šofer, koji je ujedno bio i sobar, obavestio ga je da ga neko čeka. Bio je to gospodin Kardju koji nije znao šta će sa sobom.

— Vaš sobar mi je rekao da večeras izlazite — gotovo se požalio. — Došao sam da vas pitam da li biste išli u operu. Večeras se daje 'Faust', pa sam kupio dve ulaznice u nadi da ćete možda imati vremena da pođete sa mnom.

— Žao mi je — reče Džim — ali imam dogovoreš sastanak.

— Da li biste onda mogli na večeru?

Džim se ponovo izvini.

— Baš nemam sreće! — reče Kardju, prolazeći prstima kroz kosu. — Pitam se šta, do đavola, Hana večeras radi u letnjikovcu. Dao bih pare da saznam.

Džim se mogao ponuditi da ga obavesti, ali se diskretno uzdržao.

7. Putovanje na jug

Ulične svetiljke su se upalile, a poslednji tračak svetla bledeo je na zapadu, kada je Ferabijev veliki „bentli“ s pokretnim krovom projurio glavnom ulicom predgrađa koje je ličilo na selo i zaustavio se pred najneuglednijom od svih londonskih policijskih stanica.

Super je bio u svojoj kancelariji gde je ratovao s velikim, nesvarljivim okrajkom pite i šoljom kakaa koji se pušio. Podigao je pogled i pokazao mu na stolicu.

— Izvolite, sedite — ponudio je nerazgovetno. Kad je napokon iskapio vreo sadržaj šolje i obrisao usne maramicom koja je videla i bolje dane, posegnuo je u fioku stola i ponudio Džimu unutrašnjost kutije cigara koju je odatle izvadio.

— Ne, hvala, Superu — reče brzo Džim.

— Šta im fali? — želeo je da zna uvređeni Super. — Nikad nisam video nikoga kome se ove cigare nisu svidеле.

— Onda dobro pogledajte mene — reče Džim.

— Zemlja postaje dekadentna — reče tužno Super, dok je prinosio šibicu jednom kraju valjkaste stvarčice otrovnog izgleda. — Ljudi postaju kukavice. Ja mislim da se opasnostima treba suprotstaviti i pobediti ih. Ja sam pobedio ove cigare, mada priznajem da su poslale na pod više ljudi nego što bih bio u stanju da prebrojim. Uvek sam se divio snazi i dobrom udarcu.

Duvao je otrovne dimove, osećajući se sasvim zadovoljan.

— Ove cigare u Americi ne možete kupiti za manje od deset centi, a tamo ih prave.

— Dopustiću sebi da posumnjam — reče Džim.

— Zapravo — priznade Super — napravljene su od domaćeg duvana. Za mene predstavljaju vrstu patriotskog eksperimenta. Nisu tako loše kad se naviknete na njih. Lekar u našem odeljenju kaže da su zdrave. Kaže da u krugu od jedne milje ne bi uspeo da preživi nijedan insekt.

Zakašljao se, počinjući da se guši, onda je sumnjičavo pogledao cigaru pa ju je, vrteći glavom, bacio u kamin.

— Ova nije tako dobra kao ostale — rekao je, napunio lulu, a zatim pogledao na zidni sat. — Uskoro ćemo da krenemo. Poslao sam Latimera u prethodnicu, jer on je sposoban čovek, ali ako se nešto dogodi, on nije bio s nama.

— Mislite, ako bude problema zbog toga što ste prešli granice okruga?

Super klimnu glavom.

— Latimer mi se sviđa, mada mu to nikada ne dajem do znanja — reče on. — Mladi ljudi se uobrazu ako im put pospete cvećem, a on je temperamentan, baš kao i ja. Ne voli da radi.

Dok se Super vrzmao okolo pronalazeći kapute i šalove, Džimu se trenutak učini pogodnim da mu prenese Elfinu priču o novčanicama u obliku slova „B“. Super je napeto slušao.

— Elson je te noći bio tamo, zar ne? — upitao je tiho. — To je prilično čudna podudarnost jer, ako moji zaključci nisu pogrešni, ta žena je zacopana u Elsona. A ima čime i da ga pritegne. Mislim da ćemo noćas morati da budemo prilično bistra njuškala kako bismo shvatili sve što budemo videli. Skoro da bih želeo da s nama pođe i gospodin Kardju.

Na Džimovo pitanje on zatrese glavom.

— Ne, nismo još uhvatili onog skitnicu, a to nije toliko čudno kao što vi mislite. Okolno tlo je razrovano i šumovito, a što je još važnije, Barli Stak je vrlo blizu glavnog južnog puta. Preko celog dana prolaze prazni vagoni s pijace i najlakša stvar na svetu je da se neko uvuče pod ciradu i pobegne. A kad već govorimo o ciradama...

Izašao je na ulicu, pogledao u pravcu neba, vratio se, potapšao prastari barometar na stolu i klimnuo glavom.

— Imam kurje oko koje je u stanju da nadmaši ovu stvar sa 10; 0. Jeste li poneli mantil?

— Imam ga u kolima — reče Džim.

— Biće vam potreban — glasio je lakonski odgovor.

Kad su izašli na put prema Heršamu, bleđi mesec se promolio kroz oblake, a nisu prošli ni dvanaestak kilometara kad je južni horizont zasvetlucao i zasjao crvenkastom svetlošću munja, a pred farovima automobila zaigrali su mali vrtlozi prašine. Super je pognut sedeo do Džima i dugo je ćutao. Upravo su stigli u predgrađe Heršama kad je

počela kiša, pa Džim zaustavi kola da pričvrsti krov. U daljini su otegnuto tutnjali gromovi.

— Sprema se oluja — reče Super veselo. — U oluji nema ništa prefinjeno. Oluje su činjenice, nema tu psihologije. Nalik su hvatanju zločinca na delu.

Po izlasku iz Heršama, dok su tutnjali putem Vorting, on reče:

— Kad žena žarko želi brak, razumna je poput gladnog vuka u mesari... Pitam se koja reč počinje sa 'B'?

— Predlažem: Veliko stopalo (Big Foot) — reče Džim. — To lepo zvuči.

Pred njima se odjednom zaslepljujuće rasprsnuše oblaci. Super sačeka dok prasak i tutnjava groma nisu utihnuli.

— Veliko stopalo? Da, moguće — reče, a zatim dodade: —Šta mislite, zbog čega se, ove olujne večeri, izlažem pogibelji brze vožnje i jurim u susret pobesnelim elementima? Da bih zadovoljio radoznalost u pogledu Hane Šo? Ne, gospodine. Ja ću — govorio je polako i odlučnim glasom — razmrsiti tajnu... Tako se to kaže, razmrsiti tajnu.

— A u čemu se sastoji tajna, ako ne u Haninom čudnom ponašanju? — upita Džim dobroćudno.

— Na tragu sam ove tajne — izjavi Super svečano klimajući glavom — već šest i po godina. Reč je o tajni sastanka na kojem se neko nije pojavio.

Džim je buljio u njega.

— To bi vredelo čuti, Superu.

— Nema u tome ničeg što bi vredelo da se čuje — reče Super zadovoljno. — To je jednostavno činjenica, poput ovog bleska munje, nebeske artiljerije, ako mogu upotrebiti taj otmeni izraz koji sam pročitao u knjizi čiji sam naslov zaboravio. Nikad nisam pamtio naslove knjiga. Šest i po godina... — rekao je zamišljeno. — Mnogo je to vremena, a i malo, za starca. Čak! Dolazi i odlazi, brže od munje, a ona baš ne zastajkuje. Pozvao me da dođem kod njega u Čelmor Gardens. Zvao se gospodin Džozef Brikston, a bio je poslanik grada Londona. Sada je mrtav i uopšteno se veruje da je na nebu. Ali pozvao me k sebi, a kad sam stigao nije ga bilo kod kuće. Bar je rekao da ga nema kod kuće, a po sluzi mi je poslao pismo u

kojem mi se zahvalio na trudu i u kojem su se nalazile dve novčanice od po deset funti. Dao sam ih u dobrotvorne svrhe

— Super zastade. — A dobrotvorne svrhe počinju kod kuće.

— Kakve to, zaboga, veze ima s našom večerašnjom avanturom? — upita Džim, po stoti put brišući prednje staklo.

— Ima i te kakve — promrlja Super. — Ovaj izlet je baš počeo da mi se sviđa. Nadam se da je Latimer obukao kišni mantil.

— Znete li zbog čega je Brikston poslao baš vas? Dobro se sećam tog čoveka.

Super klimnu u tami.

— Znam — reče, — A znam i zašto se nije pojavio.

— Ali rekli ste... — poče Džim.

— Znam šta sam rekao. Znam zašto ga nije bilo. Ali zbog načina na koji je to učinio postao sam temperamentan.

Kiša je pljuštala, a munje su bile tako česte da Džimu nisu bili potrebni farovi. Skrenuo je i zašao na sporedan put koji je vodio do sela Veliki Pousi. Prastaro seoce bilo je u tami, a osvetljeni su bili samo prozori seoske gostionice, dok je automobil zaobilazio široko zeleno područje i počinjao strm silazak na put uz obalu.

Od Velikog Pousija do Malog Pousija bilo je oko pet kilometara — na određeni način ceo svemir, jer Mali Pousi, kako je nekad bio obeležen na geografskoj karti, odavno je izgubio svoje nedostojno ime. Ribarsko seoce postalo je mondensko letovalište, a ime Pousi bilo je ispisano svetlećim slovima preko cele stene. Sagrađeni su zimski vrt, šetalište i mol. U raskošnim vrtovima svira muzika, a u velikom pozornštu nastupaju čuveni glumci. Hoteli su tako veliki i luksuzni da se posetioci čak i nosačima obraćaju sa „gospodine“.

Dve ulice povezuju Pousi sa siromašnim komšijom. Jedna vodi preko livada, uporedo sa stenom, a druga, Lauer Bič Roud, ide uz more. Prva je sasvim asfaltirana i dobro osvetljena, a druga je nešto bolja od seoskog puta. Na prvu su opštinska uprava i gradska skupština ne štedeći rasipali novac poreznika, a njena neugledna drugarica, donja ulica, uzrok svađe između Ministarstva rata, koje je posedovalo deo obale, i gradskih otaca, ostala je uglavnom onakva kakva je bila pre pola veka. Povremeno bi poneke novine objavile napadni naslov: „Sramota Donje ulice“, a na sednicama gradske skupštine padale bi žestoke izjave o Ministarstvu rata koje odbija da

preuzme deo troškova oko popravki, ali krajnji rezultat svih govorcija i natpisa nije bio vidljiv u bilo kakvom obliku poboljšanja.

— Ovo je zaista đavolska ulica — reče Super, dok se „bentli“ tresao i klizio niz neravni brežuljak. — Kola ćemo parkirati dole, tamo je nekakav stari kamenolom.

— Poznajete to mesto? — upita Džim iznenađeno.

— Vojna karta — glasilo je objašnjenje. — Celo jutro sam je proučavao. Kuća je udaljena 136 metara od podnožja brežuljka, a 3 kilometra i 800 metara od Pousija. Kad se spustimo, morali bismo naći Latimera. Ugasite svetla, gospodine Ferabi.

Latimerova pokisla, svetlucava prilika stajala je ispod izbočene stene, pa bi verovatno prošli mimo njega da nije izašao iz zaklona.

— Niko još nije došao u kuću, gospodine — obavestio je kad su izašli iz kola.

— Šta? Ali gospođica Šo je trebalo da stigne rano jutros — reče Džim.

— Začudilo bi me da se pojavila — reče Super. — U stvari, znao sam da jutros nije došla.

Ferabi se zapanjio.

— To se zove zaključivanje — reče Super zadovoljno. — Zaključivanje i logika. Možda i psihologija.

— Ali kako ste znali da nije jutros došla? — navaljivao je Džim.

— Jer me je Latimer pre sat vremena pozvao — glasilo je mirni odgovor. — Evo vam ispravne logike policijskog postupka: pošaljete čoveka na mesto događaja i kažete mu da vas pozove. A tu je i zaključivanje: zaključio sam da govori istinu. Odvezite kola malo unazad da ih niko ne vidi, gospodine Ferabi. Naredniče, pokažite baterijsku lampu... A sada pogasite sva svetla, molim.

Kiša je nemilosrdno pljuštala, mada je grmljavina prestala. Nad morem su se povremeno pojavljivali beličasti kraci munje dok su, uz pomoć povremenog snopa svetla narednikove lampe, gacali ulicom.

Bič Kotič se nalazio između ulice i mora. Bio je to niski letnjikovac od kamena, gotovo sasvim okružen zidanom ogradom koja je dosegala do visine grudi. Na svakom kraju kuće u zidu bio je otvor kroz koji je vodio šljunkovit put za vozila.

— Sigurni ste da nema nikoga?

— Siguran, gospodine. Na vratima je katanac.

— Kakva je to zgrada pozadi, garaža?

Džim nije video nikakvu zgradu osim one koja se dizala pred njima, ali Super je imao svetle oči poput mačka.

— Ne, gospodine, kućica za čamac. Prazna je. Čamdžija mi je rekao da je gospodin Kardju imao čamac kad je boravio ovde, ali ga je prodao.

Super bezuspešno pokuša da otvori vrata ili makar jedan prozor.

— Sigurno više neće ni doći — reče Džim. — Možda ju je uplašila oluja.

Super promrmlja nešto potcenjivački u vezi s olujom kao smetnjom za planove Hane Šo.

— Ne tvrdim da će doći — reče on. — Možda te'rišem. Kod mene ne valja što previše razmišljam.

Džim pomisli da nikad nije video prebivalište koje je tako pusto. Na jednoj strani nalazilo se more, a na drugoj, preko ulice, u tamnoj noći jedva se nazirao mračni bedem stena.

— Stena je puna pećina, poput saća — reče Latimer neke su sasvim nepristupačne.

Vratili su se na ulicu i polako pošli prema mestu gde su sakrili kola.

— Ne čudim se što nema navale za iznajmljivanje letnjikovca gospodina Kardjua — reče Džim.

— Šta mu fali? — upita Super, — Na takvo mesto voleo bih da se povučem kad odem u penziju. Kladam se da je kuća prava lepotica na dnevnom svetlu, a uostalom, šta se noću drugo i radi nego spava?

Džim primeti fluorescentne kazaljke njegovog sata.

— Jedanaest, ili oko jedanaest — reče inspektor. — Daćemo joj vremena do dvanaest, a onda ću početi da vam se izvinjavam.

— Šta ste očekivali da ćete ovde naći? — upita Džim, izrazivši ono što ga je cele večeri kopkalo.

— Teško je to objasniti — glasio je otegnuti odgovor.

— Ali... kad se usedelica srednjih godina zagreje za brak i kaže šta će učiniti ako se ne uda, ne treba mi zameriti ako se za nju interesujem. Možda sam očekivao nešto neobičnije od ovoga što smo videli, a možda...

Iznenada je zgrabio Džima za ruku i povukao ga u stranu.

— Sakrijte se iza stene, brzo — prošaputao je.

8. Kuhinja

Na ulici su se pojavila dva prigušena svetla automobila koji se približavao.

Džim je, spotičući se, potrčao u zaklon iza stene. Super je čučnuo pored njega, a Latimer se ispružio kraj njih na zemlju. Kola su se brzo kretala. Stigla su do njih brže nego što je Džim smatrao mogućim na tako lošem putu. Kad je mali „ford“ projurio, na trenutak je opazio tamnu siluetu žene s šešikom širokog oboda, nagnute napred kao da se suprotstavlja kiši koja je šibala obalom.

Za nekoliko trenutaka kola su prošla kroz otvor u zidu i zaustavila se pred kućom.

— Otvara vrata — šapnuo je Džim kad je vetar doneo zvuk oštrog škripanja ključa koji se okrenuo u katanču.

Super je ćutao. Čuli su kako su se vrata zalupila, a onda je ustao.

— Bez razgovora — upozorio ih je šapatom i prvi pošao prema letnjikovcu.

Kola su stajala pred vratima. Krećući se poput mačke prišao im je sa strane i sa zadovoljnim izrazom opipao motor. Znao je da su prozori zatvoreni žaluzinama. Otišao je do zadnjeg dela kuće. Iznutra se nije čuo nikakav zvuk, niti se videlo svetlo. Vrativši se do vrata, zapazio je da je katanac otključan, nagnuo se i oslušnuo. Njegov napor nije bio nagrađen, pa se vratio svom drugu kojeg je ostavio kraj zida.

— Doći će još neko — reče on. — Ne namerava da ostane nreko noći, motor je ostavila upaljen. Sigurno ima dovoljno benzina.

Vratiše se do stene koja im je poslužila kao zaklon i zauzeše položaj za stražarenje. Prošlo je četvrt sata, a zatim i još pola, dok nisu začuli otvaranje i zatvaranje vrata i učvršćivanje katanca.

— Neće ostati — iznenadio se Super, To je izgovorio uvređenim tonom čoveka kojeg su prevarili. — Zbog čega, sto mu gromova... U zaklon, upalila je svetla.

Iz pravca malih, do tada nevidljivih kola zasijaše dva snopa beličaste svetlosti, ali samo na trenutak. Gotovo u istom trenu svetlost je bila prigušena. a tako je i ostala sve dok kola nisu projurila

kroz drugi otvor u zidu i okrenula se prema njima. Jedva su imali vremena da se sakriju, kad se svetla pojaviše iz tame. Ponovo su na trenutak ugledali sagnutu glavu i šešir s širokim obodom, a zatim su kola nestala — samo su još mala zadnja svetla slabo svetlucala.

Super zareža i ustade.

— Izvinjavam se — reče. — I zaključivanje i psihologija su koještarije. Ušla je, izašla pa iščezla, niko ne zna kuda. Uz malo sreće, mogli bismo je naći i pratiti do mesta gde zaista boravi.

Međutim, morali su proći dobar komad puta dok nisu došli do Džimovih kola, a tada im se probušila guma. Mada su brzo promenili točak, više nisu uspeli da stignu „ford“ niti su ga videli.

U Velikom Pousiju iznenadili su lokalnog policajca koji im nije mogao pružiti nikakvo obaveštenje. Video je da su prošla dva automobila, ali nijedan se nije vratio, sve dok oni nisu stigli.

— Ostavljam vas ovde, Latimeru, možda vas stave u fioku. Želim da neko ostane na mestu događaja.

Kad su stigli nedaleko od Horshama, ponovo je počela oluja, a gromovi su još tutnjali kad je umorni Džim zaustavio kola pred Superovom kancelarijom.

— Učite i popijte kafu — ponudi inspektor, koji je za vreme povratka bio vrlo ćutljiv. — Možda ću moći bolje da razmišljam kad se sklonim od kiše. Osećam se vrlo temp'ramentno što sam vas poveo na ovaj glupi izlet, gospodine Ferabi. Veliko stopalo, fuj! Morali smo pronaći tu krtiju. Ne sviđa mi se to.

Mokar, smrknutog lica, seo je na stolicu.

— Ne sviđa mi se! Nije mogla otići u Pousi, dok smo prolazili, tražio sam tragove točkova. Nije ušla u Veliki Pousi, pametni policajac na ulici nije video 'ford' i, u stvari, verujem mu. Pošten je, učestvovao je sa mnom u jednoj istrazi još dok sam radio u Jardu. Mogao bih se zakleti da nije otišla u Pousi. Prošli smo mimo tog puta i ja sam vas zaustavio, zar ne? Ulica je dobro osvetljena, a nije bilo tragova točkova. Latimer će mi možda javiti novosti, zamolio sam ga da me pozove.

U tom trenutku uđe dežurni narednik,

— Neko iz Velikog Pousija želi s vama da razgovara, inspektore.

Super kliznu sa stolice i pojuri prema starom telefonu na zidu čekaonice.

— Latimer ovde, Superu. Našao sam 'ford'.

— Gde?

— Na vrhu stene, mora da je skrenuo s puta koji vodi na obalu. Morski brežuljak, kako ga nazivamo.

— Jesu li svetla upaljena ili ugašena? — brzo upita Super.

— Ugašena, gospodine. Ima tu nešto čudno. Preko zadnjeg dela kola kredom je ispisana reč 'Veliko stopalo'.

— Veliko stopalo, ha? Ima li još nešto? Pored kola, naravno, nema nikoga?

— Ne, gospodine.

Super je brzo razmišljao.

Probudite lokalnog narednika i pozovite šefa policije u Pousiju. Mogli biste pretražiti vrh stene, a i podnožje, da vidite hoćete li nešto pronaći. Odmah ću doći tamo. Kuću držite pod prismotrom? U redu!

Spustio je slušalicu i ukratko ponovio Latimerova obaveštenja.

— Otići ću da vidim — rekao je — ali moraću to da sredim s Jardom. Pozvaću komesara. Pronađite Kardjua i nabavite ključ od letnjikovca. Donesite ga što pre možete.

Kardju je imao mali stan nedaleko od Ridžents Parka, mesta u kome je odsedao kad je želeo da noć provede u Londonu.

Džim je imao sreće, jer su ulazna vrata zgrada u ponoć obično zatvorena, pa je nemoguće ući a da se ne probudi gomila porodica koje stanuju u svakom krilu. Međutim, slučajno je stigao upravo kad se iz noćnog kluba vraćala vesela grupa, pa se s njima provukao kroz vrata i popeo na treći sprat gde je stanovao detektiv-amater.

Kardju nije tvrdo spavao, tako da se na Džimovo treće kucanje, u hodniku upalilo svetlo, a odmah zatim vrata su se otvorila za dužinu sigurnosnog lanca.

— Pobogu, Ferabi! — uzviknuo je advokat dok je petljao oko lanca.

— Udite, — Šta vas, zaboga, u ovaj čas dovodi ovamo?

Džim mu ukratko ispriča noćashnju avanturu.

— Siguran sam da ćete mi oprosgati — reče on — ali okolnosti su bile takve da sam Minteru morao reći za preteće pismo, a mislim da ga je shvatio ozbiljno.

Gospodin Kardju se počea po glavi koja je ionako bila razbašurena.

— Stigla je tek kasno u toku noći? — upita zaprepaštenim glasom.
— Ali iz Barž Staka je otišla odmah posle jedanaest. Gde je?

— Upravo bi to Minter hteo znati — odgovori Džim. Kola su pronađena napuštena, a na njima je napisana reč 'Veliko stopalo'. Super smatra da se dogodilo nešto loše, zapravo, lokalna policija ovog trenutka pretražuje obalu i stenu da bi pronašla... pa, da ne tražim blaži izraz, njen leš.

Kardju je bio u stanju samo da zavrti glavom.

— Ne verujem... to je previše... previše grozno. Imam duplikate ključeva, ali oni su u mojim prostorijama u Templu. Sačekajte da se obučem; jeste li došli kolima? Ako niste, naručite taksi.

Nije ga bilo samo nekoliko minuta, a kad se pridružio posetiocu bio je obučen za duži put.

— Naravno, moram poći s vama — rekao je tiho — Ne mogu se smiriti dok ne saznam šta se dogodilo s Hanom.

Džim ih je odvezao do kapije Tempa. Kardju brzo uđe kroz zadnja vrata i za nekoliko minuta se vrati sa svežnjem ključeva.

— Na ovoj su niski, nisam želeo da gubim vreme tražeći ih. Možemo to učiniti kasnije.

Ako je Super i bio iznenađen što vidi prezrenog amatera, nije pokazao evoja osećanja.

— Ništa *nisu pronašli ni na steni, ni u podnožju* — rekao je. — Dajte mi ključeve, gospodine Kardju.

Advokat je jedva na svežnju pronašao i izdvojio tri ključa.

— Postoje li uz ove i još neki, mislim, duplikati?

— Ne, postoje samo dva kompleta. Jedan dajem ljudima koji iznajmljuju letnjikovac ili borave u njemu, a drugi držim u kancelariji. Ovi, usput, još nisu upotrebljavani.

Pre nego što su se uputili prema jugu, Super pozva mladića u stranu.

— Poslao sam čoveka u Hil Brau da pronađe Elsona, ali ovaj je prošle večeri u devet izašao i još se nije vratio. Odvezao se u 'rolsu'. Ovo vam govorim, jer ćete možda čuti više o tome kad slučaj dođe u tužilaštvo. Poznajete li baštovana Barli Staka?

— Za njega ste pitali one večeri?

— Aha — reče Super, ali nije nastavio da govori o tome.

Džim sede za volan, pa velika kola *ponovo* zagrmeše putem prema Horshamu, međutim, ovog puta manje oprezno, jer je put bio pust a ulice Horshama tihe poput groblja. Oluja je napokon prestala i zvezde su provirile između oblaka. Posle nešto više od sat vremena vožnje, kola su se zaustavila pred malom zgradom koja je služila kao stan lokalnog narednika i zatvor za retke skitnice koje su prekršile zakon Velikog Pousija.

Već su ih čekali narednik i dva detektiva iz važnijeg Pousija.

— Ništa nismo pronašli, gospodine — obavesti narednik — ali jedan od stanovnika je video kako neka žena pešači prema putu uz obalu i silazi niz brdo.

— Kada je to bilo?

— Pre otprilike dva sata. Rekao je da je došla iz pravca železničke stanice, Pousi Holta, koja je na pola puta odavde do grada. Poslednji voz iz Londona staje na stanici, ali nisam mogao naći konduktera.

— Nije došla sa železničke stanice — reče Super.

— Možda je htela da ostavi takav utisak. Idete li ikada na stanicu, gospodine Kardju?

— Jednom sam tamo sišao — reče Kardju. — Ako dolazim vozom, obično odem do glavne stanice u Pousiju, a ovamo se dovezem taksijem.

— Je li Hana Šo obično dolazila vozom?

Kardju odmahnu glavom.

— Već sto godina nije.

Narednik ih obavesti da napušteni automobil još nisu sklonili, a našli su ga u položaju koji je policajac opisao. Bilo je lako razumeti zašto su na putu do Velikog Pousija prošli pored njega. Neko je odvezao automobil, a zatim ga ostavio na dnu jarka na drugoj strani. Nije se video s puta preko brežuljka, koji poslednjih pedesetak metara vodi kroz usek.

Uz pomoć baterijske lampe, Super pažljivo pretraži vozilo. Natpis kredom na zadnjem delu, iako je uznemirio gospodina Kardjua, očigledno nije zanimao starog policajca.

— To nije bela kreda, nego zelena! — reče advokat. — Kreda za bilijar?

— Možda ćemo je naći u krčmi sa bilijarom — zareža Super. — Pronađimo štap! — nakon čega je gospodin Kardju dostojanetveno

ućutao.

Inspektor je najpažljivije pregledao unutrašnjost kola. Polako, centimetar po centimetar, prelazio je svetlom baterijske lampe po podu, kao i po prednjim i zadnjim sedištima.

— Sedište je ogrebano... i to nedavno. Nema blata na nožnoj ni na ručnoj kočnici. Ovde nema ničeg značajnog.

Vratili su se Džimovim kolima.

— Jeste li bili kod letnjikovca, naredniče — upita Super, a Latimer odgovori potvrdno.

— Tamo nema nikoga. Mesto je pod prismotrom još od vašeg odlaska, a i sada je tamo čovek koji motri.

Odvezli su se niz brežuljak i našli se na putu uz obalu. Ovog puta su nastavili do kuće.

— Kako je jezivo! — reče Kardju, stresavši se. — Nikad nisam shvatio koliko je moj letnjikovac usamljen i pust.

Na Superovu molbu zaustavili su kola, tako da su svetla farova padala na vrata.

— Katanac je još pričvršćen. Ona nije tamo.

Inspektor je ovo otkriće ravnodušno primio.

— Nisam ni očekivao da bude — rekao je. — Ali bila je ovde. Došla je da nešto uzme. Je li ovde imala nekih stvari, gospodine Kardju?

Advokat odmahnu ppavom.

— Ništa, osim onih koje je možda danas donela — odgovorio je.

— Danas nije nippgga donela — reče Super odlučnim glasom. — Je li nešto držala u kuhinjskim elementima ili u ormarima po sobama?

— Koliko znam, nije.

Inspektor je stavio ključ u bravu katanca i lako ga otvorio. Na ulaznim vratima je takođe bila brava, a kad je i njih otvorio, Super baterijskom lampom obasja mračnu unutrašnjost.

Predsoblje je bilo malo. Na kraju su se nalazila druga vrata čija je gornja polovina bila staklena. Otvorila su se na dodir i inspektor se našao u uskom hodniku koji se protezao od prednjeg do zadnjeg dela kuće.

— Ostašgge gde ste — opomenuo ih je. — Sve ću pretražiti, a najradije bih to učinio sam.

Prvo je pregledao dve sobe u koje se ulazilo iz hodnika. Bile su to spavaće sobe, vrlo skromno nameštene. Na krevetima nije bilo

posteljine pa je pretpostavio da se nalazi u zaključanim škrinjama koje je video u svakoj sobi.

Vratio se u prednji deo kuće i pregledao prvu prostoriju levo. Bila je to trpezarija, a brza pretraga nije otkrila ništa zaiimljivo. U jednom zidu je bio otvor prekriven poklopcem, očigledno povezan s kuhinjom koja je još jedina ostala nepretražena. Pokušao je da otvori kuhinjska vrata. Bila su zaključana, pa se vratio kod ostalih.

— Imate li ključ od kuhinje? — upitao je.

— Ne — reče Kardju začuđeno. — Ključ od kuhinje postoji, ali se nikada ne vadi iz brave. Zar nije u njoj?

Super se vratio i ponovo povukao kvaku, ali vrata se nisu ni pomerila. Tada je počeo da njuši i pozvao je Džima.

— Osećate li neki miris? — upigao je. — Čini mi se da nešto gori.

Ferabi je osetio poseban rezak miris koji mu se učinio nekako čudno poznat.

— Barut — rekao je iznenada. — Neko je ovde opalio iz puške ili pištolja, i to nedavno.

— To sam i mislio — reče Super mirno. — Učinilo mi se da poznajem taj miris užarenog gvožđa. Vrata su zaključana iznutra.

Vratio se u trpezariju. Poklopac otvora za dodavanje hrane nije se mogao otvoriti, ali na njemu je ugledao malu bravu i opet pozvao Kardjua.

— Da, zaključava se, ali nemam pojma gde je ključ. Bio je tu dok je moja sekretarica, gospođica Li, boravila ovde, a nije prijavljen nestanak. Zatvara se pomoću opruge i ako bi se slučajno zatvorio ne bi se mogao otvoriti bez ključa. Nikada nisam imao duplikat. Zar ne možete ući u kuhinju?

— Ne, zaključana je iznutra.

— Onda slomite poklopac — predloži Kardju, pa povede Latimera do male šupe gde se nalazio zadržali alat.

Pronašli su mali otvarač sanduka, pa Super, gurnuvši kukicu između poklopca i zida, snažno povuče. Brava se s treskom slomila, a on povuče poklopac. Oštar miris baruta sada je postao još izraženiji — čak je i Kardju počeo njušiti.

— Kakav je to miris? — upitao je, ali Super ga nije čuo.

Nagnuvši se kroz otvor počeo je baterijskom lampom pretraživati prostoriju, kad beličasti krug svetla, koji se polako kretao po podu

prema vratima, iznenada obasja cipelu. Prsti su bili okrenuti prema tavanici... Svetlo se pomeralo... Druga noga i porub tamne haljine.

Žena je sedela naslonjena na vrata, glave spuštene na grudi kao da je pijana. Super joj nije mogao videti lice, ali znao je da je to Hana Šo, a nije mu bilo potrebno da na podu vidi potočiče krvi da bi znao da je mrtva.

9. Gošća

Super povuče glavu iz otvora.

— Neka svi ostanu ovde — reče. — Naredniče, nađite lekara... Gospodine Ferabi, mogli biste ga odvesti... ali ne, mislim da je bolje da ostanete. Mogli biste biti od koristi.

Latimer se dobrovoljno javio da odveze kola u selo, pa je, nakon što se šapatom posavetovao s inspektorom, žurno otišao.

— Ovde lekar više nije od pomoći.

— Šta se dogodilo? — upita Kardju drhtavim glašm — Bože... nije Hana?

Super klimnu glavom.

— Bojim se da jeste, gospodine Kardju — reče blago

— Ranjena... mrtva?

Super ponovo potvrdi glavom.

— Da. Bolje da ostanete ovde. Sledite me, gospodine Ferabi. Uzmite stolicu da se popnete na nju.

Neočekivano okretno se provukao kroz otvor u zidu, a Džim ga je sledio.

— Zatvorite poklopac. Upaliću svetlo.

Džim Ferabi je zapanjeno buljio u beživotnu priliku na podu.

— Je li samoubistvo? — upitao je gotovo šapatom.

— Ako jeste, naći ćemo oružje — odgovori Super. — Mrtva je... to je činjenica. Sada mi je žao što sam bio bezobrazan prema njoj. Nije bila loša, kakve već žene znaju da bucu.

Sagnuo se i zagledao se u bezbojno lice.

— Nije samoubistvo — rekao je gotovo vedro. — Nisam to ni mislio. Ubistvo, ali kako? Vrata su zaključana iznutra; vidite li ključ? Primetili ste, takođe, da je i poklopac bio zatvoren iznutra. — Pokušao je da se otvori teške žaluzine koje su prekrivale prozore, međutim, bile su pričvršćene.

Na stolu je bila ženska torbica iz koje je očigledno sve bilo istreseno, jer po stolu su bile razbacane ženske stvarčice i svežanj novčanica.

— Pedeset i pet engleskih funti i dve hiljade američkih dolara — reče inspektor, prebrojivši novac. — Šta znači ova cigla?

Bila je to crvena cigla, oštećena na površini. Na jednoj strani nalazio se kružni komad gumice za koju je bio pričvršćen konopac.

— Pod je od crvenih cigala — reče Džim.

— Da... to sam primetio.

Super uze lampu pa se sagnu da pretraži pod. Pod stolom, na sredini, nalazila se četvrtasta šupljina u kojoj je nedostajala cigla.

— Kad sam bio dečak, ovakvu gumicu zvali smo 'usi snik' — glasno je razmišljao Super. — Danas je zovu 'vaku um'. Njome je izvukla, ili izvukao, ciglu.

On kleknu, postavi lampu uz ivicu šupljine pa zaviri unutra.

— Ovde je nešto bilo skriveno — reče — a po to je i došla ovamo. Pitam se zašto je ostala tako kratko?

— Ali kako se vratila? Ulazna vrata su bila zatvorena katancem.

Super zavrte glavom.

— O mnogo čemu moramo porazmisliti — reče. — U svakom slučaju, imali smo razloga da dođemo.

Ponovo je čučnuo kraj tela, s nezapaljenom lulom u ustima, a izraz namrštene napetosti dodao je njegovom čelu još nekoliko bora.

— Ne smemo je pomerati dok ne stigne lekar — rekao je ustajući. — Ubijena je izbliza; mora da je stajao s ove strane stola... nekako baš ovde — pokazao je rukom. — Verovatno automatski pištolj, mada nigde ne vidim čaure. Stajala je nadesno od vrata, vidite li trag na zidu? Zatim je zakoračila i skliznula niz vrata. Mislim da je metak prošao kroz srce, a pogođeni ljudi često naprave korak ili dva. Leva rukavica joj je na ruci, a desne nema. Nije nameravala da ostane. Primećujete li nešto, gospodine Ferabi, nešto vrlo značajno? Džim bespomoćno odmahnu glavom.

— Ima toliko značajnih stvari da nijednu ne mogu posebno izdvojiti — reče on.

Inspektorov nos se pomerao.

— Kardju bi to zapazio pre mene. Nema šešira ni kaputa.

Prilika na podu zaista je bila gologlava, bez kaputa ili mantila.

— Pogledajte vešalicu na zidu... Vidite li nešto na podu?

— Vodu — odgovori Džim.

— Kapala je s njenog mantila. Obesila ga je kad je prvi put došla. Gde je ostavila mantil i šešir?

— Možda u nekoj sobi? — pretpostavi Džim, a starac se nasmeši.

— Nisu u kući. Nisam sve pažljivo pretražio, ali sam dobro pogledao. Ta odeća nije u kući.

Govorio je uzbuđeno, kao da je izvojevao neku veliku pobedu.

— Evo lekara — rekao je, — Moraće da uđe kroz otvor u zidu, i ako je debeo to mu neće biti drago.

Pokazalo se da je lekar mlad, pa se bez ikakvih problema našao u kuhinji.

Nije bilo sumnje kako će glasiti dijagnoza.

— Ne, ne mogu reći koliko dugo je mrtva. Svakako više od sat vremena. Pozvao sam bolnička kola. Narednik Latimer mi je rekao šta se dogodilo.

Super pogleda na sat — bilo je pola četiri.

— Sačekaću da je uklone, pre nego što nastavim — reče.

Kad su nekoliko minuta kasnije kola stigla i odvezla telo, inspektor povuče žaluzine i otvori prozor. Samo su on i Džim ostali u kući. Kardjua su odveli jer se srušio, a Latimer je u bolničkim kolima otišao da prisustvuje obdukciji tela.

— A to je i dobro — reče Super bezosećajno. — Ne bih mogao da podnesem da Kardju počne s psihologijom. Prilično je mračno za blizu četiri ujutro — dodade gaedajući kroz prozor — ali još pada kiša. Lepo engaesko letnje vreme. Pogledajte ovo — reče i stavi na sto dugačku, žutu kovertu.

— Našao sam ovo ispod nje kad su je odnosili.

Džim pregleda kovertu.

— Prazna je — reče, pročita otkucanu adresu i uzdahnu od čuđenja:

DR DŽON V. MILS

Patolog Vest Saseksa

Hejlšam, Saseks

— Znači ipak je reč o samoubistvu?

Super je pažljivo složio kovertu pre nego što je odgovorio.

— Doktor Mills već pet godina nije patolog Vest Saseksa, jer upravo je toliko vremena mrtav. Slučajno to znam, jer sam mu bio na sahrani.

— Onaj ko je ovo napisao nije znao za to?

— Svakako da nije — reče inspektor s primesom svoje poznate tajanstvenosti.

Džim ga je posmatrao kako se vrzma po kuhinji, zaviruje u rerne, otvara kuhinjske elemente, izvlači fioke i tek je sada postao svestan tragedije. Sve se dogodilo tako iznenada i neočekivano da nije bio u stanju da shvati pravo značenje. Zapravo, najpre je pomislio kako će taj strašni događaj delovati na Elfu Li. To će je veomo potresti, a osećaće se još gore jer nije volela tu ženu.

— Zaista neobično ubistvo — reče Super uzdahnuvši, kad je ustao da pripali lulu. — Drago mi je da sam pozvao komesara. Dobar je to momak i možda će mi dopustiti da vodim slučaj. Taj čovek zna kad se stvar nalazi u dobrim rukama. Pametan je. Pitam se, zašto ga uopšte drže u Jardu. Ako za ovaj slučaj odredi nekog drugog, nije dorastao svom poslu, malo ih tamo i jeste. Dobijaju slučajeve jer im žene imaju 'prođu' kod ministra — nastavio je ogovarački.

— Na licu mesta nema nikakvog oružja — rekao je i zatim dodao: — ni čaure na podu. Ničega osim prazne koverta adresirane na patologa... Je li vam poznato, gospodine Ferabi, da li je gospođica Šo upotrebljavala pisaću mašinu?

— Verujem da jeste. Gospodin Kardju mi je rekao da ima staru pisaću mašinu.

— Ovo je napisao amater — reče Super, vadeći kovertu iz džepa — neko ko nije često pisao reč 'patolog', jer je krivo napisana. Malo ljudi ne greši na pisaćoj mašini. Trebalo bi da je pregledamo zbog otisaka prstiju.

Iz zida je iščeprkao ulubljeni olovni, valjkasti metak i stavio ga na sto.

— Automatski pištolj kalibra 45 — rekao je kad je spustio kovertu. — Kalibar je isti kao i onaj u šaržeru koji smo našli na trvvnjaku. Nije redak, pa ne donosite zaključke prerano. Ona nije mogla posedovati takav pištolj; žene se plaše vatrenog oružja, a osim toga, Kardju bi to znao.

— Kuda je otišao? — upita Džim.

— U Pousi, u Trand hotel' — Super se tiho smeškao. — Kad njegove teorije uđu u ring s činjenicama, u prvoj rundi doživljava nokaut. Nasilna smrt je i te kakva činjenica. Jedno je sedeti u udobnoj fotelji, svirati violinu i te'retisati, a nešto sasvim drugo suočiti se s mirisom krvi i opštom prljavštinom...

Zastao je i nakrenuo glavu, oslušujući. Kroz otvorenn prozor čulo se neumorno udaranje talasa o peskovitu obalu.

— Neko petlja oko vrata — rekao je, podigao lampu i tiho izašao u hodnik.

Džim je takođe čuo zvuk i naježio se. Bio je to tihi zvuk grebenja, šum ruku koje prelaze po drvenim vratima, a onda se kvaka lagano pokrenula.

Super pogleda Džima, a pokret glave sadržavao je uputstvo. Džim Ferabi se na prstima približi vratima, brzo okrenu ključ i otvori ih.

Na pragu je stajala vitka, raščupana, pokisla prilika. Bezizražajno je gledala u mladića.

— Pomozite mi — promrmljala je, dok mu se rušila u naručje.

Bila je to Elfa Li.

— Ne mičite se, slušajte!

Super je prosiktao ove reči pa se Džim ukoči s onesvešćenom devojkom u naručju. Iz dubine tame do njih dopreše tužni zvuci pesme:

*Kralj Maura jahat stade
kroz kraljevski grad Granade,
Ay de de mi Alhama!*

— Do đavola! — zagrme Super i pojuri mimo njih u noć.

10. Elfina priča

Dan je već sivo svitao kad se vratio i obavestio ih o svom neuspehu.

— Mora da je pevao s vrha stene — progundao je. — Ta muzikalna skitnica dobiće angažman prvi put kad mi njegova preuzvišenost dođe pred cev. A šta je s mladom damom?

— U spavaćoj sobi je — reče Džim. — Sasvim se oporavila.

— Jeste li joj išta rekli?

Džim odmahnu glavom.

— Ne, mislio sam da to, u *njenom* sadašnjem stanju, ne bi bilo pametno. Jadna devojka, bilo joj je vrlo teško.

Elfa je u hodniku čula glasove i odškrinula vrata.

— Je li to gospodin Minter? Začas ću izaći.

Za nekoliko minuta pojavila se umotana u Džimov mantil, a na nogama je imala stare papuče koje je pronašla u škrinji za posteljinu.

— Gde je gospođica Šo? — bilo je prvo što je upitala. — Zar se nešto dogodilo? Zbog čega ste ovde?

— Pa, došli smo samo da pogledamo — reče Super mirno. — Pomislio sam da bih ovu kuću mogao iznajmiti preko leta.

— Gde je gospođica Šo? — ponovo je upitala. — Otišla je — odgovori Super.

Devojka je gledala čas jednog čas drugog u lice, pokušavajući da reši mračnu zagonetku njihovog prisustva. — Nešto se zaista dogodilo.

— U svakom slučaju, čini se da se dogodilo vama, gospođice Li — reče Super dobroćudno. — Zbog čega ste došli ovamo u tako sitne sate?

— Gospođica Šo me je pozvala — glasio je neočekivani odgovor.

Otišla je u spavaću sobu i vratila se s telegramom od dve stranice. Super je popravio naočare i počeo da čita. Telegram je bio adresiran na Elfin stan u Kjubit Stritu.

Želim da mi učinite vrlo veliku uslugu. Čim ovo primite dođite u letnjikovac gospodina Kardjua na obali Pousija. Nikad pre nisam

tražila uslugu od vas, ali vaše prisustvo će uticati na moj život. Želim da budete svedok u vrlo važnoj sšvari. obraćam vam se kao jedna žena drugoj.

Telegram je bio potpisan s *Hana Šo*. Bio je poslat iz Gildforda u Sariju, u šest sati prethodne večeri.

— Primila sam ga malo posle sedam — reče Elfa — i zaista nisam znala šta da radim. Zadatak mi je otežala i činjenica da baš ne volim gospođicu Šo. Naposljetku sam odlučila da odem, pa sam posle večere uhvatila poslednji voz u deset sati i sišla na stanici Holt...

— Onda su meštani *vas* videli kako dolazite sa stanice? — prekinu je Super. — Naravno! To uklanja kamen spoticanja iz moje teorije. Nastavite, gospođice Li. Šta ste radili od tada pa do vremena kad smo *vas* našli?

— Niz stenu postoji stazica kojom se dolazi mnogo brže nego putem — reče devojka. — Poznajem svaki centimetar zemljišta, jer sam istražila stene sve do Pousija, pa nisam sumnjala da ću naći put, utoliko pre što sam sa sobom ponela baterijsku lampu koja mi je bila od velike pomoći. Putem niz stenu išla sam iz još jednog razloga: noć je bila strahovito olujna, a stene su mi pružale zaklon od kiše. Nisam znala da je prošle godine došlo do urušavanja, pa je na pola puta staza bila zbrisana. To sam prvi put uvidela kad sam stala na labavi kamen i počela da klizim, kao što sam smatrala, u sigurnu smrt. Odjednom sam se našla na uskoj izbočini krečnjaka pa sam, ne usuđujući da se pomerim, ležala i čekala zoru. Videla sam kako putem dolaze dva automobila. Jedan je otišao do letnjikovca, koji se dobro video s mesta na kojem sam ležala, a drugi, kako se činilo, nije otišao mnogo dalje od kraja puta uz more. Vikala sam u nadi da će me čuti, ali mora da je vetar odneo moj glas. Ne možete zamisliti kako sam se osećala napuštenom kad sam videla kako oba automobila iščezavaju, a ja ostajem sama. Užasnula sam se. Mislim da sam postala histerična, jer mi se učinilo da se događaju vrlo čudne stvari.

— Videli sge nekoga?

— Ne, nikoga.

— Skitnkcu, ili nekog sličnog?

— Ne, mirno sam ležala sve dok se, dva ili tri sata kasnije, nije pojavio automobil, pretpostavljam vaš, i stao pred vratima. Tada sam postala očajna i pokušala centimetar po centimetar da puzim niz strminu. Naravno, nisam uspela. Padala sam i padala... oh, bilo je to strašno! Pa ipak, nije bilo tako strašno, jer dospela sam na dno bez povreda i to nekoliko metara od kuće. Ni sama ne znam kako sam prešla put do vrata.

Super joj iz ruke uze telegram i ponovo ga pročitao.

— Želim da budete svedok u vrlo važnoj sgvari — pročitao ga je a onda se počeo po obrazu.

— Gde je gospođica Šo? — upitala je ponovo.

Odgovor je pročitala u Superovim očima.

— Nije... nije valjda mrtva?

Klimnuo je glavom.

— Prirodnom smrću? Ili... oh, ne.

— Ubijena je... tamo — rekao je i šavom pokazao prema kuhinji. — Slušajte, gospođice Li, bićete važan svedok jer ste cele noći ležali na mestu s kojeg ste mogli videti letaikovac. Nisu dolazila nikakva druga kola osim onih koje ste opisali?

— Nikakva, u to sam sigurna.

— Jeste li nekoga videli da pešice ide putem, ili da se gospođica Šo vraća?

— Ne. Nisam ni mogla. Bilo je veoma mračno. Kola sam videla zahvaljujući svetlima, inače ne bih ni njih ni čula ni videla.

Super je bio razočaran.

— Sad sve zavisi od komesara. Ako me zadrži na ovom poslu, čini mi se da vidim svetlo na kraju tunela. Ali ako pošalje nekog od onih dugonosih te'retičara, pravda će doživeti udarac. Stanovnike imam na dlanu... bojim se samo onih at' rupuloga.

Elfa je sedela, do te mere potresena novostima da nije mogla da govori. Hana Šo mrtva! Jedva je mogla da poveruje u to.

— Čim vam se odeća osuši, gospodin Ferabi će vas odvesti u grad — reče Super. — Pretpostavljam da nam više ne možete ništa reći?

— Ništa — rekla je utučeno. — Kakva strahota, kakva strahota!

— Vi upotrebljavate pisaću mašinu, zar ne? Jeste li vi ovo otkucali? — pokazao joj je kovertu.

— Ne, to nije moje — odgovorila je. — Nije čak ni otkucano na mojoj mašini. Mislim da je gospođica Šo upotrebljavala staru mašinu, zapravo znam, jer me je jednom zamolila da joj preporučim dobru knjigu o daktilografiji.

Sasvim se razdanilo, a mada je nebo bilo sivo, kiša beše prestala. Ostavivši devojku da osuši odeću njih dvojica odoše do ulaznih vrata, odakle Super s interesovanjem pogleda stenu.

— Baš kao pgggo je Latimer rekao, stena je poput saća.

Pokazao je stotine malih, tamnih otvora koji su se videli u krečnjaku.

— Ako nekoga ima tamo, biće ga teško pronaći — rekao je. — U svakom slučaju, logika i zaključivanje mi govore da se tipu koji tamo živi isto tako teško popeti gore. Mislim da će biti moguće i izvodljivo pretražiti samo donje pećine, pa ću danas na tome zaposliti policiju.

— Upravo kad je okrenuo glavu da pogleda put, pojavise se Džimova kola s Latimerom za volanom. Latimer zaustavi kola nedaleko od svog šefa, pa žurno izađe.

— Pronašao sam samo jednu stvar i to bez neke velike važnosti — reče on — a to je ovo.

Iz kaputa je izvukao torbicu od meke kože, nešto veću od poštanske marke, privezanu za tanki zlatni lanac.

— Ovo je nosila oko vrata — rekao je dok je stavljao torbicu u šefovu ruku,

Super je otvorio, pa na dlan istrese sjajni zlatni prsten.

— Nalik je na venčani prsten — reče. — Nije bilo venčanog lista?

Latimer odmahnu glavom. — Ničega, gospodine. U stvari, nismo našli nikakav dokument.

Super je posmatrao sjajnu stvarčicu na svom dlanu.

— Venčani prsten i to nov — rekao je zamišljeno. — pitanje je da li ga je ikada nosila? Čini se da nije. Čovek koji joj je ovo stavio zna o ubistvu mnogo više nego što ćemo mi ikada saznati.

Polako su koračali uz zid kuće prema plaži. Dizala se plima.

— Mesto je prilično pusto — priznade Super — pa ću povući sve što sam rekao o tome kako bih voleo ovamo da dođem kad odem u penziju.

Daleko na moru video se dim koji se vijorio za ribarskim brodićem. Bliže njima, plovila je grupa ribarskih čamaca s crvenim jedrima u

luku Pousija. Iza letnjikovca bio je mali vrt, ali ograda koja ga je okruživala bila je slomljena, a mala vrata visila su na jednoj šarki. Korov je bujao po lejama, gde je gospodin Kardju vodio unapred izgubljenu bitku s vetrom i morskom penom.

— S druge sgrane — reče Super — nije to loše mesto za nekoga ko voli da se kupa.

Dok su išli prema vratima noge su im upadale u pesak. Malo dalje, pesak je postao čvršći.

— Mesto nije loše da se oni koji to vole okupaju u moru — promrmlja Super, posle čega više ništa nije rekao.

Džim zapazi da se starčevim licem razliva izraz zaprepaštenja i da je otvorio usta.

— Sto mu gromova! — reče Super.

Posmatrao je otisak stopala, napola izbrisan kišom, ali previše jasan. Bio je to otisak ogromnog, bosog stopala, oko četrdeset i šest centimetara dug i vrlo širok.

— Tako mi Kristofora Kolumba! — promrmlja inspektor, zapanjeno zureći u otisak.

Skrenuo je pogled prema moru i polako pošao u tom pravcu. Otisci su na tvrđem tlu postali jasniji, a vodili su samo u jednom pravcu, prema kući.

Veliko stopalo!

Ta reč je ipak nešto značila.

Zaustavili su se tek kad su stigli do ivice vode, mada su otisci vodili i dalje pa su ih ponovo ugledali u plitkoj bari koju je napravila plima. Super pogleda Džima.

— Imate li nekih teorija ili zaključaka?

— Velika šteta, nemam, bar ne ovog trenutka. Tako mi svega, ovo me čini strašno temp'ramentnim.

Poslao je Latimera u grad da donese beli gips pa su čitav sat proveli praveći odlive jasnijih otisaka.

A celo to vreme, na otvoru jedne od nedostupnih pećina, kojima je strma stena bila prošarana kao nekom bolešću, ležao je bradati, preplanuli čovek, ispružen na tlu i posmatrao ih nemirnim očima koje su svetlucale od ludačkog smeha. Dok je posmatrao, tiho je pevao pesmu o Alhami.

11. Zapečaćena koverta

Premda je Džim Ferabi bio polumrtav od umora, bio je prisiljen da sluša čoveka koji je sedeo pored njega dok je vozio prema Pousiju. Jer Super je bio vedriji i razgovorljiviji nego za sve vreme njihovog poznanstva. Bio je budan kao da je upravo ustao iz dugog, osvežavajućeg sna.

— Potrebne su godine da neko postane dobar detektiv. Uzmite, na primer, Latimera. Pomislili biste da dobro poznaje igru. Ali, da li je zaista tako? Ne, gospodine. Nije našao onu kožnu torbicu s prstenom. Pa ipak, mora da ju je video, jer ju je udario nogom kad je vršena pretraga, a prsten uopšte i ne bi bio pronađen da se jedan od lokalnih policajaca nije setio da je skinuo lanac i potražio ga. Ovi mladi policajci previše zaključuju, a premalo gledaju i vide. Umorni?

— Strašno — odgovori Džim.

— Pokušajte da zamislite da se zabavljate — reče Super. — Zamislite da plešete s devojkom svog srca; pošaljite je prvim vozom u London.

— Koga? — upita Džim, trgnuvši se. — Mislite, gospođicu Li... Šta vam to znači 'devojka mog srca', Superu?

— Prirodno naginjem nepovezanom govoru — reče Super blago. — Izvinjavam se ako sam napravio k'o pas.

— K'o pas? Ah, mislite *faux pas* — nasmeši se Džim. — Francuski vam je grozan, Superu.

— A tek engleski! — reče inspektor i uzdahnu — Jadnica! Uvek mi je to predbacivala, da nisam gospodin. A sada je mrtva, a ja sam živ. Što dokazuje da je obrazovanje samo iluzija. Je li to psihologija?

— Neka vrsta — reče Džim.

— Možda je antrupulogija — predloži Super. — Svaki put kad ga vidim, ovaj gradić postaje sve više nalik na zabavište. Kad samo pomislim da je to nekad bila nepokvarena ribarska rupa u kojoj nisu znali razliku između kabarea i palate.

Pousi je bio gotovo privlačan u jarkom sunčevom svetlu, s pozlaćenim kupolama i veličanstvenim ukrasnim pročeljima. Široko

šetalište bilo je već puno turista, a žućkasta plaža prošarana besposličarima.

Kola su se zaustavila pred „Grand hotelom“, a blistavi portir užurbao se oko njih i otvorio im vrata. Gospodin Kardju je imao sreće da nađe prazni apartman koji je gledao na more. Još se nalazio u krevetu, međutim, bio je sasvim budan kad su njih dvojica ušli.

— Ima li nešto novo? — upitao je još pre nego što su za sobom zatvorili vrata. — Jadna Hana je mrtva?

Super mu je ispričao o pronađenom venčanom prstenu, a Kardju se uspravio u krevetu.

— Udata? Hana udata? Nemoguće! — rekao je energično.

— Nije me briga kakve podatke imate ni šta ste otkrili. Hana Šo nije udata!

— Kako možete biti tako sigurni, gospodine Kardju? Bledo lice Gordona Kardjua zamišljeno se naboralo i prošlo je neko vreme dok je odgovorio, manje uzbuđenim glasom.

— Ja sam mnogo godina bio Hanin advokat — rekao je. — Nije imala tajne koju ja nisam znao. Možda je osećala neku naklonost prema... prema određenoj osobi, pa sam čak pomišljao na mogućnost da se posle nekog vremena uda, ali nije se mogla udati bez mog odobrenja!

Čak je i Super bio zatečen.

— Ali zašto? — upitao je, a Kardju mu je pružio jednostavno objašnjenje. Kad mu je žena umrla ostavila je Hani određeni godišnji prihod, pozamašnu svotu, pod uslovom da se ne uda bez advokatovog odobrenja.

— Moja jadna žena nije mogla podneti pomisao da ostanem sam, bez ikoga ko bi se brinuo o meni — reče Kardju. — To je bio cilj ostavštine, a uslov je bio da ostane u mojoj službi i, kao što sam rekao, da se ne uda.

— Koliko je iznosio godišnji prihod?

— Oko pet stotina funti godišnje, povećća svota za Hanu. S jednim izuzetkom — nastavio je posle trenutnog oklevanja — Hana Šo mi je poveravala sve svoje tajne, osim što mi je, pre otprilike tri godine, predala veliku zapečaćenu kovertu i zamolila me da je čuvam. Prirodno da sam je pitao kakva mi je to dokumenta predala na čuvanje, ali je odlučno odbila da objasni. Naravno, nisam navaljivao,

jer joj je prošlost bila vrlo nesrećna. Uzeli smo je iz dobrotvorne ustanove, a postojala je i neka tajna u vezi s njenim roditeljima, ali nikada nisam bio dovoljno radoznao da to ispitam. U neku ruku, ona sama nikad nije prestala da istražuje, pa sam pomislio da bi koverta mogla sadržavati rezultate njene istrage.

Super je klimnuo glavom.

— To je zaista vrlo tajanstveno — rekao je — i naravno, moraću da zatražim tu kovertu. Gde je držite?

— U mojim prostorijama u Kings Benč Voku — odgovori Kardju, — Ako još danas odete, naći ćete je u maloj, crnoj kutiji presvučenoj japanskim lakom, a na njoj su slova X. S. U kancelariji mi je ostalo još samo nekoliko kutija s dokumentima. Ima i drugih isprava uključujući, ako se dobro sećam, kopiju klauzule u testamentu moje žene, prepisku s direktorom sirotišta, Hanin izvod iz knjige rođenih i sličnih, manje-više nevažnih spisa.

Posegnuo je, sa stolice uzeo odeću i pružio inspektoru svežanj ključeva.

— Ovde su ključevi od kancelarije — rekao je i upitao:

— Ništa novo niste otkrili?

— Ništa — odgovori Super. — Način na koji se vratila i ušla, dok je Latimer gotovo sedeo na pragu, svakako je jedan od najzanimljivijih primera čarobnjaštva u slučajevima ubistva.

— Latimer je sve vreme bio tamo? — upita brzo Kardju.

— Sve vreme, gospodine — odgovori odlučio Super.

Kardju je prelazio prstom preko neobrijanog obraza.

— Imam svoje teorije, ali voleo bih da ih proverim pre nego što postupim u skladu s njima — rekao je.

Primetio je da je Super skupio usta pa se, uprkos potištenosti, usiljeno nasmešio.

— Nemate veliko poverenje u teorije? Ipak ću se zakleti da je tačna moja teorija o tome kako je ubica pobegao iz kuhinje.

— Da čujemo — reče Super pomalo hladnim tonom.

— Njih dvoje su otišli u kuhinju; jedna Hana i ubica. Neko od njih je zaključao vrata. Ubistvo je počinjeno i ona je pala na vrata. Ubica nije imao hrabrosti da pomeri leš, pa je odlučio da pobjegne kroz otvor kroz koji se dodaje hrana. Mora da je na tu ideju došao videvši

ključ u bravi. Kada se našao u trpezariji, bilo je jednostavno povući poklopac jer je reč o bravi s oprugom...

Super se udari po kolenu.

— Tako je, upravo tako! — složio se pomalo protiv volje. — To je svakako odličan primer teorije i ne bih se začudio da ste gotovo u pravu. Ali kako je ušao i izašao a da ga Latimer nije video?

— Postoje sporedna vrata... — počeo je Kardju.

— Zaključana iznutra i zatvorena rezom — odgovori smesta Super. — Svi prozori su zatvoreni žaluzinama, a na njima su i rešetke, pa kroz njih niko nije ušao niti izašao. Ako je ubica pobjegao na sporedna vrata, kako je za sobom povukao rezu? Ne, gospodine Kardju, to nije rešenje.

Kardju je polako klimnuo glavom.

— Slažem se — rekao je — a priznaću da o tome nisam ni razmišljao. Možda ću jednog dana izneti hipotezu koja će biti prihvatljiva čak i vama, inspektore.

Dok su silazili niza stepenice, Super reče:

— *Hipoteza* mi je nešto novo. Na mukama sam kada neko govori latinski. Ali svakako ima pravo u pogledu načina na koji je ubica pobjegao iz kuhinje, a ja sam razočaran. Pomislio sam da će teorija o tajnim vratima u zidu ili podzemnom hodniku ispod poda; ili o onim lukavo skrivenim vratima koja izgledaju kao police s knjigama, pa samo treba dodirnuti oprugu, ili možda dve, da se okrenu, kliznu gore ili se uvuku, kako to već ide, i ukaže se dugi niz stepenica koje mirišu na zemlju.

— Verujem da ste čitali krimice, Superu — nasmeja se Džim.

— Čitam sve osim berzanskih izveštaja, a i njih bi čitao, samo da nema toliko brojeva.

Iz nekog neobičnog razloga, Džim više nije osećao umor i kada se vratio za volan i krenuo kolima bučnim ulicama Pousija, a zatim u prirodu. Super bi ga razbudio da je bio umoran, jer starac je bio neobično pričljiv, a prvih dvadesetak kilometara na putu do Londona posvetio se raspravi o prednostima i manama opšteg obrazovanja.

— Kada sam došao u polidiju, trebalo je da znate da čitate, pišete i računate. Ako ste ukebali više provalnika i šljama od bilo kojeg drugog detektiva, bili ste unapređeni, čak i ako niste znali ništa o diferen... kako se kaže? Nešto o računanju.

— Diferencijalni račun.

— Upravo to! Ne, niste morali znati ništa o botanici ili u koje područje već ide ta diferencijalna stvar, ili zoologiji, ili psihologiji, ili o bilo čemu. Ako ste uhvatili nekoga ko je bio veći od vas pa je počeo s grubostima, od vas se očekivalo da znate nešto o anatomiji, kao na primer, gde da ga udarite palicom. To je ujedno bila sva mudrost koja vam je bila potrebna. Nikada nisam koristio mikroskop, osim da izbrojim platu. A epruvete i takve stvari koje mnogi detektivi koriste da bi otkrili da li je mrlja na rukavu od krvi ili piva, nikada se nisu videle u policijskim stanicama koje sam ja posećivao. Gledaj, vidi, uhvati, zadrži, bio je sjajan moto policije. Ne potcenjujem obrazovanje. Ja bih lično voleo da govorim šest jezika i u stanju da tečno razgovaram na svahiliju. Ali dobro mi je i bez tih dostignuća. Idem u kancelariju gospodina Kardjua da pogledam kovertu Hane Šo. Da li bi ste pošli sa mnom?

Iz crkve u Templu upravo su izlazili vernici kada su se blatom uprljana kola zaustavila pred advokatovim prostorijama. Džim, koji je poznao to mesto, prvi se popeo stepenicama do velikih vrata od hrastovine. U Templu sve kancelarije imaju dvojna vrata: ona od hrastovine koja, kad su zatvorena, znače da osoba iza njih ne želi da je uznemiravaju, a koja ostaju otvorena za vreme radnog vremena, i unutrašnja vrata koja, otvorena ili zatvorena, predstavljaju poziv strankama da uđu. Prva su bila nezaključana. Detektiv je upravo stavljao veliki ključ u ključaonicu kada je osetio da se vrata pod pritiskom otvaraju.

— Nisu zaključana — rekao je i ušao.

Našli su se u uskom hodniku. Vrata su vodila desno, kao što je Džim znao, u kancelariju Elfe Li. Bila su zatvorena, ali ona koja su vodila u radne prostorije gospodina Kardjua bila su širom otvorena.

Super je neko vreme stajao na pragu, čutke posmatrajući sobu.

— Izgleda da smo stigli prekasno — rekao je zatim otegnuto.

Kutije za dokumenta koje su još preostale u kancelariji ležale su na nodu, a sadržaj je bio razbacan okolo. Advokatov sto s pokretnim rebrastim poklopcem zjapio je širom otvoren, a na njemu su bili razbacani papiri.

— Svakako, čini se da je neko bio ovde pre nas — ponovi Super.

Jednu po jednu prevrnuo je otvorene kutije.

— Ovde je X. S. — rekao je — ali je prazna.

12. Latimerov ujak

Polako je prešao pogledom po prostoriji dok mu se oči nisu zaustavile na kaminu punom pocrnelog pepela koji je bio pažljivo pročačkan dok i poslednji komadić papira nije bio uništen. Neko je iz stola izvukao fioke i bacio ih na pod, a kada je pažljiva pretraga po papirima bila završena, nije bilo ni traga od koverta ili bilo kakvih dokumenata u vezi s Hanom.

Super je podigao crnu kutiju s oznakom X. S., epustio je na sto, a zatim sto i kutiju odvukao do prozora, na svetlo.

— Nije oštećena — rekao je. — Otvorena je ključem.

Spustio je kutiju, otišao do kamina, kleknuo i počeo pažljivo da vadi pepeo. Tim poslom bio je zauzet desetak minuta, a zatim je ustao, otresao kolena i počeo da nešto traži po podu. Ubrzo se sagnuo, pokupio nagorelu purpurnu šibicu i pažljivo je proučio.

— Trebalo bi da sam u stanju da odmah odredim ko proizvodi ovakve šibice i koliko ljudi u Londonu koristi tu vrstu, Ali sve što zaista mogu reći jeste da je njom zapaljen papir u kaminu i to ne da bi se osvetlila prostorija.

Osmotrio je prozore i naglo povukao roletnu. Kada je to uradio na pod odleprša komad papira koji se uhvatio u naborima. Sagnuo se i podigao ga. Bila je to priznanica trgovca na malu svotu.

— Jednog vetrovitog dana doleteo je ovamo — reče inspektor — upravo kada je roletna povučena. Zar priroda nije divna? To se zove zaključivanje. Moraćemo o svemu obavestiti gradsku policiju, a ja ću posetiti starog Kardjua i pažljivo mu saopštiti vest. Ako ga poznajem, provala će ga potresti isto kao i ubistvo. Najgora strana advokata je što im gubitak dokumenata slomi srce.

Džim ga je otpratio do sedišta gradske policije, a zatim se, srećan što više nije potreban inspektoru, napokon vratio kući, bacio se na krevet i ne potrudivši se da se skine, odmah zaspao.

Probudio se u sumrak i prvo se setio Elfe Li. Nije hteo da gubi vreme na telefoniranje, nego je pronašao taksi i odvezao se u Kjubit Strit gde ju je, srećom, sreo na stepenicama upravo kad je izlazila.

— Jeste li videli gospodina Mintera — glasilo je prvo pitanje.

— Otišao je pre nekoliko minuta.

— Zar taj čovek nikada ne spava? — upita zapanjeno Džim. Zatim reče: — Da li vam je rekao da je u kancelariji izvršena provala?

Klimnula je glavom.

— Ne, nikada nisam čula za Velikonošca. Sve je to : tako strašno i tajanstveno. Još ne mogu da verujem da je gospođica Šo mrtva. Pomisao na to previše mi je strašna.

Krenula je prema Holbornu, a Džim je razmišljao šta li ju je navelo da izađe u ovaj večernji sat, osim ako nije nameravala da prošetala po parku. Zaustavila se na uglu Kingsveja.

— A sada ću vam otkriti svoju malu tajnu — rekla je s bledim osmehom na licu — koja je tako nevažna da se nisam usudila da zatražim vašu pomoć, iako je stvar tajanstvena.

— Što je tajna manja, to ću više biti od pomoći — reče Džim ljubazno — a jedini razlog što ću vam predložiti da tamo gde ste se uputili odete taksijem, sasvim je ličan: mogu da pušim.

— Možete pušiti i na krovu autobusa — rekla je dok je pozivala taksi. — Vožnja taksijem je loša navika.

Ipak se više nije bunila, a vozaču je rekla adresu na Edwards Skveru.

— Posetiću svog stanara — objasnila je. — Zvuči otmeno, zar ne? Kada je tata umro, ostavio mi je kuću u kojoj smo živeli. To je malo imanje, ali za mene još uvek previše veliko. Iznajmila sam kuću, a dohodak je vrlo koristan. Ne bojim se da ću izgubiti stanara, jer kuće za iznajmljivanje se danas retko nalaze, ali jadni čovek je sve uznemireniji zbog jaja, pa se bojim da će, ako se nešto ne uradi, potražiti drugu kuću.

— Jaja? — upita zbunjeni Džim.

Ozbiljno je klimnula glavom.

— Jaja, ponekad krompir, a povremeno nekoliko glavica kupusa. Ali jaja čine glavni deo tajne, jer češće dolaze. Gospodin Latimer je to, naravno, shvatio kao šalu...

— Latimer? — prekinuje Džim. — Da li je on u rodu s dobrim narednikom?

— To mu je ujak. Tek danas, kada me je narednik Latimer vozio u London, otkrila sam da je gospodin Boldervud Latimer vrlo imućan trgovac prehrambenim namirnicama i neženja. Mislim da narednik i

on ne razgovaraju, ili bar nisu u prijateljskim odnosima, jer narednik Latimer je rekao da ga nikada nije posetio na Edwards Skveru i da se njegov ujak protivi što je on u policiji jer smatra da je tim izneverio očekivanja cele porodice.

Tiho se nasmejala.

— Ali ispričajte mi, molim vas, tu priču o jajima.

— I krompirima — dodala je. — Cela stvar je tako besmislena da sam, kada sam prvi put čula za to, mislila da je reč o šali. Ti neobični pokloni stižu od kada se gospodin Boldervud Latimer uselio u Edwards Skver 178. Obično ih rano ujutro nalazi na pragu a, kao što sam rekla, pokloni se kreću od jaja do šargarepe. Ponekad se nađu i krompiri uvijeni u prijavu stranicu novina, a u letnjim mesecima pokloni su redovno praćeni cvećem. Gospodin Latimer je u petak ujutru otvorio vrata i ugledao pola krošnje jorgovana, zajedno s gomilom špargli. To previše dugo traje da bi bila reč o šali i mom stanaru je već počelo da ide na živce. Drago mi je da ste pošli sa mnom, jer biste mogli naći neko rešenje.

Edwards Skver je izvojen i ljubomorno sačuvan deo kasno georgijanskog Londona, mesto malih kućica i zelenih dvorišta. Ovde laburnum sipa svoje zlatne rese na trotoar, a prozori su puni raznobojnog cveća.

Gospodin Boldervud Latimer video je kako se taksi zaustavio i pošao im u susret stazicom. Bio je visok, zdepast i ćelav. Zbog krutog izraza lica i crvenkaste puti Džimu je izgledao kao crkveni starešina koji voli „porto“.

— Uđite, gospođice Li — rekao je i dostojanstveno se naklonio Džimu. — Dobili ste moju poruku? Žao mi je ako sam vas uznemirio, ali cela stvar mi zaista postaje nepodnošljivo dosadna.

Poveo ih je u viktorijansku dnevnu sobu u kojoj su tepisi ukrašeni cvetićima bili u čudnom skladu sa starinskim nameštajem od konjske dlake.

— Reč je o tome — rekao je — da sam se već hteo žaliti policiji. Sve do sada sam smatrao te neobične znake pažnje neslanom šalom ili možda pokušajem da mi se neki jadnik kome sam pomogao, na svoj ponizni način oduži za dobročinstvo.

Bio je nametljiv i brbljiv, a svoje reči je isticao pokretima naočara.

— Ali sada sam došao do zaključka, a smatram da je moja pretpostavka ispravna, da nedeljno pojavljivanje tih stvari nije ništa drugo nego čin neuravnoteženog prostaka koji me želi podsetiti da sam zapravo trgovac. Uspešan čovek stvara neprijatelje — rekao je i nastavio:

— Ima nekih ljudi, čija imena ne želim da pominjem, koji su se ogorčeno protivili što sam izabran u Gradsku skupštinu kraljevskog izbornog mesta Kensingtona, a koji su, žalim što to moram reći, članovi moje crkve. Ne pretvaram se da se bavim i jednom drugom granom delatnosti osim trgovine, pa su te uvrede zato i nepotrebne.

— U koje vreme se te stvari obično nađu na vašem pragu? — upita Džim nakon što ga je Elfa predstavila.

— Između ponoći i tri ujutru — glasio je odgovor. — Nekoliko noći sam proveo budan, u nadi da ću bitangu uhvatiti na delu i zatražiti objašnjenje, pa ako me ne bude zadovoljilo, nameravao sam, naravno, da pozvem najbližeg policajca i predam mu nesrećnika. Ali do sada moje... hm, stražarenje bilo je neuspešno.

— Izgleda da je to prilično bezazlena vrsta smetnje, gospodine Latimere — nasmeši se Džim. — Na kraju, na dobitku ste što dobijate prehrambene namirnice.

— A ako su otrovane? — upita gospodin Boldervud Latimer ledenim glasom. — Poslao sam nekoliko tih artikala na analizu, pa iako priznajem da nije otkriven nikakav trag otrova, ništa nije prirodnije nego da prvi od tih navodnih poklona budu bezopasni kako bi me namamili...

— Ni to mi ne izgleda verovatno — reče Džim. — Jeste li obavestili policiju?

— Razgovarao sam s dvojicom policajaca koji su noću na dužnosti i zamolio ih da mi pomognu da uhvatim čoveka koji mi dosađuje, ali nisam podneo službenu prijavu dežurnom policajcu.

— Mogli biste o tome porazgovarati s rođakom. Razumeo sam da ste u rodu s narednikom Latimerom, gospodine.

Preko trgovčevog lica pređe izraz neprijatnosti.

— Džon Latimer i ja nismo baš prijatelji — reče. — Zapravo, jedva se i poznajemo. U ranoj mladosti odbio je moju izuzetno povoljnu ponudu da se zaposli u mojoj poslovnici, naravno, kao jedan od nižih radnika, jer čovek se sa dna mora probijati do vrha. To je američki

način, jedan od retkih s kojima se slažem. On je odbio, gospodine. Zbog mog dragog brata pokušao sam da ga nagovorim, ali ne, takav život nije zanimao Džona. A da bi još istakao nezahvalnost, napravio je neobičan korak i otišao u policiju. Ti ljudi zaslužuju svaku pohvalu — požurio je da doda — loše bismo prošli da nas ne čuvaju. Ali čovek ne bi očekivao da će sin mog brata izabrati takvo zanimanje.

— To je časno zanimanje — reče Džim.

Gospodin Latimer slegnu ramenima.

— Čovek svašta čuje — reče neodređeno — pa često ne zna čemu da veruje... čini mi se da plata policijskog narednika nije dovoljna da bi mogao večerati u najskupljim restoranima. Pa ipak, pre manje od nedelju dana, svojim očima sam video Džona kako je u 'Ric-Karltonu' ugostio, vrlo skupo ugostio, društvo od četiri čoveka od kojih je jedan, koliko sam shvatio, bio milioner. Zapamtite, nikoga ne optužujem — rekao je, preteći prstom zanemalom Džimu. — Kažem samo da čovek svašta čuje. Iako sam siguran da je naša policija nepotkupljiva... ipak, večere u 'Ric-Karltonu' koštaju pozamašnu svotu novca!

Na trenutak, Džim je bio previše zapanjen da bi odgovorio. Latimer! Taj tihi, ljubazni i pristojni čovek! Pa ipak, bilo je nemoguće da je Boldervud svog rođaka s nekim zamenio.

— Ne, ne nameravam da se savetujem s Džonom. Želeo sam da se sastanem s gospođicom Li, jer sam mislio da bi ona mogla da razjasni stvar. Stanovala je u ovoj kući dugo...

Upitno je pogledao devojkicu, ali ona je odmahнула glavom.

— Nikada se ništa slično nije događalo, gospodine Latimere — rekla je — pa mogu jedino da predložim da stvar prijavite policiji.

— To me brine — reče Boldervud Latimer, jedan od onih ljudi koji teret razgovora nikako ne žele prepustiti drugima — Nervira me. Ja sam prirodno maštovit čovek. Možda ste pročitali neke od naših oglasa, a svaki sam ja pripremio — dodao je s nesvesnim humorom. — Ne mogu se osloboditi pomisli da sam žrtva osvete. Jaja, krompiri, kupus! Zbog čega bi, zaboga, baš mene izabrali za svoju đavolsku milostinju?

— Pojavljuju li se te stvari u velikim količinama? — upita Džim.

Gospodin Boldervud Latimer odmahnu glavom.

— Obično toliko koliko može da stane u džep — jorgovan je bio neuobičajen poklon. Vrlo mnogo čitam, pa sam dosta pročitao o tajanstvenim upozorenjima koja se ponekad dostavljaju odabranoj žrtvi tih crnorukih bandi. Gospodine Ferabi, kao čovek velikog iskustva, mislite li da ove stvari idu u tu kategoriju?

— Ne verujem da to ima veze s tim — reče Džim s mukom suzdržavajući smeh. — Poslušajte moj savet i obratite se policiji. Oni će vam verovatno pomoći.

Gospodin Latimer zamišljeno nabra usne.

— Ovde mi je veoma prijatno i ne bih želeo da odem odavde. U stvari, kao što gospođica Li zna, nekoliko puta sam ponudio da kupim kuću. Ali nedavno sam se upitao ne bi li bilo dobro da promenim mesto stanovanja, da vidim hoće li me moj mučitelj i dalje progoniti.

— To je prilično neprijatan način provere — nasmeši se Džim. — Izgleda kao spaljivanje kuće da bi se ispeklo prase. Uz te poklone nema nikakvih poruka?

— Baš nikakvih. Najbliže nekom razrešenju zagonetke, da upotrebim policijski izraz, bilo je ono što sam dobio s jorgovanom. Na parčetu papira kojim su grane bile uvijene bile su ispisane neke reči, ali te reči su mi bile savršeno besmislene.

— Imate li taj iapir? — upita Džim s iznenadnim interesovanjem.

— Pogledaću.

Gospodin Latimer iščeznu i dosta dugo se nije vraćao.

— Mislite li da se neko zaista šali s njim?

— Izgleda tako. Pa ipak, to očigledno traje godinama, u različitim vremenskim razmacima. Možda će nam papir nešto reći.

Kada se Latimer vratio, rekao im je da je bacio „ključ zagonetke“.

— Mislim da ne biste ništa saznali iz tih reči — reče on. — Meni nisu baš ništa značile, pa pretpostavljam da su napisane ili da nas skrenu s pravog traga ili su se već nalazile na papiru kada ga je neko upotrebio da uvije cveće, a u tom slučaju nemaju nikakvog značenja.

Time je razgovor bio završen. Džimova zabrinuta ćutnja za vreme vožnje u Blumsberi nije imala nikakve veze s gospodinom Latimerom i njegovim nepoznatim dobročiniteljem.

— Veoma ste tihi. Mislite li da se nešto zloslutno krije u tim nesrećnim krompirima i jajima? — upitala je devojka dok su prolazili parkom.

Džim se trgao.

— Jaja? Ne, nisam razmišljao o njima. Ali ta priča koju nam je ispričao o naredniku Latimeru vrlo je čudna.

— Zašto siromah ne bi večerao u 'Ric-Karltonu'?

— Iz jednostavnog razloga što siromasi ne večeraju u ' Ric-Karltonu' — reče Džim tiho — a policijska centrala se sa sumnjom odnosi prema detektivima koji imaju novca na bacanje.

13.

Super postavlja pitanja

Super je imao dar, karakterističan za sve velike vođe: mogao je da spava u svako vreme i na svakom mestu, pa kada je dremuckanje u vozu kojim se vraćao u stanicu spojio s dva sata spavanja na stolici u kancelariji, smatrao je da se dovoljno odmorio.

Zvona su ošašavala večernju službu kada je pozvao Latimera, a narednik s podočnjacima i neopisivo umoran, uzdahnua je kad je čuo poziv.

Latimer je bio tih, visok i mišićav. Mlade žene, podložne utiscima, opisivale su ga kao „otmenog“, a prerano posedela kosa na slepoočnicama, pomalo napoleonski nos i čvrsta brada zaista su i zasluživali taj opis.

Kada je njegov potčinjeni ušao, Super je oštro pogledao preko naočara.

— Upravo sam telefonom razgovarao s gospodinom Ferabijem — rekao je. — Neko vašeg ujaka bombarduje povrćem, jajima i jorgovanom. Kladio bih se da je to prvi put da na njega bacaju cveće, iako je s jajima već druga stvar.

Super nije pomenuo večeru u „Ric-Karltonu“.

— Nadam se da su neka od njih pogodila cilj — reče zlobno Latimer. — On je licemerni stari gospodin, podao poput vojvode i čovečan poput kuhinjskog šporeta.

— Čini mi se da je divan momak — zamišljeno će Super. Zatim reče iznenada, kao što je imao običaj: — Elson se vratio. U Hil Brau je stigao u pet i pedeset tri. Automobil je bio pokriven blatom, jedan od farova razbijen, a branik veoma savijen.

Duga pauza.

— Nameravao sam da ga posetim — nastavi inspektor, gledajući kroz prozor. — Da je vredni i inteligentni policajac koga sam postavio da motri na kuću imao makar mozak komarca, zaustavio bi ga zbog brze vožnje, pijanstva ili zbog čega mu drago i priveo ga u stanicu. Voleo bih da taj tip čuči ovde kada započnem istragu. To je stari način, ne dopada se vama mladima. Strpaj ih iza brave!

Uzdahnua je i ustao.

— Skočiću do Hil Braua. Vi ostanite ovde, u slučaju da stigne poruka iz Pousija, jer sam ja zadužen za taj slučaj. Možete na lep način obavestiti onog šupljoglavog inspektora iz Pousija da je u ovom slučaju gori od nule.

Super je do Hil Braua „skočio“ na svom starom motociklu, a skok je bio tako bučan da je uplašio decu, na trenutak prekinuo ogovaranja i uzbudio bolesne i sakate, jer tutnjava njegovog motocikla bila je najnesnosnija u nedelju kada je najveći deo okolnih zvukova inače prigušen.

Iznenadio se kada je Elsonov sluga otvorio vrata i pozvao ga unutra.

— Gospodin Elson vas očekuje — rekao je. — Pokazaću vam put.

Popeli su se širokim stepenicama od hrastovine, a zatim su prošli hodnikom u kojem je bio prostrt crveni tepih, do sobe na kraju. Soba je bila nameštena kao dnevna, a imala je očiglednu prednost jer je spajala pogled na okolni predeo s neposrednije korisnom mogućnošću praćenja prilaznog puteljka kojim su posetioци morali proći da bi se približili kući.

Elson je ležao ispružen na velikom otomanu. Bio je neobrijan i prljav. Super je primetio da nosi čizme prekrivene sasušenim blatom, a njegovu neprijatnu pojavu nije ulepšvao flaster koji se protezao od slepoočnice do donje vilice. Kada je Super ušao, u ruci je držao veliku čašu do pola ispunjenu tečnošću boje ćilibara, a na stolu, nadohvat ruke, stajala je boca od brušenog stakla.

— Udite, Minteru — rekao je nesigurnim glaoom. — Želeo sam da razgovaram s vama. Kakva je to priča o ubistvu Hane Šo? Pročitao sam u nedeljnim novinama...

— Ako je bilo u nedeljnim novinama, voleo bih da vidim momka koji je to napisao — reče inspektor mirno. — Ubistvo smo otkrili tek danas u zoru.

— Negde sam pročitao, ili možda čuo — reče Elson i drhtavim prstom pokaza fotelju, — Sedite. Želite li piće?

— Trezvenjak sam od rođenja — reče Super i pažljivo sede. — S obzirom da nije bilo u nedeljnim novinama, mora da ste čuli za to.

— Bilo je u kasnijem izdanju nedeljnih novina. Video sam u Londonu — tvrdoglavo reče Elson. — Šta sve ovo znači? Mislite li da znam nešto o tome?

U glasu mu se osećao prkos. Super blago odmahnu glavom.

— Vi ste poslednja osoba za koju bih pomislio da zna nešto o tome, gospodine Elson — reče on. — Čak niste ni poznavali Hanu Šo, zar ne?

Elson je oklevao.

— Viđao sam je u Barli Staku, to je sve.

— Možda je jednom ili dvaput došla ovamo? — upita inspektor bezazleno, gotovo kao da se izvinjava.

— Domaćice po navici trče naokolo kada im nečega ponestane. Kladio bih se da je jednom ili dvaput bila ovde.

— Dolazila je nekoliko puta — priznade Elson. — Kako se to dogodilo?

— Jednom ili dvaput vas je posetila, zar ne? — bio je uporan Super. — Učinilo mi se da sam je video kako izlazi iz kuće, možda i iz vaše sobe. Imam dobru memoriju za takve stvari.

Elson ga je sumnjičavo posmatrao.

— Jednom je došla da me pita — ponovo je oklevao — nešto o njenom... nešto u vezi s poslom. Tada je jedini put bila ovde. Ako koji od ovih prokletih slugu kaže da je bila češće, laže.

— Nisam razgovarao s poslugom — reče Super zaprepašćenim tonom. — Nikada ne raspravljam o poslovima džentlmena s njegovom poslugom. Dolazila je da razgovara o poslu, zar ne? Kakav bi to posao mogao biti?

— To je njena stvar — reče Elson kratko, pa ispi ostatak viskija iz čaše. — Gde je ubijena?

— Gde je ubijena? Pa, dole u Pousiju. Otišla je da tamo provede vikend i... i ubijena je.

— Kako?

— Mislim da je upucana — reče Super, namrštivši se kao neko ko se s velikim naporom priseća nečega što je slučajno načuo. — Da, poprilično sam siguran da je upucana.

— U letnjikovcu? — upita Amerikanac brzo.

— Nekoj vrsti letnjikovca — priznade Super. — Nekoj vrsti vikendice koja pripada gospodinu Kardjuu. Znete li za to mesto?

Elson obliza suve usne.

— Da, znam — odgovorio je kratko. Tada je, na inspektorovo iznenađenje skočio na noge i zatresao stisnutom pesnicom prema

prozoru. — Do đavola! Da sam samo znao...

Iznenada se zaustavio, kao da je postao svestan inspektorovih radoznalih očiju.

— Da, kladim se da bi, da ste samo znali, sve bilo drugačije — reče Super saosećajno. — Da ste samo znali, šta?

— Nišgga — odbrusi Elson. — Pogledajte mi ruku. Ispružio je ruku koja se tresla kao list na vetru.

— To me je pogodilo!... Ubijena kao neki besan pas, upravo tako!

Koračao je gore-dole po sobi, a ruke su mu se iza leđa stezale i otvarale od strahovitog uzbuđenja.

— Da sam samo znao — ponovio je nromuklo.

— Gde ste bili prošle noći?

Super je bez žestine postavio pitanje,

— Ja? — upita njegov sagovornik i brzo se okrenu.

— Ne znam. Pretpostavljam da sam bio pijan. Ponekad se napijem. Spavao sam negde... U Oksfordu, valjda. Bilo je mnogo studenata u tunikama. Da, mislim da je bio Oksford.

— Zbog čega ste išli u Oksford?

— Ne znam... jednostavno sam otišao... Morao sam negde da odem. Bože! Kako mrzim ovu zemlju! Dao bih ovu i ovu ruku — protresao je obema pred inspektorom — i tri četvrtine novca da se vratim u Sent Pol!

— Zašto onda ne odete? — upita Super otegnuto.

Elson ga namrgođeno pogleda.

— Jer ne idem — reče grubo.

Inspektor je sukao sede brkove.

— Ukom hotelu ste odseli u Oksfordu? — upita

Elson se podboči pred njim.

— U čemu je sjajna zamisao? — upita. — Mislite li da znam nešto o ubistvu Hane Šo? Kažem vam da sam bio u Oksfordu, ili možda u Kembridžu. Izgubio sam se i otišao do velike livade gde se nalazi staza za trke, nešto kao Market.

— Njumarket — klimnu glavom Super. — Bili ste u Kembridžu.

— Recimo u Kembridžu, to nije ni važno.

— Odseli ste u velikom hotelu i dali pravo ime, zar ne gospodine Elsone?

— Možda, ne sećam se. Kako je ubijena, recite mi? Ko ju je našao?

— Ja sam je našao i gospodin Kardju ju je našao i narednik Latimer takođe — reče Super i primeti da se njegov sagovornik trgao.

— Da li je bila mrtva kada...?

Super klimnu glavom. Elson je nastavio da uznemireno korača po sobi. Posle nekog vremena se smirio.

— Ne znam ništa o tome — rekao je. — Naravno da sam sreo Hanu Šo; došla je nešto da me pita i ja sam odgovorio najbolje što sam mogao. Neki čovek je hteo da je oženi ili je ona htela da se uda za njega. Ne znam ko je to bio, ali pretpostavljam da su se upoznali na jednom od njenih izleta kolima.

— Zar tako? — inspektor je primio informaciju s diskretnim interesovanjem. — Na jednom od izleta kolima, ha? Pa, zar to nije neobično? Zaključivao sam, pravio teorije u vezi sa svim tim i došao sam do potpuno istog zaključka: da ga je srela na jednom od izleta kolima.

— Onda znate za to? — upita Amerikanac brzo.

— Znam vrlo malo, samo *itro*. To je strani izraz koji ste možda čuli, gospodine Elson — reče i udari se po kolenu, što je kod njega bio znak da će uskoro ustati.

— Pa, neću vas duže zadržavati. Imate divan vrt, skoro kao gospodin Kardju.

Elson priđe prozoru, srećan što se rešio neprijatne teme.

— Da, veoma je lep — reče on. — Ali ljudi dolaze iz grada i kradu. Jedne noći je neko pokidao vrh jorgovana, jednostavno ga je odsekao — pokazao je rukom, ali Super nije gledao. Napeto je razmišljao.

— Vrh jorgovana, a? — promrmljao je. — To je svakako neobično.

Nakon što je inspektor otišao, Elson ode u sobu, presvuče blatom uprljanu odeću pa se, nakon što se s uživanjem okupao, obrija. Pojeo je oskudan obrok — inače je jeo mnogo — a poslednji sat dana koji se gasio proveo je u besciljnom lutanju imanjem, ruku nabijenih u džepove i glave spuštene na grudi. Tačno u pola deset spustio se niz obronak vrta, prošao kroz prostranu leju i napokon stigao do malih vrata u visokom zidu koji je okruživao vrt. Sačekao je, osluškujući. Ubrzo je čuo tiho kucanje. pa je povukao dobro podmazanu rezu i otvorio vrata. Narednik Latimer uđe i pošto je sačekao da Elson ponovo navuče rezu na vratima, oštro upita:

— Šta si, do đavola, pričao Superu o onom jorgovanu?

— Ah, ućuti — zareža Elson. — Dođi da nešto popijemo. Sluge te neće videti u ovom delu kuće.

14. Teorije i zaključci

Zamenik komesara policije posetio je kancelariju javnog tužioca veoma rano ujutru, a Džim je imao sreću da upravo u to vreme bude dežurni službenik, jer njegov šef se nalazio na bolovanju zbog kijavice, a zamenik je otišao na sud u Heriford, gde je pomagao pravdi u slučaju nekog jadnika koji je otrovao svoju ženu, pa je suđenje bilo u toku.

Super o pukovniku Langliju nije nikada pričao drugačije nego kao o „onom dugonosom zameniku“, ponekad sa, a ređe bez žestokih dodataka. Zamenik komesara je, sa svoje strane, retko pričao o Superu bez poštovanja i divljenja jer svađa koja se — po Superovim rečima — razbuktala između njega i centrale bila je najvećim delom izmišljena.

— Super je najsrećniji đavo u našem poslu — rekao je zavidno Langli. — Na slučajeve nailazi lako kao što muva upadne u mleko. A kada je molio da ga pošaljemo u odeljenje 'I', pomislio sam da je podetinjio.

— Super uvek priča o tome kako je prognan u „I“ — primeti Džim.

— Super je lažov - — glasio je miran odgovor. — Niko se ne bi usudio da progna Supera; za takvog život više ne bi imao vrednosti. Bili smo srećni kada je staro njuškalo otišlo. Živeti s njim je kao da živite na buretu baruta. Tvrdnja da je prognan i bačen u staro gvožđe mu je maska. Zatražio je da ode i poveo je sa sobom Latimera, a srećom je upao u ovaj slučaj.

Džim Ferabi nije smatrao svojom dužnošću da upozna zamenika s obaveštenjima o Latimeru. Bilo je dovoljno što je rekao Superu. Ali pokazao je ljudsku znatiželju u pogledu narednikove prošlosti.

— Ne znam mnogo o njemu. Pohađao je dobru školu i ima jake veze.

Latimer, međutim, nije zanimalo zamenika, pa je odmah prešao na cilj posete.

— Super mi je rekao da ste bili u Pousiju ubrzo pošto je počinjeno ubistvo? U Jardu smo sinoć održali sednicu i priznajem da smo zbunjeni — rekao je. — Tragovi velikih stopala nisu najtajanstvenija

strana slučaja, jer vode samo u smeru letnjikovca. Super ih je fotografisao i fotografije su sinoć stigle. Ovo su činjenice, pa bi mi bilo drago da ih proverite. — Svaku tačku je podvukao udarajući kažiprstom po dlanu.

— Kada ste stigli, nešto pre ponoći u subotu, kuća na obali bila je zaključana i zatvorena katanacem. Latimer je tamo proveo nekoliko sati, pregledao je kuću i potvrđuje Superov izveštaj da je katanac bio zakačen, a vrata zaključana. Zadnja vrata kuće bila su iznutra zatvorena rezom, prozori su takođe bili zatvoreni, na njima su rešetke, a i žaluzine su bile spuštene. Sinoć je na naš zahtev bio izveden eksperiment koji je nedvosmisleno pokazao da je u kuću bilo nemoguće ući kroz jedan od prozora. Dimnjak je mali da bi se kroz njega provukla normalno razvijena osoba, a nije otkriven nijedan drugi način ulaska.

Nešto pre ponoći u starom automobilu je stigla gospođica Šo, zaustavila se pred vratima kuće, skinula katanac, otključala vrata i ušla, zaključavši ili navukavši rezu za sobom. Super je proverio vrata kada je pretraživao kola i uverio se da su zaključana. Deset ili petnaest minuta kasnije, gospođica Šo je izašla, zaključala i odvezla se.

Na umu moramo imati važnu činjenicu, Ferabi. Ako je gospođica Šo ranije tog dana došla s pratiocem, sasvim je verovatno da ga je mogla zaključati, iako bi tako nešto bilo neobično i sumnjivo. Ali nije tamo provela ceo dan, a lokalna policija ima uverljiv dokaz da niko nije bio sakriven na licu mesta pre Latimerovog dolaska. Veče pre ubistva, policajac iz patrole koja pazi na takva usamljena imanja, stigao je do letnjikovca, po običaju sišao s bicikla i proverio vrata. To je pravilo, jer skitnice i ostali sumnjivi tipovi povremeno provaljuju u puste kuće. Video je kako neka skitnica lunja po jednoj od staza na steni, pa je iz opreza obeležio vrata. Kao što znate, policajci sa sobom nose male, crne klinove pričvršćene na dugu pamučnu nit koju nategnu preko vrata kuće kad smatraju da bi u nju mogla biti izvršena provala, a klin učvrste u pukotinu grede tako da ga može otkriti samo osoba koja zna za njega.

Na dan ubistva, nešto pre sumraka, nakon što je Latimer zauzeo položaj, patrola je stigla, pregledala vrata letnjikovca i videla da je klin neditnut, što znači da niko nije prošao kroz vrata, jer bi prekinuo

nit. Reč je, kao što sam rekao, o uobičajenoj meri opreza, a patrola je postavila klinove i na vrata nekoliko drugih praznih ograda.

Džim klimnu glavom.

— To pobija moju teoriju da je ubica već bio sakriven u kući.

— Tačno — reče zamenik. — Da nastavim. Gospođica izlazi iz letnjikovca, vozi putem uzbrdo i nestaje. Njena kola su kasnije pronađena na vrhu stene, a policajac pronalazi njen mantil i šešir koji vise na žbunu na pola puta niz stenu.

— Kada je to bilo? — upita iznenađeno Džim.

— Jutros. Zapravo čuo sam to malo pre odlaska iz Jarda. Naša sadašnja teorija je da je gospođica Šo u letnjikovcu ugovorila sastanak s nekim čovekom, ali je otkrila da je pod prismotrom. Možda je videla vaša kola parkirana u kamenolomu ili je u prolazu primetila nekog od vas, razumeo sam da ste se sakrili. Da bi zavarala trag, vratila se do vrha stene, izašla iz 'forda' i pošla nazad jednom od bezbrojnih staza koje vode niz strminu. Moguće je da ju je neko čekao na mestu na kom je ostavila kola i otpratio je do kuće.

— Zbog čega je skinula šešir i mantil? — upita Džim.

— Jer su bili svetle boje. Ispod njih je nosila crnu haljinu. Verovatno ih je skinula da je ne bi primetili, a takođe se mogla spotaći i izgubiti ih, jer pronađeni su neposredno ispod jedne od takvih staza.

Džim odmahnu glavom.

— Zaboravljate, zameniče, da je Latimer kuću držao pod prismotrom.

— Nisam to zaboravio — reče zamenik. — Latimer je ostao u Velikom Pousiju koji se nalazi na određenoj udaljenosti od obale i tek za pola sata vratio se do kuće, tako bar kaže. Žena je imala dovoljno vremena da se s pratiocem vrati do letnjikovca. Objašnjenje je jednostavno, ali u slučajevima te vrste jednostavno objašnjenje je obično ispravno.

Usta su mu se trgnula.

— Svoje poglede sam telefonom izložio Superu, a iako je bio vrlo ljubazan, osećao sam da će eksplodirati. Rekao je da je smešno pretpostaviti da je Hana Šo imala vremena da siđe niz stenu pre nego što se Latimer vratio, a po glasu sam osetio da se jedva suzdržava da ne plane.

— Ko je ubica? Ko je Veliko stopalo koji je pretio nesrećnoj ženi? Sada dolazimo do incidenta kome ste, mislim, bili svedok. Prošle noći gospodin Kardju je priredio zabavu, a Super kaže da je video da u senci žbunja ispred prozora stoji skitnica koji je bio naoružan pištoljem i da ga je kasnije čuo kako peva Bajronov prevod poznate španske pesme 'Ay de mi Alhama'. Superov opis tog čoveka — reče zamenik značajnim glasom — podudara se s opisom u izveštaju lokalnog policajca koji je video skitnicu na steni, a još jedna potvrda dolazi od samog Supera. Nakon ubistva čuo je kako taj čovek peva istu pesmu koju je pevao na imanju Barli Staka. Čovek koga tražimo je skitnica-pevač. Slažete li se?

— Da li je to Superovo stanovište? — upita Džim oprezno.

Što se njega tiče, bio je spreman da bezrezervno prihvati zamenikovu teoriju.

— Superovo? Nije. Ali napokon, ne treba od njega ni očekivati da ima isto mišljenje kao centrala. On očigledno prati drugi trag. Sinoć je hitno zatražio da se o nečemu raspitamo kod policije u Kembridžu. Hteo je da zna gde je neki gospodin Elson proveo noć kada se dogodilo ubistvo. Ali tako nešto, kao što sam rekao, liči na Supera. Prema njegovim rečima, Elson je poznavao ubijenu, iako se nije umilostivio da obavesti mene zbog čega sumnja da je američki milioner ubio sasvim bezazlenu domaćicu. Očigledno je poslao Latimera da se raspita, jer jedan od mojih ljudi javio mi je da je narednik jutros prošao kroz London na putu za Kembridž. Latimerova istraživanja bez sumnje bila su potpuno nezadovoljavajuća.

Džim nije očekivao da će narednik na povratku svratiti do njega, jer za to nije bilo posebnog razloga. Zato se iznenadio kada je Latimer kasnije tog poslepodneva ušao u njegovu sobu pa je prvo pomislio da mu Super šalje poruku.

— Mislio sam, gospodine Ferabi, da bi voleli da znate kako je Elsonov alibi potvrđen.

— Nisam ni znao da je osumnjičen — nasmeši se Džim.

— Pa, na neki način je bio — Latimer je oklevao. — Kada Super nešto utuvi sebi u glavu, teško ga je razuveriti. Elson se izgubio od subote popodne do nedelje uveče. Izgleda da se opijao, a noć je proveo u Kembridžu. Njegovo ime se ne nalazi u knjizi nijednog

hotela, ali pronašao sam čuvara garaže koji se seća da je preuzeo kola, a Elson je verovatno negde pronašao sobu.

— Alibi nije baš zadovoljavajući, zar ne, naredniče? — primeti Džim, a Latimer se ukoči.

— Mislim da će zadovoljiti višeg inspektora — reče oi hladno, a tada, kao da je postao svestan nepotrebne oštine svog glasa, nastavio je: — Od subote uveče nisam legao u krevet, pa jednostavno padam s nogu. Superu, kako izgleda, spavanje nije ni potrebno: izašao je jutros pre zore.

— U Pousiju niste otkrili ništa novo?

Latimer odmahnu glavom.

— Mislim da nema više ništa što bi se moglo otkriti — reče. — Jeste li čuli da smo pronašli njen mantil i šešir? Visili su na žbunu, na jednom od najstrmijih delova stene — reče narednik i kratko se nasmeja. — Otkriće je prilično pogodilo Supera, jer je očekivao da će ih naći negde drugde.

— Gde? — upita iznenađeno Džim.

— Ne znam tačno. Po svoj prilici ne zna ni on!

— Koliko vam je vremena trebalo da nastavite s prismotrom letnjikovca, nakon što smo otišli u Pousi?

— Mislite, u noći ubistva? — Latimer je razmislio. — Oko petnaestak minuta. Super kaže da nije bilo vremena da se Hana Šo vrati. Ja mislim da je bilo dovoljno vremena. Takođe mislim da je skliznula niz stenu, baš kao i gospođica Li i da je tada izgubila mantil i šešir. Ali nema smisla Superu izlagati teorije, on je realista. Kada sam mu napomenuo da je letnjikovac možda sagrađen na mestu gde se pre toga nalazilo gnezdo krijumčara i da verovatno postoje podzemni podrumi, poneo se uvredljivije nego ikada od kad ga poznajem. Ne želi da sluša teorije i naravno, u pravu je.

— Zašto 'naravno'?

Latimer ga je začuđeno pogledao, a u očima mu se nazirao osmeh.

— Zato što Super zna — rekao je suvo. — Niko ne zna bolje od Supera kako je ubistvo počinjeno, i zbog čega!

Pre nego se Džim oporavio od iznenađenja i uspeo postaviti još neko pitanje, Latimer je otišao.

15. Kuća Elfe Li

Iz kuće na Edwards Skveru u kojoj je provela tolikoj lepih godina, Elfa Li je ponela sve lične stvari koje je delila s ocem. Devojčica bez majke i sanjar, naizgled bespomoćan čovek, bili su veliki prijatelji pa je zato ošamućena i s nevericom primila kratku vest od Britan skog admiraliteta, praćenu uobičajenim saučešćem, da se američki transportni brod „Lenglan“ za vreme oluje nasukao na južnoj obali Irske i potonuo sa svim članovima posade.

Džon Kenet Li vraćao se iz Vašingtona gde je bio pozvan na dogovor sa šefom. Bio je oficir za vezu između britanskog i američkog ministarstva finansija i bio je odgovoran za britansku stranu finansijskih ugovora između dve zemlje. Kada se dogodila katastrofa, Elfa se morala suočiti s novim načinom života, a to je i učinila s neverovatnom hrabrošću. Napustila je kuću na Edwards Skveru, preselila se u trosobni stan na poslednjem spratu zgrade broj 75 u Kjubit Stritu i počela iznova graditi na ruševinama svog života.

Imala je rođake u Sjedinjenim Državama, ali više je volela da ostane u gradu koji je čuvao brojne uspomene na njenog oca, pa je u malom stanu u Kjubit Stritu donekle uspela da vrati ravnotežu. Zidovi dnevne sobe bili su prekriveni crtežima i akvarelima koje je njen otac, dobar poznavalac, sakupio za života. Stara stolica koju je voleo nalazila se na počasnom mestu pored prozora, stalak za lule visio je nad kaminom, a u uglu je stajao klavir.

Elfa skoro da nije imala prijateljica, i samo nekoliko muških poznanika. Nije hrabrila posetioce, ali Super je bio privilegovana osoba, pa ga je pozvala gore kada ju je u ponedeljak ujutro posetio. Polako se popeo na treći sprat, i sa šešikom u ruci ušao u lepu, malu dnevnu sobu, a na licu mu je počivala ona zamena za osmeh koja je tako plašila neupućene.

— Starim — rekao je dok je stavljao šešir na klavir,

— Sećam se kada sam se tim stepenicama mogao popeti u šest skokova.

Po njegovom držanju nije mogla da razabere da li je došao da joj donese neku vest ili da nastavi da je ispituje o tajanstvenom

Velikonošcu. Pomislila je da inspektorove uvodne primedbe, iako se čine besmislene i nepovezane, možda imaju svoje mesto u metodi ispitivanja i nije pogrešila.

— Imate lepu sobu, gospođice Li, vrlo prijatnu. Da me ponudite da sednem, seo bih, ali ako biste rekli: 'Minteru, možete da pušite', ne bih se to usudio da uradim, bar ne s vrstom duvana koju pušim.

— Možete sestiti i pušiti — nasmejala se. — Prozori su širom otvoreni, a ja volim miris duvana bilo koje vrste.

— Moglo bi se postaviti pitanje da li je to uopšte duvan — reče Super, puneći lulu iz prastare kese.

— Jedni tvrde jedno, a drugi drugo. Ja to zovem duvan... Svirate li klavir, gosiođice Li?

— Da, ponekad sviram — reče ona, zabavljajući se.

— Niko nije potpuno obrazovan ako ne zna da svira klavir. Svako može svirati gramofon. Jeste li se odmorili nakon loše noći?

Klimnula je glavom.

— Da sam ja ležao na steni po kiši, već bih bio mrtav — reče Super. — Vi, kao mlada žena, nemate ništa osim reume.

— Nemam čak ni reumu — odgovori ona dobrodušno.

— Ali ćete je dobiti — reče zloslutni Super. — Dobili ste je, ali nećete je osetiti možda još dvadeset godina.

Nije seo, nego je počeo da tumara po sobi, gledajući slike.

— Lepe slike, ha? Urađene rukom, gospođice Li?

A kad je uz smeh potvrdila da su „urađene rukom“ nastavio je: — Nikad se ne zna. Video sam slike koje su napravile mašine, a izgledale su isto tako dobro kao one naslikane rukom, čak i bolje. Kladio bih se da ste ovu sami naslikali — pokazao je akvarel pejzaža.

— Ne, to je naslikao jedan francuski umetnik — odgovorila je.

— Francuzi imaju oko za takve stvari — razmišljao je glasno Super. — Potrebno je samo dobro oko da bi se prave boje smestile na pravo mesto. Svako bi to mogao, da je školovan za to. Imate lep broj knjiga.

Prstom je prelazio po knjigama koje su ispunjavale tri duge police,

— Ništa o antropologiji? Bolest nije prešla na vas? Ili možda o psihologiji? Ne vidim nijednu knjigu o zločinima.

— Zločin me baš ne zanima — reče Elfa. — Ovo su knjige mog oca.

Uzeo je jednu i polako okretao listove. Vrativši je na mesto, rekao je:

— Jednom sam ga sreo.

— Mog oca? — brzo je upitala.

Klimnuo je potvrdno.

— Da, činovnik u njegovoj kancelariji ukrao je nešto novca, kladio se na trkama, pa su me pozvali. Bio je vrlo ljubazan čovek, mislim, vaš otac.

— Bio je najbolji čovek na svetu — rekla je devojka tiho, a Super se složio klimanjem glave.

— Volim da čujem kada deca tako pričaju o roditeljima — rekao je.

— Danas se previše čuje izraz 'stari' koji me oneraspoloži, a kada čujem da momak svog oca naziva 'starim konjem', drago mi je što se nikada nisam ženio.

— Vi ste, dakle, stvarno neženja? — upitala je.

— Ja? Pa, da. Imao sam samo jednu ljubav u životu, a ni to nije bila ljubav u pravom smislu. Ona je bila udovica s troje dece, ali bila je temp'ramentna kao i ja. U kući nema mesta za dvoje temp'ramentnih ljudi, a nas bi bilo petoro, jer deca su bila temp'ramentnija od svih, doručkovali u su krevetu, što je najtemp'ramentnija stvar za koju znam. Da li je gospodin Kardju bio danas u kancelariji?

Odmahnula je glavom.

— Ne, jutros me pozvao. Vratio se u Barli Stak. Mislim da se oporavio od šoka zbog smrti jadne gospođice Šo, jer njegov sluga mi je rekao da naporno radi u radnoj sobi.

— Pravi teorije i zaključuje — reče Super neraspoloženo, — Eto to radi, te'retiše i zaključuje! Posetio sam ga rano jutros, pre nego što sam došao ovde i već se nalazio u radnoj sobi s knjigama o antropologiji, sociologiji i logici i svemu i svačemu, a imao je i plan letnjikovca, pa je merio kompasima i metrima na odmotavanje i otkrio da od kuhinje do ulaznih vrata ima dvadeset i šest stopa, a imao je i knjige s tablicama plime... ali nije imao mikroskop. To me je malo razočaralo. Ni epruvete. Možda ih je izvadio posle mog odlaska. Uzeo sam mu plan letnjikovca, ali neće mu više biti

potreban. Ima sve mere, vreme plime i uzorak peska. Večeras ćemo znati ko je ubica.

Uprkos jezivoj temi, tiho se nasmejala.

— Ne verujete baš mnogo u metod dedukcije, gospodine Minter?

— Zovite me Super — zamoli detektiv. — Niste u pravu, verujem u nauku. Nema je dovoljno u policiji, nedostaje nam. Šešir je kupila kod 'Astora' u Haj Stritu, u Kensingtonu. Htela je baš taj model, iako je star godinu dana. Čudno da žena želi šešir koji je izašao iz mode.

Prelaz s razmišljanja o naučnim metodama zaključivanja na temu modernog oblačenja bio je tako brz i neočekivan da se Elfa zbunila.

— Mislite na gospođicu Šo? O kakvom je modelu šešira reč?

— Veliki, žuti, slamnati šešir. Kupila ga je u subotu, upravo pre zatvaranja prodavnice, a nije joj pristajao. Prodavačica je rekla da joj nije pristajao. Mora da govori istinu. Malo koja prodavačica bi rekla mušteriji da joj šešir ne pristaje... ali rekla je da želi upravo takav model i kupila ga je. Platila je dve i po funte i šest penija i odnela ga je u kesi. Nisam to rekao Kardjuu, takva bi ga vest razbesnela. Zaključio bi da je kupila šešir da ga nosi na kontinentu, pa bi lenjirom počeo meriti udaljenost do Pariza pre nego što kažete *britva*.

Vratio se do police i uzimao knjigu po knjigu, prelazeći palcem preko stranica i bacajući letimične poglede na njih.

— Da li je bilo još jaja i krompira? — upitao je iznenada.

— Mislite na Edvards Skveru? Ne, gospodin Boldervud Latimer mi se nije javio.

— Ne mogu da shvatim zašto se zove Boldervud. Mislio sam da samo ljudi s prezimenom Smit nose amajlije. Volite li cveće, gospođice Li?

— Veoma — odgovorila je.

Super se počeha po obrazu.

— Ako ne voli? — upita. — Cveće me čini temp'ramentnijim nego išta drugo. Jeste li ikada videli polje ljutića... jeste li videli kako zvončići trepere u mračnoj šumi? Neko je napisao pesmu:

*Pust obronak mahovine, al' o jednoj sivoj zori
plavetnila blesne odsjaj pa ljubičice divne stvori.*

Nikada se ne setim tih stihova, a da mi se u očima ne pojave suze. To je temp'ramentno. Kod kuće imam svesku punu pesama o cveću: ružama, ljubičicama, jagorčevini i svemu. Čudno da niko nije napisao pesmu o jorgovanu. Sumnjičavo ga je pogledala.

— Gospodine Minteru, zaobilaznim načinom dolazite do cveća koje je ostavljeno na Edwards Skveru. Da pišem pesme, napisala bih jednu o jorgovanu. To je moje omiljeno cveće.

— A moje, lale — promrmlja Super.

Polako je seo.

— Jeste li sreli gospodina Elsona... Sviđa vam se? On je Amerikanac, zar ne?

— Da — reče ona

— Zna pomalo da čita i skoro da zna da piše. Zaposlio je sekretaricu da mu vodi prepisku, ali i sam je u stanju tu i tamo da napiše poneku reč.

— Zar? — upitala je začuđeno. — Mislila sam da na svetu nema nikoga ko ne zna da čita i piše.

— On je niko i ništa, kako se kaže — objasni Super.

Nekoliko minuta kasnije otišla je da stavi čaj, a kada se vratila detektiv je ponovo stajao pored police s knjigama.

— Volite knjige?

— Čitam one koje mi se sviđaju — priznade on. — Stručne knjige su mi drage otprilike kao velike boginje, ospice i sve one zarazne bolesti.

— *Džon Kenet Li* — pročitao on na koricama. — Je li to bio vaš otac, gospođice Li?

— Da, to je bilo ime mog oca, Džon Kenet.

— Izleda da je bio dobar čovek — reče Super zamišljeno. — Nije pripadao onim ljudima koji stvaraju neprijatelje.

— Nije imao nijednog neprijatelja — odgovorila je. — Svi su ga voleli.

Super promrmlja nešto u znak slaganja.

— To se o meni ne može reći — primeti on. — Spisak ljudi koji me ne vole ispunio bi ovu policu, gospođice Li, a preostalo bi dovoljno da se soba oblepi tapetama. A sve to — dodao je skromno — zahvaljujući zavisti i geniju, njihovoj zavisti i mom geniju. Imajte to na

umu, gospođice Li, kada neko nije omiljen za to je uvek kriva zavist, a ako mi ne verujete pitajte takve momke. Oni će potvrditi.

— Vi ni u kom slučaju niste neomiljeni, Superu — reče ona dok je sipala čaj.

— Nisam, ali ću postati — reče inspektor mračno.

— Pripazite, gospođice Li. Postaću jedan od najomraženijih ljudi u policiji, i to uskoro.

16. Skromna večera

Super je na odlasku rekao devojci da se vraća u stanicu i time sebi dozvolio jednu od malih neistina koje su u njegovim očima bile sasvim opravdane. Proveo je nekoliko neprijatnih sati razgovarajući sa starešinama u Jardu, ali neprijatnih uglavnom za njih. Za samo dva sata razbio je, u celini i u svakom detalju, najmanje dvadeset dve teorije i podteorije. Izveo je to s takvom raskoši zlobnih primedbi i primera da je i sam komesar uzdahnuo od olakšanja kada su se za njim zatvorila vrata.

Posle odlaska iz Skotland jarda otišao je u bioskop, ne zbog toga što je bio privučen programom, nego jer se u tom bioskopu između dva filma nisu palila svetla, a Super je najbolje spavao u mraku. Dva sata je poguren sedeo na stolici, ruku prekrštenih na grudima, a zastrašujuće avanture omiljenih i dobro plaćenih zvezda svetlucale su i blistale pred njegovom nesvesnom prilikom. Platno je vrvelo hrabrim delima, neustrašivi junaci skakali su preko provalija bez dna i spašavali lepe devojke iz jezivih opasnosti, a Super je spavao sve dok mu prodavac karata nije dotakao rame i upitao ga da li bi bio ljubazan da ustane i propusti debelu damu. Osvežen, otišao je u restoran bioskopa, popio tri šoljice kafe jednu za drugom, pojeo veliki okrajak nesvarljivog kolača i kao nov krenuo u akciju.

Njegov cilj bio je restoran „Fregetis“. Što se tiče izbirljivosti, „Fregetis“ se nije morao plašiti konkurencije „Ric-Karltona“ ili bilo kog drugog, bilo kog veličanetvenog, mesta. „Fregetis“ se ne nalazi u otmenoj četvrti, na donjem kraju ulice Portland, ali sladokusci priznaju da je taj restoran najbolji u Londonu.

Super je zauzeo položaj i čekao. Automobil za automobilom zaustavljao se pred staklenim, natkrivenim ulazom i iskrcavao svoj dobro obučeni teret. Bilo je već devet i petnaest kada se pred vratima zaustavi taksij, a iz njega izađe dva čoveka koje je Super čekao.

Prvi je bio Elson, u sasvim neprimerenom smokingu. Za njim je iz taksija izašao elegantniji džentlmen koji je ležernije nosio dobro

skrojeno odelo. Zastao je dok je Elson plaćao vozaču, a zatim iščezao iza staklenih vrata restorana. Super je zadovoljno gundao.

— Nadam se da će ti večera prijati, Latimere — reče on. — Izgledaš prilično živahno za umornog čoveka.

Latimer je, ušavši, polako krenuo u polutamu restorana. Osim prigušenog svetla mlečnih kugli, prostoriju su osvetljavale još samo stone lampe koje su atmosferu činile neobično intimnom.

Polutama je dobro došla Elsonu, jer svetlo je mrzeo gotovo isto tako kao što je mrzeo i društvo. Brzim, nesigurnim koracima prišao je stolu u najdaljem uglu koji je rezervisao telefonom.

— Gde si ostavio onu staru budalu? — zarežao je kada je seo i posegao za koktelom koji je već čekao.

— Supera? Oh, negde u Londonu — reče Latimer, i iz zlatne tabakere izvadi cigaretu i zapali je. — Ne brini se zbog njega.

— Grešiš ako misliš da sam zbog njega zabrinut — odbrusi Elson. — Ne, gospodine, ne poštujem englesku policiju.

— Hvala — reče Latimer.

— Ne uobražavaš valjda da o tebi imam ne znam kakvo mišljenje? — upita Elson divlje. — Gde je taj konobar?

Nakon dužeg vremena konobar se pojavio i pošto ih je poslužio, izgubio se u polutama.

— Šta želiš ovog puta? — upita Elson, opusti vilicu i zavalio se u stolici.

— Želim još pet stotina — odgovori hladno Latimer.

— U dolarima to ne zvuči mnogo — progundā Amerikanac — ali je mnogo u funtama. Pre dve nedelje dao sam ti stotku. Šta si uradio s njom?

— Pozajmio si mi stotku — pažljivo ga ispravi Latimer — a ja sam ti dao priznanicu. Nije važno šta sam uradio s novcem. Želim još pet stotina.

Elsonovo lice se smračilo od besa.

— Šta misliš, koliko ćeš me dugo musti? — ušggao je. — Da odem do tog starca i kažem mu...

— Ali nećeš — reče tiho Latimer. — Zaista ne znam zbog čega dižeš galamu. Isplati ti se što si u dobrim odnosima sa mnom. Izvukao sam te iz gomile nevolja, a voljan sam da ti i dalje

pomažem. Imam dobre veze koje će te izvući iz bilo čega, osim ubistva.

Elson se stresao.

— Kakve su to gluposti o ubistvu? — upitao je glasno.

Gosti za susednim stolom okrenuli su glave prema njima, pa je nastavio tiše.

— Pretpostavljam da ćeš mi uskoro biti koristan, a ako ne budeš... pa, tvom kapetanu se ne bi svidеле priznanice koje čuvam. Daću ti tih pet stotina i to ne zbog toga što znaš nešto o meni, nego jer mi se na neki način sviđaš. Ne moram se plašiti policije i nikad ih se nisam plašio.

— Osim u Sent Polu — prekinu ga sagovornik s ciničnim pokretom usana — Policija Sent Pola te traži zbog napada i pljačke. Dvaput si bio u zatvoru zbog pljačke i drugih nedela pa te neće biti teško uhapsiti bilo kad, ako se primeni zakon o izručenju. Osim toga — reče on, smešeći se namrštenom sagovorniku u lice — ne znam ništa o tebi.

— Ti si ucenjivač — procedi Elson kroz zube,

— A ti si budala — odgovori raspoloženi Latimer. — Slušaj Elsone, ili Alstajn, ili kako ti je već ime, mogu ti biti veoma koristan, a mislim da ću uskoro i biti. Mogao bi se takođe setiti da nije važno šta ja znam o tebi, nego šta Super ima na umu.

— Zna li on za gužvu u Sent Polu?

— Nije važno ni ako zna — glasio je miran odgovor — to nije zločin za izručenje...

— Kako? — reče zapanjeni milioner. — Ali rekao si mi...

— Rekao sam ti mnogo toga što ne bi prošlo na sudu, a sada ti govorim istinu. Dokle god ostaneš u Engleskoj, ne mogu te uhvatiti. Ne moraš se mrštiti, jer nisam to znao sve do danas — nagnuo se preko stola i snizio glas — Elsone, biće problema zbog Hane Šo. Super me je poslao u Kembridž da proverim tvoju priču, a ona nije kako treba. Vratio sam se s izmišljotinom da sam pronašao garažu u kojoj si te noći ostavio kola, ali nisam našao takvu garažu. Nisi bio tamo!

Elson se nemirno vrpeljio na stolici.

— Kako bih znao gde sam bio? Zar ti nisam rekao da sam se napio? Činilo mi se da sam u blizini nekog koledža, to je sve.

Oči narednika Latimera prodorno su motrile uznemirenog čoveka.

— Priznaj. Elson — tiho ga je pozvao. — Imaš nešto na duši — reši se toga, momče!

Amerikanac odmahnu glavom.

— Nemam se čega rešavati — reče gorko — Šta je to s tobom? Sve znaš, zašto me ispituješ?

— Ko je ubio Hanu Šo?

Elsonove oči su se suzile dok nisu postale prorezi.

— Kao da ti ne znaš više o tome! — rekao je s prezirom. — Kao da ne znaš gde je bila celo popodne!

— Odakle bih znao? — upita Latimer, s ravnodušnim izrazom lica.

— Možda se nikada nisi sreo s Hanom na kraju puta, kada je pao mrak? A kada bi se izvezla u krtiji, zar se niste ponekad sretali i odlazili na duge vožnje? — upita Elson, pažljivo ga posmatrajući.

— Pretpostavljam da tvoj Super ne zna za to.

— Nije sveznajući — glasio je miran odgovor.

— Svakako da nije! Čini mi se da ste se Hana Šo i ti dobro poznavali, previše dobro da bi mene ispitivao. Rekla mi je ponešto o tebi, što ne bi dobro zvučalo na sudu. Ako dođe do obračuna, Lat, izgledaćeš prilično glupo. Mesecima si se igrao s Hanom. Super to ne zna, a ni Kardju. Jutros sam čitao novine, to jest, čitala mi je moja sekretarica, a tamo piše da nisu pronašli nikakav novac kada su pretraživali Haninu sobu. Slučajno znam — govorio je polako — da je Hana imala četiri stotine hiljada dolara kad je ubijena. Nije važno odakle joj, znam da ih je imala. Gde je taj novac?

Latimer je ćutao.

— Ti si lopov, Lat, poput svih pohlepnih policajaca kojima je koverta s platom previše tanka. Sve bi učinio za novac. Mesecima si pokušavao da uveriš Hanu da učestvuje u lažnom sindikatu. Pre nedelju dana rekao si joj da bi za deset hiljada dolara učinio sve. To je lopovluk.

— Naruči još jednu bocu vina — reče Latimer — i hajde da razgovaramo o nečemu drugom.

Nešto posle ponoći Elson se oprezno dovezao putem i zaustavio kola pred kućom. Izašao je, njišući se pošao prema vratima i nakon nekoliko uzaludnih pokušaja pošlo mu je za rukom da ih otvori. Ušao je u hodnik, naslonio se na zid i bučno zatvorio vrata pre nego što se

popeo uza stepenice, posrćući i grčevito se držeći za ogradu. Uspelo mu je da dođe do otomana, pa je odmah zaspao. Napola se probudio zbog stegnutog okovratnika. Kada se potpuno razbudio u glavi mu se vrtelo, a noge su mu bile toliko slabe da su ga jedva držale kada je napokon ustao.

Pospano je natezao okovratnik i posle mnogih pokušaja, skinuo ga je. U sobi su gorela sva svetla pa je kroz izmaglicu mamurluka pomislio da bi bolje spavao da ih ugasi. Dok je nesigurnim koracima prilazio prozoru skinuo je sako, pocepao košulju na grudima i naslonivši se na zid, odbacio cipele, pre nego je okrenuo prekidač.

Sablasno svetlo zore delimično ga je otreznilo. Vratio se do otomana, natočio brendi i sodu, jednim gutljajem ispio i odmah se sasvim razbudio.

Jutro je bilo toplo. Otišao je do prozora, gurnuo jedno krilo nagnuvši se napolje, udisao je svež jutarnji vazduh. Iznenada je postao svestan da se na kraju leje, gotovo ispod njega, pomera neka prilika koja se povremeno saginjala da bere cveće. U levoj ruci već je držala poveći buket.

Elson na trenutak pomisli da ga oči varaju, jer vrtom su se još uvek protezale poslednje noćne senke. Tada je začuo kako čovek mumla neku melodiju.

— Zdravo! — povikao je — Šta radite ovde?

Čovek se okrenuo. Bilo je previše mračno da bi mu video lice.

— Šta radite ovde? — zaurla Elson, besan što mu prilika ne odgovara.

Nije ni završio, kada uljez preskoči i hitro potrča u zaklon putem.

— Uhvatiću te! — drao se Elson u ludačkom besu. A tada se iz senke drveta začuše reči pesme.

*Kralj Maura jahat stade
kroz kraljevski grad Granade.
Aj de mi Alhama!*

Elson je neko vreme stajao nepomičan, grčevito se držeći za okvir prozora, bled i iskolačenih očiju.

Ay de mi Alhama!

Refren se gubio u daljini, ali Elson ga više nije čuo. Njegova zgrčena, prljava prilika tresla se na podu dok je kreštao molitve i huljenja, urlajući od užasa jer je upravo čuo glas iz groba.

Ali u senci kuće nalazio se neko koga je pesma pokrenula poput udara struje. Super, koji je na kraju puta čuvao stražu, čuo je pesmu, na trenutak ugledao pevača kada je ovaj poput senke šmugnuo preko puta, pa je već sledećeg trenutka njegov stari motocikl brektao poput mitraljeza dok je jurio stazom da noćnom litalici preseče odstupnicu.

Skitnica ga je primetio, potrčao nazad preko polja i umakao u gusto žbunje koje je raslo u uglu susednog imanja. Super je okrenuo svoj bučni motocikl, pojurio niz glavni put i izbio iza starog zida upravo u trenutku kada je skitnica izašao iz zaklona.

Čovek je trčao poput vetra, u ruci još stežući cveće koje je ubrao, a upravo kada se Super našao uporedo s njim, okrenuo se, preskočio jarak i pojurio preko livade. Super je brzo procenio razdaljinu i zapanjujućom brzinom pojurio putem. Usporio je da bi skrenuo na kolski put za koji je znao da je paralelan s livadom preko koje je video da skitnica trči, a manevar je bio uspešan. Kada je skitnica posrćući izašao na put, Super je skočio s motocikla, zgrabio ga ispod pazuha i pažljivo ga spustio na zemlju.

— Polako, prijatelju! — rekao je inspektor.

Skitnica podiže pogled s čudnim osmehom na bradatom licu. — Bojim se da sam vam zadao mnogo nevolja — reče on tiho.

Govorio je s jedva primetnim američkim naglaskom, ali Super je na to bio pripremljen.

— Nije to ništa — rekao je vedro. — Možete li se držati na nogama?

Skitnica se s mukom podigao.

— Mislim da bi bilo dobro da pođete sa mnom u stanicu i prezalogajite — reče Super blago, a skitnica ga bez dvoumljenja poslušao.

Dok su polako išli putem prema gradu, Super je zadovoljstvo sa samim sobom izražavao neizbežnom razgovorljivošću.

— Priznajem da bih pre nedelju dana grublje postupio s vama. Smatrao sam da ste prilično zao čovek.

— Uopšte nisam zao — reče njegov pratilac jednostavno.

— Kladim se da niste — složi se inspektor. — Ne, gospodine! Mnogo sam zaključivao i te'retisao o vama, pa mislim da sam shvatio. Znam kako se zovete.

Čovek se nasmešio.

— Imam toliko imena. Voleo bih da znam koje je pravo — rekao je.

— Reći ću vam pravo — odgovori Super. — Putem logike, zaključivanja i teorije došao sam do toga da ste vi Džon Kenet Li, iz američkog ministarstva finansija.

17.

Superova senzacija

Gospodin Gordon Kardju je spustio kompas, skinuo naočare i otvorenih usta se zagledao u posetioca. Pošto je izazvao ovakvu senzaciju, Super je gotovo preo od uobraženosti.

— Ali, mlada dama mi je rekla, ako sam je dobro razumeo, da joj je otac mrtav.

— Živ je — reče Super — i nalazi se u prihvatilištu.

Kardju je premeštao pogled s plana letnjikovca na detektiva kao da procenjuje da li je vest dovoljno značajna da bi prekinuo rad.

— Vrlo mi je drago — rekao je napokon — posebno drago. Čuo sam za takve slučajeve, ali nisam ni sanjao da ću lično naići na tako nešto. Sve to, naravno, objašnjava zbog čega gospođica Li nije došla kada sam joj poslao telegram.

Kardju je, sa svoje strane, bio spreman da ovim završi razgovor o toj stvari. Jer iako je povratak izgubljenog oca mogao manje ili više službeno zanimati Supera, gospodin Kardju je bio tek umereno radoznao sve dok inspektor nije rekao:

— Nema sumnje da je on pevao one noći kada je izvršeno ubistvo. Mislim da je živio u jednoj od onih visokih pećina, a imao je stepenice od užadi koje je noću spuštao kada je izlazio i povlačio ih nazad kada bi se ujutru vraćao. Skoro sve mi je sam ispričao.

— Skitnica! — zaprepašćeno će Kardju. — Zar je on čovek koji se nalazio u vrtu kada ste tamo bili na večeri?

Super klimnu glavom.

— Ali skitnica... Otac gospođice Li! Neverovatno! Šta je, zaboga, radio?... Skitnica!

Bio je preneražen.

— Ono što skitnice rade — reče inspektor. — Tumarao je okolo, skupljajući razne stvari. Mora da se nejasno sećao gde je nekada živio, a mislim da je utuvio sebi u glavu da mu kći gladuje. Skupljao je hranu, kao na primer jaja i krompir i ostavljao ih na njenom pragu. Ponekad bi ostavio cveće.

— Da li je on malo udaren? — upita Kardju zabrinuto. — To mi ne bi bilo drago. Ludilo je često nasledno.

— Nije udaren, ali u neku ruku i jeste — glasilo je Superovo nezadovoljavajuće objašnjenje. — Lekari smatraju da je reč o pritisku kosti na mozak; na lobanji ima ožiljak dug četiri inča. Neko ga je tresnuo tako da to neće brzo zaboraviti.

Advokat je spojio prste i pogledao u tavanicu.

— Možda se to dogodilo za vreme brodoloma. Čuo sam za takve slučajeve. Ali ako je tako, ne razumem kako je postao skitnica. Mora da se gospođica Li vrlo prijatno iznenadila kada je otkrila da joj je otac živ. Nadam se da ste joj oprezno saopštili vest, iako radost ne ubija.

— Da gospodine, taktično sam joj saopštio — klimnu glavom Super. — Pozvao sam je i rekao da ne smatram da joj je otac baš tako mrtav kako to ona pretpostavlja. To ju je na neki način pripremilo za vest.

Gospodin Kardju je sumnjičavo napućio usta. Značajno otkriće zaista ga nije zanimalo, osim utoliko što je Liovo prisustvo u Pousiju bacala novo svetlo na slučaj.

— Razumeo sam da je, po vašoj teoriji, taj čovek povezan sa zločinom — rekao je. — U stvari, ako se dobro sećam, smatrali ste da bi on mogao biti Veliko stopalo.

— Nikad tako nešto nisam pomislio! — zareža Super koji je više od svega mrzeo da mu pripisuju poglede koje nije imao. — Uopšte to nisam mislio. Te'retišete, gospodine Kardju — reče i pogleda plan, išaran bezbrojnim linijama izvučenim olovkom. — Jeste li razradili stvar? — upitao je podrugljivo. — Ubistvo koje je počinio levonogi čovek?

Kardju se popustljivo nasmejao.

— Još nisam uradio ništa tako bistro — rekao je. — Ali od građevinskog inspektora u Pousiju sam saznao vrlo važan podatak. Rekao mi je da je letnjikovac sagrađen na mestu stare kolibe i da se ispod kuhinjskog poda nesumnjivo nalaze podrumi.

Super je uzdahnuo.

— Sto mu gromova! — rekao je tiho. — Nikako da zaborave podrum. A kako je taj tip pobegao: kroz pukotinu u podu? Ili možda kroz rupicu koju je progrizao crv? A je li bilo reči o tajnim oprugama... možda se cela kuća okreće kao vrata u brijačnici Svinija Toda?

— U svakom slučaju, uveren sam da ne bi bilo loše prekopati — reče gospodin Kardju. — Voljan sam to da dozvolim, a pošto je kuća moje vlasništvo, ne vidim da bi moglo biti primedbi; ja ću platiti posao.

— Poznajete li mog narednika — prekinu ga Super na svoj iznenadan način.

— Latimera? Da, poznajem. Nekoliko puta je bio ovde — reče Kardju, iznenadivši se.

— Da li je pokušao da se sprijatelji?

Kardju je oklevao.

— Ne — odgovorio je. Zatim je nastavio: — Smatram da ne bi trebalo govoriti o nekome pred njegovim pretpostavljenim, ali...

— Ali, šta?

— Pa, jednom je okolišajući nagovestio da bi želeo da pozajmi nešto novca.

— Ha! — progundā Super. — Zar tako, ha? Jeste li mu pozajmili?

— Ne, nisam. To me je, u stvari, malo naljutilo. Od odgovornog policijskog službenika čovek ne bi očekivao takav predlog, inspektore, jer kao što sam rekao, ne bih želeo da ga dovedem u nevolju.

Super je neko vreme razmišljao o onome što je čuo, a onda je ponovo pokazao plan.

— Slažu li se sve teorije? — upitao je, a Kardju se glasno nasmejao.

— Vaše zadirkivanje mi ne smeta, inspektore — rekao je raspoloženo — jer znam da nije zlonamerno. Ali da se volim kladiti, a ne volim, kladio bih se da sam bliže rešenju zagonetnog ubistva od vas.

Ispratio je Supera do vrata, a stari policajac se opet naglo udaljio od teme razgovora.

— Gospodin Elson je bolestan — rekao je. — Imao je nekakav napad. Čini mi se da je to od pića. Taj momak je sunder nad sunderima. Jutros sam pitao lekara da li je reč o delirijum bremenu, ali mi nije odgovorio. Lekari su zatvoreniji od ostriga.

— Gde je vaš skitnica? — upita Kardju na rastanku.

— Gospodin Džon Kenet Li, iz američkog ministarstva finansija — reče polako Super — nalazi se u prihvatilištu gde ga neguju. Zato i

postoje prihvatilišta.

— A njegova kći?

— Gospođica Elfa Henrijeta Li je s njim i pokušava da ga nagovori da ispriča šta se dogodilo, ali on samo peva onu glupu pesmicu o španskom kralju koji jahat stade. 'Oh, draga Alhambra', ili nešto slično. Možda je to lepa pesma, ali na mene ne ostavlja utisak. A to je očigledno njegova najomiljenija pesma; video sam je na klaviru kada sam posetio mladu damu. Video sam i knjige o španskoj poeziji. To me i navelo da počnem da donosim zaključke. Ako vam na pamet padne neka sjajna ideja o ubistvu u letnjikovcu, gospodine Kardju, znate moj broj telefona, zanimala bi me. Londonska policija mi je javila da istraga provale u vašu kancelariju ne napreduje.

— Tome se ne čudim — reče Kardju suvo, — Pa ipak, veza između ubistva i spaljivanja dokumenata jadne Hane, mora da je prilično jasna čak i Skotland jardu.

— U Skotland jardu ništa nije jasno — reče Super nekolegijalno, Gospodin Li je bio smešten u prihvatilište u Vejmaut Stritu u Londonu, a kasnije tog jutra Super je našao vremena da ga poseti i raspita se za njega. Devojka koja je sišla na recepciju kao da se preobrazila. Obrazi su joj dobili novu boju, a oči novi sjaj.

— Zaspao je — reče ona.

— Da li vas je prepoznao? — upita Super.

Odmahnula je glavom.

— U sgvari nije — rekla je. — Mora da sam se za poslednjih šest godina dosta promenila. Pitao me je da li poznajem njegovu devojčicu — rekla je a usne su joj zadrhtale. — Ako budem budala i zaplačem, protresite me, Superu. Zar nije divno što sam ga ponovo našla?

— Ja sam ga našao — ispravi je Super.

Uzela je njegovu grubu ruku u svoje i stisnula je.

— Vi, naravno — rekla je tiho. — Niko drugi ne bi povezao pesmu s tatom. Čudno je da sam ga i ja čula kako peva one noći kada sam ležala na steni. Tada sam pomislila da sanjam.

— Zar niste znali za skitnicu koji peva španske pesme?

— Ne — rekla je. — Da sam znala, bila bih sigurna da je reč o tati, iako sam verovala da je mrtav. Jadnik! — nastavila je tiho. — On je ostavljao hranu na pragu Edwards Skvera. Mora da se sećao nečega

iz prošlosti. Ne mogu da shvatim zašto nikada nije došao u kuću ili se javio. Sve ove godine se skrivao, zbog čega?

Umesto odgovora, Super se zlobno nasmeši.

— Upravo o tome sam vrlo dugo te'retisao — reče on.

U neposrednoj blizini prihvatilišta nalazila se kuća poznatog hirurga kojeg je Super, na sopstvenu odgovornost, pozvao da obavi površni pregled. Inspektor je imao sreću da lekara nađe kod kuće, a izveštaj koji je primio bio je vrlo povoljan.

— Ne bih rekao da je lud, iako očigledno nije odgovoran za svoje postupke. Svi simptomi pokazuju da je reč o pritisku na mozak, pa postoji verovatnoća da će, ako se pritisak ukloni, gospodin Li postati normalan. To ni u kom slučaju nije sigurno, ali operacija je opravdana. Posetio me službenik američke ambasade i obavestio me da neće žaliti pare.

— Kada ćete ga operisati? — upita inspektor.

Hirurg odmahnu glavom.

— To vam ne mogu reći. Za sada nije u stanju da podnese napor veće operacije. Moramo mu povratiti snagu.

— Učinite to brzo, doktore — reče Super. — Želeo bih da završim slučaj pre godišnjeg odmora. Sud u Old Bejliju zaseda za šest nedelja pa ću možda stići.

Iz džepa je izvukao mali notes i pogledao u njega.

— Da, u junu bi suđenje bilo završeno, a već u julu bi bilo vešanje, upravo pre godišnjeg; ne volim da idem na godišnji odmor dok moj čovek nije propisno obrađen. Sa svim tim žalbama višem sudu, zahtevima za priznavanje neuračunljivosti i pričama kako nisu bili svesni svojih postupaka, nikada niste sigurni šta će biti s vašim čovekom dok ga ne dovedete pod samu omču.

Ostavio je lekara koji nije mogao ustanoviti da li je inspektor malo više popio ili je dobio sunčanicu.

Super se nije morao predstavljati dežurnom naredniku u policijskoj stanici Merilebon Lejna, a razgovor sa šefom detektiva obavio je tako što je jednostavno ušao u njegovu kancelariju i zatvorio vrata.

— Želim da se danonoćno nadgleda zgrada broj 59 u Vejmaut Stritu — reče on. — Tamo se nalazi član američke ambasade po imenu Li, a ovde je spisak ljudi koji ne smeju doći do njega.

Spustio je papir na sto.

— Rekao sam upravnici da mu se ne sme davati hrana koja ne dolazi iz kuhinje; nikakve gluposti i kućine, čokolada, grožđe ili povrće koje šalju dragi, ljubazni prijatelji. Sve što tražim od vašeg čoveka jeste da se pobrine da niko ne uđe u zgradu pošto padne mrak.

Zatim je nastavio detaljno da objašnjava važnost i ozbiljnost slučaja koji mu je poveren. Mnogi inspektori bi zamerili mešanje „stranca“ iz drugog odeljenja, pa se možda i naljutili zbog njegovog otresitog tona. Ali Super je bio Super pa je na suncem obasjani Merilebon Lejn izašao siguran da će njegova uputstva biti u potpunosti izvršena.

Završivši posao, našao je vremena za prijateljsku posetu Džimu Ferabiju, a tako se dobro sećao navika i osobina svojih prijatelja da je na stepenice Džimovog kluba stigao istovremeno s mladićem.

Džim se gotovo bacio na njega, željan da čuje novosti.

— Celo jutro sam pokušavao doći do vas — reče on.

— Elfa Li mi je javila dobre vesti, ali posle toga nisam više mogao stupiti s njom u kontakt. Skitnica je njen otac? To je neverovatno.

— Svi kupovi koje ja izvedem čine se neverovatni — reče Super koji je celog života prihvatao isključivo engleski izgovor francuskih reči koje su ušle u njegov rečnik. — Pomislio sam da bih vas mogao posetiti. Londonski restorani su prilično skupi, a ovde je hrana dobra.

Super je počeo pripovedati tek posle ručka, kada su sedeli u sobi za pušenje i pili kafu.

— Ta španska pesma ništa mi nije govorila — rekao je — mada sam po njoj zaključio da se skitnica razlikuje od svojih drugova. Zato sam tom momku pokušavao ući u trag, po celom kraju skupljao sam podatke uz pomoć lokalne policije i otkrio sam da dobro poznaju skitnicu-pevača, jer zbog skitanja je nedelju dana proveo u zatvoru u Kenterberiju. Zapravo, zatvorski lekar nije obratio pažnju na činjenicu da je šašav. Ali do kraja me je zainteresovala vest koju ste mi doneli u nedelju, da neko ostavlja jaja i krompir na pragu kuće gde je nekada živela gospođica Li. To je moglo značiti samo jedno; da poklone donosi neko ko voli gospođicu Li, ali ne zna da ona više ne stanuje u toj kući. To je mogao biti samo neko ko je došao na suludu ideju da ona gladuje, a jedina osoba koja bi to osećala bio bi njen otac. Zato sam posetio mladu damu, a nakon toga bilo je potrebno

još sasvim malo te'retisanja da je povežem sa skitnicom. Lekari smatraju da bi mu operacija mogla vratiti razum, a tada ćemo saznati gomilu romantičnih stvari o kojima još i ne sanjate.

— Kao na primer...? — upita Džim ziatizeljno,

— Sećate li se momka o kome sam vam pričao, poslanika grada Brikstona?

Džim klimnu gaavom.

— Tajanstven, podao tip.

— Pa šta je s njim? — upita Džim.

— Ništa — odgovori Super nemarno. — Pitao sam se sećate li se da sam ga pomenuo.

— Kakve to veze ima sa skitnicom?

— Mnogo veze — reče Super — a i sa ubistvom. Zapamtite moje reči, taj tip Brikston, ili kako li mu je već ime, biće vrlo zanimljiv svedok.

Izvadio je notes, spustio ga na stočić i pažljivo ga prelistavajući, našao složenu kovertu.

— Sećate li se ovoga?

Džim potvrdno klimnu glavom. Bila je to koverta koju su pronašli na podu kuhinje, u noći kada je izvršeno ubistvo.

— Samo dvoje ljudi zna za nju — reče inspektor — vi i mlada dama. Čak ni Latimer ne zna. Hanu Šo je ubio čovek koji je napisao pismo koje je bilo u toj koverti. U to sam siguran. Možda se spustio kroz dimnjak, možda je izronio iz podzemnih dubina, iz tajnih podruma i drugih zanimljivih mesta, ili je uskočio kroz ulazna vrata ili pak kroz prozor, ali onaj ko je ovo otkucao — značajno je potapšao kovertu — opalio je metak koji je ubio nesrećnu ženu. Ali možda i nije nesrećna kao što neki smatraju. Ja lično mislim da se toga rešila.

— Čega? — upita zbunjeni Džim.

Super načini kružni pokret rukom.

— Svega — reče on. — Ako me želite častiti pićem popiću stari brendi; ne volim one stvari sa šećerom.

Dao je Džimu adresu prihvatilišta, uzeo motocikl iz garaže Skotland jarda gde je ta sprava izazivala čuđenje mnogih mladih policajaca i otišao u stanicu.

Latimer nije bio tamo. Rano ujutru poslao ga je u Pousi da nešto istraži. Sutra bi se morao izvršiti uviđaj. Super je morao pripremiti materijal, a nije bilo lako razmrsiti dokaze koje je mogao podneti na javnom uviđaju od onih koje je, u interesu pravde, morao zadržati za sebe.

Povremeno je podizao glavu, spuštao pero i udubljivao se u neka zlobna razmišljanja, a najčešće je mislio na to kako Kardju neće moći da radi na istrazi zločina pošto će se motati po maloj i zagušljivoj kancelariji patologa.

Latimer se vratio predveče i izvestio o rezultatima istraživanja.

— Prešao sam tri milje poljskim putem južno od Pousija — rekao je. — Automobil ne bi mogao proći tim putem. Staza je uska, a postoje i dve ograde. Izlazi na put London-Lous, kao što ste i pretpostavljali.

— Kao što sam znao — ispravi ga Super. — Kola ne bi mogla proći, ha? Razočarao bih se kada bi mogla.

Latimer raširi oči.

— Pa, mislio sam da ste očekivali,,,

— Veoma bih se razočarao kada bi kola mogla proći tim putem — reče Super zadovoljno, a kada se Latimer okrenuo da ode, inspektor je dodao: — Kažu da je onom Elsonu bolje.

— Nisam ni znao da je bolestan — reče Latimer ravnodušno.

— Ne znam je li delirijum *teret*, bolest ili jednostavno nešto što se tegli — reče Super. — Mogli biste sutra ujutru skočiti tamo i neupadljivo se raspitati. Poslao bih mu cveće, ali je, čini se, prerano. I, Latimere, želim da sutra dođete na sud.

— Vrlo dobro, gospodine.

Pored policijske stanice nalazila se kućica u kojoj je Super stanovao. Imala je mali vrt, dve spavaće sobe i dnevnu sobu, a iza nje je bila mala livada, iako su se njegove neprocenjive kokoške, vrste Rod Ajlend Red, gojile na zemlji komšija, jer su bile nepopravljive prestupnice i retko su dolazile kući, osim na spavanje. Magija Superovog imena bila je tako raotrostranjena da su se retko čule žalbe, mada su njegovi pernati razbojnici, da bi se prehranili, vršili prepade na žitna polja i bašte. Bilo je i drugih pljačkaša, koji nisu poštovali ni inspektora ni njegove kokoške. Iz žbunja na brdu noću su se prikradale smeđe senke — ali Super je otkrio odakle dolaze lisice, pa je postavio pušku na oprugu, s poraznim

posledicama za lokalno lovište. Bila je to stara puška — domaće izrade, ali dobra.

Bilo je mračno kada je inspektor otišao do male šupe gde je ostavljao motocikl. Obećao je sebi da će pričvrstiti nekoliko šrafova i očistiti karburator, a noć je bila njegovo omiljeno doba za popravke.

Iako mu je vid bio odličan, na putu u šupu obavezno se pomagao time što bi ispružio ruku i prelazio prstom po kablju koji se protezao od kuće do šupe. Super nije bio naročiti električar, pa je aparat koji je služio za osvetljenje šupe grubo pričvrstio.

Podigavši ruku, na svoje iznenađenje osetio je da kabla nema. Sagnuo se, potražio i našao ga kako se vuče po zemlji. U prekinutom kablju nije bilo ničeg neobičnog, osim što je, kada ga je Super tog dana poslednji put video, bio zategnut, a nije bilo načina da se spoj prekine.

Naglo se okrenuo, poneo slobodan kraj u kuću i isključio osigurač. Pod svetlom stone lampe pregledao je kabl. Bio je prerezan jer primetio je očigledne tragove klešta.

— O, jao! — reče inspektor blago.

Ako je nešto bilo sigurno, bila je to činjenica da se niko ne bi usudio da se neslano šali sa Superom. Kabl je bio presečen iz ozbiljnog razloga, a osoba koja je to uradila nije inspektoru želela dobro.

Otišao je u sobu, izvukao kutiju koju je držao ispod kreveta, izvadio iz nje veliki i teški pištolj „kolt“, napunio ga, a nakon duže potrage pronašao je i policijsku baterijsku lampu. Tako naoružan vratio se u dvorište pa se mačjim koracima približio šupi. Noćnu tišinu nije narušavao nikakav zvuk osim udaljenog, pospanog kvocanja kokoški. Razmislio je i procenio situaciju. Opasnost se krila u šupi.

Super je uveo struju u šupu, ali je zaboravio da stavi prekidač sve dok posao nije bio završen. Kao posledica toga, prekidač je bio napolju, krovnom strehom zaštićen od kiše. Vrata nikada nisu bila zaključana. Bilo je jednostavno ući i u dvorište i u šupu.

Oprezno je koračao, osvetljavajući put baterijskom lampom, sve dok nije dotakao kvaku. Pripivši se uza zid, iznenada je gurnuo vrata. Zagrmela je zaglušujuća eksplozija, praćena lomljavom stakla. Kada se dim razišao, Super proviri kroz pukotinu na vratima.

Znao je za pušku postavljenu da opali kada se stane na žicu, jer je to bila njegova ideja. Ali nije je postavio na pod šupe, uperenu prema

vratima, niti je žicu koja je povlačila obarač kanapom privezao za vrata. Kada je poslednji put video pušku, nalazila se nekoliko stotina metara dalje, lukavo skrivena u žbunju.

Začuo je kako ga neko zove i vratio se u kuću da otvori Latimeru.

— Zdravo! — rekao je. — Mislio sam da ste u krevetu.

— Čuo sam eksploziju. Šta se dogodilo? Bilo je previše blizu, da bi to bila puška na oprugu — reče Latimer neobično uzbuđen.

— Odmah dođite ovamo — reče Super. — Evo dobre prilike da detektivi mlađe škole promozgaju o uzrocima i posledicama.

— Ima li neke štete? — upita Latimer bez daha.

— Razbijena su tri prozora, a dvadeset pet prvorazrednih pilića probudilo se iz osvežavajućeg sna, ali to je bilo sve.

Oblak dima širio se zagušljivom šupom, a svuda se osećao neprijatan miris sagorelog baruta. Latimer je pošao za svojim šefom u šupu i pregledao pušku, vrlo jednostavnu, nevešto složenu spravu, jer Super baš nije bio stručnjak.

— Jeste li vi stavili pušku u šupu? — upita Latimer.

Super nestrpljivo pucnu jezikom.

— Naravno da jesam — reče podrugljivo. — Pokušao sam da počinim samoubistvo. To mi je hobi.

Buljio je u zadimljeno oružje, a zatim je odmahnuo glavom.

— Boga mu, ala se uplašio! — rekao je.

— Ko? — upita brzo narednik.

— Onaj koji mi je postavio ovu malu zamku. Uplašio se k'o zec. Kladam se da je od straha najbolesnija zverka u ovom kraju. Znao je da ću upaliti svetlo pre nego što otvorim vrata, plašio se da ću na vreme primetiti pušku, pa je presekao kabl. Baš je pametan taj Veliko stopalo! Nešto ću vam reći, naredniče: Da je onaj Elson ostao u krevetu, ovo se ne bi dogodilo. Ne, gospodine! Da su mu navukli ludačku košulju i vezali ga da ne može da luta naokolo, puška bi još bila gore u žbunju.

— Mislite li da je to uradio Elson?

— Ne, gospodine, ne mislim — reče Super — a nisam to ni rekao. Ne stavljajte mi u usta reči koje nisam izgovorio. Samo sam primetio da se ne bih morao trošiti za novo staklo da su tog tipa zatvorili u tapaciranu ćeliju. Mislio sam da ste u krevetu, naredniče — ponovio je.

— Ne, više se ne osećam umoran kao pre. Šetao sam putem i pušio kada sam začuo pucanj. Ovaj slučaj počinje da mi ide na živce.

— Temp'ramentni ste — reče Super.

Odgegao se u kuću, s narednikom za petama.

— Pođite na spavanje, sinko. Izgubićete tu lepu boju.

Pričekao je da Latimer ode, a zatim se s baterijskom lampom vratio u dvorište i počeo pažljivo da pretražuje tlo. Njegov krvoločni posetilac mogao je ući na stotinu načina, ali kao da nikada nije bio ovde. Tlo je bilo suvo i tvrdo. Uljez nije ostavio tragove.

— Mogao bih se poslužiti jednim od onih čuvenih pasa tragača — rekao je inspektor sledećeg jutra dok se brijao britvom opasnog izgleda — Gotovo svi detektivi koriste pse. Ja bih ga takođe nabavio kada bih razlikovao jednog psa od drugog.

— Smatrate li — upita Latimer — da je neko postavio pušku s namerom da vas ubije? Mogla je to biti šala.

— Nije me teško nasmejati — odgovori Super, praveći grimase dok je britvom strugao po licu — ali takva šala mi ni za milion godina ne bi izmamila nijedno jedino 'ha-ha' Čak ni za deset miliona godina — dodao je.

— Gde je bila puška kada ste je poslednji put videli?

— Nakraju polja, blizu glogovog žbuna. Stavio sam je tamo da uplaši lisice. Zamislite šta bi rekli ljudi da sam, ne sluteći ništa, otvorio vrata. Rekli bi: 'Ta stara budala Super, stavio je pušku u šupu i zaboravio na nju.' Presuda bi glasila: smrt nesrećnim slučajem, a dodali bi nekoliko utešnih reči za udovicu što bi, pošto nisam oženjen, predstavljalo nepotreban trud. Ne znam odakle porotama te sentimentalne gluposti. U novinama bi se pojavila tri četiri reda. Možda nekoliko redova u nekom ogovaračkom listu. Latimere, ako me bitange i grubijani ukokaju, želim ceo stubac, s fotografijom. Znam šta mi pripada. Kada samo pomislim na prljavog psa koji je postavio pušku u šupu, sav se zajapurim i podivljam. Eksplozija mi je mogla nenadoknativo oštetiti motocikl, a i ovako je boja na volanu ispucala i osula se mehurićima. Moraću ponovo ofarbati far. Kako vam se čini tamnonarandžasto, naredniče?

— Pun pogodak — reče Latimer.

Super je, s odsutnim izrazom, brusio britvu.

— Elsonu je bolje. Večeras će se šetati. Telefonirao sam ministarstvu rata da mi pošalju tenk. To jest, još to nisam učinio, ali svakako nameravam.

Džim Ferabi, jedan od svedoka na uviđaju, ponudio se da će na putu do Pousija, svratiti da poveze Supera i Latimera. Starca je našao dobro raspoloženog, čak spremnog za šalu, a iz njegovog ponašanja niko ne bi mogao pogoditi da je rano ujutru inspektor za dlaku izbegao smrt. Dok je čekao pred stanicom da Super izda poslednja uputstva dežurnom policajcu, ugledao je kako se zaustavljaju kola advokata Kardjua.

— Ne, hvala, dogovorio sam se sa Superom da ga ja odvezem u Pousi — zahvali Džim na pozivu.

Kardju se mračno nasmeja.

— Nadam se da će mi pružiti zadovoljstvo da ga povezem nazad — reče. — Verujem da ga mogu do u tančine obavestiti kako je počinjeno ubistvo. Sinulo mi je noćas, kada sam već napola zaspao i što više razmišljam o tome, sve sam uvereniji da sam pronašao pravo rešenje onoga što je izgledalo kao nerešiva tajna. Naravno — nastavio je značajnim glasom — naišao sam na skoro istovetan elučaj: ubistvo Starkija, koje je počinjeno 1769. godine, a izveštaj o njemu nalazi se u starom almanahu. Izgleda da je čovek po imenu Starki...

Džim, međutim, nije imao ni vremena ni volje da sasluša detalje starog slučaja ubistva, pa se izvinio kada se na stepenicama stanice pojavio Super navlačeći rukavice koje su se tako razlikovale da je to Džim pripisao inspektorovoj rasejanosti.

— Ova nije tako loša kao druga — reče Super kada se smestio pored Džima i udobno ispružio noge.

— Uvek gubim levu rukavicu, pa se čudim da niko nije došao na ideju da rukavice prodaje pojedinačno. Zgrnuo bi pravo bogatstvo. Eno starog Kardjua u oblaku prašine, glave pune hipoteza i pretpostavki! On ima ono što zovu 'pravni način razmišljanja', drugim rečima, ne gleda ispravno na stvari.

— Namerava da vam razloži teoriju — reče Džim kada su kola, povećavši brzinu, pretekla sporije vozilo.

— To sam i mislio — reče Super zadovoljno.

— Usred noći pala mu je na pamet jedna ideja.

— Stidela se da se pojavi na dnevnom svetlu — reče Super. — Boga mu! Ni za deset miliona funti ne bih dopustio da mi presade mozak tog čoveka! Prepun je smetnji kod prijema talasa... taj sam izraz — objasnio je — naučio proučavajući radio. Ne, gospodine, mogu vam unapred reći kakva će to biti teorija. Neće imati hrabrosti da me gnjavi tajnim podrumima. Po njegovoj teoriji, Hanu Šo je ubila gospođica Li.

— Kako! — gotovo je povikao Džim i tako se uzbudio da su se kola zanela na putu.

— Izvinite ako sam zaurlao — reče Super, kome nije bilo ni na kraj pameti da urla. — Živci mi više nisu kao nekad. Ali kladim se da se njegova teorija sastoji upravo u tome da se gospođica Li srela s Hanom Šo, zar joj nije poslala telegram, da je došlo do svađe, pa je gospođica Li pucala u nju, izašla iz kuće i zatvorila vrata.

— Ali to je besmislica!

— Naravno da je besmislica — reče Super vedro — ali to je vrsta teorije do koje bi došao romantičan čovek kao gospodin Kardju.

— Nikad mi nije izgledao romantičan — osmehnuo se Džim, pa svirnu u znak upozorenja kada su prolazili pored onoga o kome su upravo razgovarali.

— Romantičan je — reče Super. — Zbog čega bi inače čitao sve te knjige o antrpologiji? Ako postoji nešto romantičnije od zaključivanja, voleo bih da znam šta je to.

Nešto kasnije, kao da ne priča ni o čemu važnom, spomenuo je događaj s puškom u šupi.

— Malo sam se uplašio. Ali manje nego što će me uplašiti cena koju će mi staklorezac Ajzak naplatiti da stavi nova stakla. Kaže da je nestašica stakla pa su cene skočile. Po svoj prilici laže; Ajzak ne govori istinu ni svom rabinu.

Pogledao je preko ramena. Automobil gospodina Kardjua već su ostavili daleko iza sebe.

— Kada profesionalca uhvati groznica za publicitetom, ne zna da se zastavi. Sutra će se u svim novinama pojaviti njegove slike, a mene nijedan novinar neće zamoliti ni da se nasmešim. Što se mene tiče, volim da radim bez reklame. Jedan sam od onih snažnih, ćutljivih tipova o kojima čitate u knjigama. Jeste li to primetili?

— Nisam — reče Džim iskreno.

— To je činjenica — reče Super. — Krijem se od onih novinarskih guštera. *Kometa Sarija* jednom je napisala: 'Viši inspektor Minter voli da radi u tajnosti'. Kupio sam šest primeraka lista, jednom ću vam pokazati.

Superova skromnost nije, međutim, bila tako očigledna kada su stigli pred gradsku skupštinu u kojoj se održavao uviđaj, jer je Džim primetio da se inspektor odmah pridružio najvećoj grupi novinara, a ubrzo zatim, na čelu svoje grupe, iščezao u pravcu hotela „Rojal“. Grupa se upravo vratila na vreme da prisustvuje početku uviđaja, a Super se opravdavao:

— Platilo sam momcima turu pića. Ne želim da me pominju u naslovima, pa sam im to morao reći. Morate podilaziti štampi, ako ne želite da vam se ime vuče po novinama.

Kada je te večeri letimično čitao izveštaje s uviđaja, Džim je primetio neobičnu činjenicu da su, uprkos Superovim merama opreza, sve novine objavile ne samo njegovo ime nego i najlaskavije naslove o njegovoj oštroumnosti, geniju i nizu drugih hvale vrednih osobina.

U sudnici su se zadržali duže nego što je Džim očekivao. Superovo svedočenje trajalo je dosta dugo, iako je predstavljalo remek-delo sažetosti. Džim je proveo pola sata na klupi za svedoke, a Kardju je pričao čitav sat, pa je sud završio zasedanje tek kasno poslepodne.

— Jeste li čuli svedočenje onog tipa, Kardjua? — upita Super gorko. — Znao sam da će razvezati o merama, i to da meni napakosti. Kada mu se ona budala patolog zahvalio za vrlo korisne podatke, gotovo je pukao od uobraženosti.

Pre nego što su krenuli nazad u London, popili su čaj u hotelu gde im se pridružio nepozvani Kardju, mada je po Superovom ledenom pogledu mogao zaključiti da ni vreme ni mesto nisu pogodni za razlaganje hipoteza. Džim je pokušao da skrene razgovor na drugu temu, ali se gospodin Kardju nije dao omesti.

— Jutros sam spomenuo Ferabiju, inspektore, da osećam da mi je sinulo rešenje ove neobične tajne.

— Slušajte, Latimer — reče Super zloslutno uljudnim tonom. — Mladi policajac uvek mora da uči. A kad gospodin poput Kardjua počne da maše teorijama, vredi ga saslušati. Moglo bi biti poučno. U drugu ruku, možda i ne bi. Nikad se ne zna. Sedite i slušajte.

Latimeru, međutim, ova uputstva nisu bila potrebna, jer je već pažljivo slušao.

— Koliko sam razumeo svedočenje — poče gospodin Kardju — vas trojica džentlmena sakrili ste se na putu pored obale kada se jedna Hana pojavila. Kad je prolazila pored vas, ugledali ste njenu siluetu, primetili šešir i pojavu i videli kako se zaustavila pred vratima. Niste videli kada je izašla iz kola.

— Savršeno tačno — promrmlja Super. — Možete se ponositi takvim zaključivanjem.

— Bar ste rekli da je niste videli kada je izašla — reče njegov sagovornik dobroćudno. - A ako je niste videli kada je izašla, niste videli ni čoveka koji se sakrio u kolima, savijen da ga ne biste primetili. Verovatno se sakrio pozadi u kolima, a da ga nije primetila ni jedna Hana, onda je sačekao dok nije otvorila vrata, a tada je skočio na nju, prigušio njene krikove i uvukao je unutra. Zaključana kuhinja je gotovo dovoljan dokaz da je to mesto upotrebio kao zatvor.

— Vrata su se zatvorila za njim, čuo sam kako su zalupila — reče Super umorno.

— Mogao ih je zatvoriti nogom — bio je brz odgovor. — Nikada nećemo saznati šta se zapravo dogodilo u kuhinji. Sigurno je da tamo nisu proveli mnogo vremena pre nego što je krvoločna bitanga ubila jadnicu. Šta je tada uradio?

— Ah! Zaista, šta je tada uradio? — upita Super.

Kardju ga pogleda u oči.

— Obukao je njen kaput i stavio šešir — rekao je polako — izašao na vrata, zaključao, stavio katanac, ušao u kola i upalio farove. Rekli ste da su se farovi na nekoliko sekundi upalili, a zatim ugasili, a razlog je očigledan: da je svetla ostavio upaljena, osvetlila bi zid neposredno ispred kola, a odsjaj koji bi na taj način nastao, svakome ko se našao u blizini otkrio bi činjenidu da nije reč o ženi nego o muškarcu, uprkos tome što nosi ženski šešir.

Super je ćutao.

— Zatim je skrenuo automobilom na put — nastavio je Kardju, očigledno uživajući u maloj senzaciji koju je izazvao, došao do vrha stene, bacio kaput i šešir i peške otišao do mesta gde ga je čekao automobil, verovatno mali automobil, koji je bilo lako sakriti.

Super je bezizražajno gledao advokata.

— To je jedna od najznačajnijih teorija koju sam ikada čuo — rekao je napokon, a Džim je primetio da mu u glasu nema ironije. Oči su mu bile širom otvorene, usta poluotvorena, pa čak i brk kao da mu se nakostrešio.

— To je jedna od najznačajnijih teorija koju sam ikada čuo. Boga mu, u pravu ste!

Nastala je mrtva tišina. Tada Super polako ustade i pruži Kardjuu svoju ogromnu ruku.

— Hvala — reče jednostavno.

Na putu od Pousija do stanice inspektor nije izustio ni reči. Odbio je Džimov poziv da sedne do njega, zgurio se na zadnjem sedištu s Latimerom, a samo jednom za vreme vožnje Džim je čuo kako je nešto promrmljao. Na rastanku je prekinuo s ćutanjem.

— Povlačim mnogo toga što sam rekao o Kardjuu — ne sve, ali mnogo toga — rekao je ozbiljno.

— Nikada nisam mislio da su advokati njegove vrste od velike koristi, osim da pišu ljudima koji nisu platili račun za ugalj. Ali taj Kardju učinio je nešto što niko drugi ne bi mogao, gospodine Ferabi — rekao je i upro dugačak prst u Džimove grudi. — Ulio mi je samopouzdanje! Pokazao mi je da sam oštroumniji od njega, a čovek koji to uradi je ono što zovem, javnim dobročiniteljem.

— Ali na koji ste način oštroumniji od njega? — upita zapanjeno Džim.

— Nije pomenuo Velikonošca. A ja — ovog puta pokazivao je prsgom na samog sebe — ja znam ko je Veliko stopalo! Poznajem ga kao što poznajem Latimera — okrenuo se i oštro pogledao narednika.

— Došao sam do toga, a da mi nisu bile potrebne teorije, zaključci, hipoteze, niti bilo kakve gruposti iz knjiga. Danima mi je Veliko stopalo bio u kancelariji. Mogu vam ga predstaviti kad god poželite.

— Ubicu?

Super klimnu glavom,

— Veliko stopalo je sigurno ubica.

— Ušao je na zadnja vrata letnjikovca?

Inspektor ponovo klimnu glavom.

— Da, gospodine, ušao je na različite načine, ali svakako je ušao na zadnja vrata letnjikovca.

Džim je bio potpuno zbunjen.

— Ali, da li ga je Hana poznala?

— Ne, gospodine. Hana Šo nikada nije čula korake njegovih nogu, niti ih je ikada videla. Bila je mrtva pre nego što je Veliko stopalo došao.

— Ali Superu, rekli ste da ju je on ubio.

— I jeste — reče inspektor, okrećući se da uđe u stanicu — Te'retišite malo o tome, sinko. Naredniče, donesite mi večernje novine. Želeo bih da vidim šta ti zločinci-stenografi govore o meni.

18. Poslastica

Povlastica koja je pripadala isključivo Superu, proširila se i na Džima. Dopusšteno mu je da provede pola sata u malom stanu Elfe Li i da čuje najnoviji izveštaj o njenom ocu.

— Nisu mi dozvolili da u prihvatilištu ostanem preko noći — reče ona — a možda je to i bolje. Na svoj način, veseo je i srećan i zaista vrlo poslušan. Sve mi je to nalik na san, prijatan a opet i neprijatan. Strašno je pomisliti da je sve ove godine lutao unaokolo, a da se niko nije brinuo o njemu.

Džim je razgovarao i s hirurgom. Datum operacije bio je određen. Lekar i njegov pomoćnik polagali su velike nade u rezultat i naveli su vrlo ohrabrujući spisak sličnih slučajeva kod kojih je oporavak bio zadovoljavajući.

— Ne, nisam zabrinuta zbog operacije — odgovorila je tiho kada ju je upitao. — U stvari, uopšte nisam zabrinuta, jer ambasada čini sve što je potrebno. Ljubazni su, puni razumevanja a ponudili su mi i novčanu pomoć dok se ne oporavi, pa zato nema potrebe da se vratim u službu gospodina Kardjua.

— Da li vam se javio?

— Da, jutros me pozvao — rekla je. — Bio je vrlo ljubazan, ali je govorio nejasno. Stekla sam utisak da ga je problem ubistva jadne Hane Šo toliko okupirao da zaista nije u stanju da se posveti mojim stvarima. Tako je simpatičan.

— Ko — Kardju? — Džim se nasmeši. — Poznajem čoveka koji ne deli vaše mišljenje.

— Super? Naravno! Ali on je sam svoj zakon, jer ne možete ni zamisliti da Super, kako se čovek brzo privikne na taj nadimak, ima gledišta makar i izdaleka nalik na ona običnih ljudi. I on je simpatičan. Da li je stvarno tako grub kao što izgleda? Tako čudno govori.

— Super je jedan od najstarijih detektiva u policiji — reče Džim. — Nikad nisam mogao ustanoviti da li mu je obrazovanje zaista tako nepotpuno kao što se pretvara. Ali on ima toliko poza da ih je teško i nabrojati...

U tom trenutku zazvonio je telefon. Devojka podiže slušalicu i neko vreme je slušala dok joj se lice sve više mrštilo.

— Ne, ništa nisam poslala... Da, sigurna sam. Molim vas da mu to ne dajete. Odmah ću biti tamo. Spustila je slušalicu, a lice joj je bilo zabrinuto.

— Ne razumem — rekla je. — Upravnica prihvatilišta pozvala me da se raspita jesam li ocu poslala malu pitu od trešanja. Naravno da nisam. Neko je doneo pitu i poruku koju sam navodno ja napisala.

Džim je tiho zviznuo.

— Zvuči neobično — rekao je.

Kada je devojka otišla po kaput setio se Supera i u trenutku nadahnuća okrenuo inspektorov broj. Bila je velika sreća da se, kada je telefon zazvonio, Super nalazio nekoliko koraka od njega pa je bez prekidanja saslušao Džimovu priču o pozivu iz prihvatilišta.

— Kažite im da čuvaju pitu dok ne stignem. Kad gospođicu Li otpratite kući, sačekajte me pred prihvatilištem. Ako naidete na revnosnog mladića i on vas upita zbog čega se vrzmate onuda, spomenite moje ime.

Bio je to prvi nagoveštaj Džimu da je prihvatilište pod prismotrom.

Kada su stigli tamo gde je bolesnik ležao, pozvali su ih u upravničinu kancelariju. Na sredini stola ležala je sumnjiva poslastica, umotana u masan papir.

— Nisam htela da mu je dam dok se sasvim ne uverim da ste je vi poslali — reče upravnica.

— Gospodin Minter je na to lično upozorio.

— Rekli ste da je stiglo i pismo?

Upravnica joj pruži kovertu. Bacivši pogled na adresu Elfa reče:

— Ovo nije moj rukopis.

Ni poruka u koverti nije bila napisana njenom rukom, papir je bio običan, na vrhu se nalazila njena adresa u Kjubit Stritu, a u tekstu se kratko zahtevalo da se poslastica preda njenom ocu.

— Prepoznajete li rukopis? — upita Džim.

Odmahnula je glavom.

— Nikad ga nisam videla — odgovorila je. — Ali zbog čega su uopšte slali pitu? To je... oh, to nije moguće! — prebledela je.

— Možda neki dobronamerni prijatelj — pokušao je Džim da je uteši.

— Ko bi ocu želeo zlo? — upitala je. Uplašeno je gledala na oko bezazlenu poslasticu.

— Šta da radim s tim? — upita upravnica.

— Sačuvajte je, molim vas — reče Džim brzo. Značajno je pogledao devojkicu, a upravnica je takođe shvatila.

Iako se pretvarao da celu stvar ne shvata ozbiljno, Elfa je bila sigurna da se radi o nečemu zloslutnom.

— Čula sam kada ste telefonirali gospodinu Minteru — rekla je na povratku u Kjubit Strit. — Hoće li i on doći?

— Biće tamo kad se vratim. Ne brinite o tome, Elfa.

Primitila je da joj se prisnije obraća. Bilo joj je drago kada ju je nazvao Elfa.

— U odsustvu mog oca krije se toliko neobjašnjivog da mislim da neću ni pokušati da razmršim zbrku — rekla je i napravila beznadežan pokret. — Još neću otići na spavanje. Hoćete li me pozvati ako nešto otkrijete?

Rastali su se uz njegovo obećanje da će je pozvati, a zatim se vratio do prihvatilišta. Kao što je Super i očekivao, tek što je zastao pred vratima iz tame na drugoj strani puta izronio je nepoznati čovek koji ga je bez uvoda upitao šta ovde radi. Džimovo objašnjenje nije bilo baš glatko prihvaćeno, jer detektivi su po prirodi nepoverljivi. Srećom, usred raspravljanja se iz pravca Kavendiš Strita začuo zvuk „mitraljeza“ koji štekće u nepravilnim razmacima, a posle nekoliko sekundi na vidiku se pojavio Superov bučni motor.

— Đavolski sam ga poterao uz Barns Koman — izjavi on oduševljen svojim prekršajem. — Saobraćajac me je pokušao zaustaviti na železničkom ukrštanju, ali je isto tako mogao da pokuša da uhvati dve pune šake bleska munje.

Podupro je motocikl, pa su ušli u kuću gde su odmah doneli pitu da je inspektor pregleda.

— Da, izgleda dobro — reče on. — Ako mi dozvolite, poneću je sa sobom, gospođice.

Pretpostavljam da se ne sećate s koje pošte je došao raznoslač paketa?

— Mislim s Trafalgar Skvera — reče upravnica, — U stvari, sigurna sam.

U policijskoj stanici zadržali su se samo da predaju pitu uz uputsgvo da je odmah ujutro u zapečaćenoj posudi pošalju na analizu, a zatim su krenuli da razgovaraju s raznosačem paketa. Džim je nagovorio Supera da svoje zastrašujuće vozilo ostavi u policijskoj stanici, pa su do Trafalgar Skvera otišli taksijem.

Nije bilo teško potvrditi upravničinu priču. Paket s pitom donela je osoba sasvim običnog izgleda, koju je pošiljalac verovatno unajmio.

— Besposličar koga je našao na ulici i dao mu nekoliko penija — reče Super. — Da bismo ga pronašli, trebalo bi da damo oglas, a ni tada se ne bi pojavio. jer ima prirodno lukavstvo kriminalca.

— Možda ne pripada kriminalcima.

— Reč je o besposličaru, a oni su svi kriminalci — reče Super, kome su preterane uopštenosti bile slaba strana.

Izašao je na Trafalgar Skver i zastao na trotoru, zamišljeno posmatrajući Nelsonov spomenik.

— Voleo bih da naletimo na Latimera. Otišao je negde u grad, a upravo on bi ušao u trag tom besposličaru jer ima prirodnu sklonost prema ljudima koji ne žele da rade. Moram tu stvar prijaviti Jardu, a to činim nerado — reče on. — Onaj dugonosi zamenik verovatno će odrediti nekog drugog da vodi slučaj, a to će me naljutiti.

Veoma nezadovoljno je otišao niz Vajthol, a kada je stigao u Jard sa zadovoljstvom otkrio je da na dužnosti nema nikoga dovoljno značajnog da mu oduzme slučaj, mada je našao čoveka koji se odmah mogao pozabaviti prijavom.

Džim je preko telefona obavestio devojkicu o rezultatima istrage, mada joj nije mogao reći nippga novo.

— Smatrate li da je pita otrovana? — upitala je.

— Super nije siguran. Znaćemo tek sutra.

U glasu joj je osetio strepnju, a to ga je zbolelelo. Kad se pridružio Superu, genijalni policajac mu je morao nešto priznati.

— Voleo bih da se vratim na udoban način. Gde je vaš stari autobus?

— Kola su mi u obližnjoj garaži i rado ću vas odvesti. Ali mislio sam da ste oženjeni svojim paklenim projektilom.

— Teško da sam oženjen — reče inspektor.

Džim se do garaže odvezao taksijem, a zatim je došao po Supera u policijsku stanicu. Starac je sredio da mu motocikl pošalju službenim

kamionetom.

— Zar nije čudno na koji način nam dolaze ideje? Kao na primer gospodinu Kardjuu, u pola noći. Upravo mi je pala na pamet ideja koja me je veoma obradovala.

Ipak, odbio je da radost podeli s Džimom. Vratili su se brzo i bez ikakvih dešavanja na putu.

— Uđite — pozva ga Super. — Neću vas dugo zadržavati. Možda ima nekih vesti.

Vesti je zaista i bilo; dežurni narednik izvestio ih je da ga je posetio čovek na motociklu.

— Kaže da je neko na njega opalio dva metka, na putu kilometar od grada — reče on, a Super s olakšanjem uzdahnu.

— Nisu ga pogodili, a? Pretpostavljam da su pogrešno izračunali brzinu. Verovatno je reč o jednom od onih vozača koji iz mašine ne mogu izvući mnogo. Da sam ja jurio na mašini, sigurno bi me pogodili.

— Vi! — zapanjeno će Džim. — Zar su na vas pucali?

— Možete se kladiti da su pucali na mene — odgovori Super mirno. — Rekli ste da sam oženjen motociklom, a želim da tako i ostane. Ne mogu dozvoliti da mašina ostane udovica.

Sada je Džim shvatio zbog čega je Superu toliko stalo da se vrati automobilom. Pod pretpostavkom da jučerašnja eksplozija nije bila slučajna, nego da je predstavljala pokušaj ubistva, inspektor bi bio laka meta za ubicu u zasedi. Buka njegovog motocikla čula se na kilometre — a kasnije se pokazalo da se čovek na koga je pucano takođe nalazio na vrlo bučnom motociklu.

— Više me ništa ne bi moglo iznenaditi — reče Super filozofski. — Ali moraju biti brzi... Da li se Latimer vratio?

— Ne, gospodine — reče dežurni narednik. — U gradu je.

Ove reči, međutim, a da toga nije bio svestan, nisu bile istinite. Upravo u tom trenutku, na ogradi između dva velika žbuna, na najusamljenijoj deonici puta prema Londonu, sedeo je Latimer, stežući u ruci veliki automatski pištolj, ljut na svog šefa, jer nije video da je Super prošao putem.

19. Dim iz Hil Braua

Džimu Ferabiju se činilo najprirodnijim na svetu da ujutru ode u Kjubit Strit, sačeka da devojka siđe i poveze je kratkom deonicom koja razdvaja ulice Kjubit i Vejmut. Nije se mogao opravdavati da mu je to usput, jer je zapravo toliko skretao s uobičajenog puta da mu je bilo duplo dalje. Na to ga je već ujutro upozorila, a istu stvar je ponovila kada je uveče došao po nju u Vejmut Strit. Li je proveo miran dan, a gotovo sve vreme je spavao. Bolničarka ih je obavestila da je noću najbudniji.

— Mora da je stekao naviku da danju spava i da izlazi kada padne mrak — reče Elfa. — Mislim da me je poslepodne prepoznao. Gledao me je zbunjeno, kao da se nekoga ili nečega pokušava setiti. Malo pre nego pgggo sam izašla, zamolio me da ga odvedem do mora. Rekao je da želi da potraži 'tri' i 'četiri'. Upravnica mi je rekla da je prošle noći i od nje isto to tražio. Ko su 'tri' i 'četiri'?

Džim odmahnu glavom.

— Moram to preneti Superu. Jeste li razgovarali s lekarom?

Razgovarala je s lekraom, a operacija je zakazana za subotu. Lekar je izvršio određene preglede i bio je siguran da Lia može vratiti u normalno stanje. Tog jutra ga je prvo pitala za kolač, a Džim je neodređeno odgovorio da hemičar nije otkrio nikakav trag otrova. Ali izgledalo je da mu ne veruje. Na putu do Kjubit Strita postavila mu je isto pitanje.

— Pozvao sam Supera, a on mi je rekao da nema otrova — uveravao ju je, ali nije uspeo otkloniti Elfinu sumnju.

— Danas sam se pitala da li je otac bio svedok ubistva, ili možda poznaje ubicu? — rekla je. — Za vreme ručka otišla sam u Kings Benč Vok i porazgovarala s gospodinom Kardjuom. On je potpuno siguran da je jučerašnji pokušaj ubistva, ako se zaista radilo o tome, povezan s nekim događajem u letnjikovcu kome je tata bio svedok. Naravno, poznato vam je da je živeo blizu letnjikovca. Super mi je jutros rekao da su policajci pretražili pećinu i pronašli dokaze da je tamo živeo godinama. Noću je silazio niz stenu pomoću merdevina od konopaca, a pre zore se peo nazad i za sobom povlačio

merdevine. Bile su tako bele od krede da gospodin Minter smatra da ih čak ni po danu niko ne bi primetio.

— Znači, razgovarali ste sa Superom?

Inspektor je očigledno na kratko posetio Vejmaut Strit, ali je vešto izbegao razgovor o hemijskoj analizi kolača.

Nakon što ju je otpratio do vrata, zastao je, čekajući poziv da uđe.

— Moraću biti negostoljubiva i pustiti vas da odete kući bez šolje čaja — rekla je. — Strašno sam umorna.

Ponovo joj je obrazložio osvežavajući uticaj čaja u parku, ali nije prihvatila ni taj lredlog.

— Htela bih da se sve to već jednom završi — rekla je.

— Imam predosećaj... strašan predosećaj opasnosti ... kao da će se dogoditi nešto strašno.

— Zvuči kao da vam je hitno potreban čaj u parku — reče Džim primamljivo, ali ona mu se samo osmehnula u znak pozdrava i zatvorila vrata.

Džim nije znao šta da radi sa sobom. Trudio se da večeras bude slobodan, pa iako ga je posao čekao i kod kuće i sama pomisao da se vrati tamo bila mu je mučna. Veče je bilo predivno. Nije hteo da večera sam, pa je nehотиčno okrenuo kola prema jugu. Prvo je nameravao da poseti Supera, ali kada je stigao, saznao je da je inspektor otišao nepoznatim poslom. Nije bilo čak ni Latimera. Džim krenu automobilom uz brdo prema Barli Staku gde je iznenadio amatera kriminologa koji je šetao livadom, ruku iza leđa, dok mu se visoko čelo mrštilo od razmišljanja. Na zvuk motora okrenuo se i vedro mahnuo. — Ako postoji čovek koga sam večeras želeo da vidim, to ste upravo vi, mada za to nema posebnog razloga, osim ... Pa, pretpostavljam da je reč o reakciji na smrt jadne Hane. To mi izgleda tako nestvarno da svakog časa očekujem njen dominantni korak — oklevao je. — Ne želim biti grub ... jadna Hana — duboko je uzdahnuo. — Žao mi je što moram reći da posluga ne pokazuje preveliku tugu, ali to se moglo i očekivati, jer Hana je bila stroga nadzornica. Bila je stroga, pa ipak, u njoj je bilo mnogo toga dobrog, ali niko to nije shvatao.

Odšetali su do kraja livade, uz malu, pravougaonu, travnatu parcelu, odakle se pružao dobar pogled na Hil Brau. Džim pomisli da

u izgledu velike crvene kuće ima nečeg jezivog. Onda začu da je njegov pratilac uzviknuo.

— Veče je suviše toplo za vatru, zar ne? — upitao je. Iz jednog od visokih pseudoelizabetinskih dimnjaka kuljao je oblak belog dima.

— Slučajno znam — reče Kardju polako — da je taj dimnjak povezan s Elsonovim kaminom. Zašto je, zaboga, upalio vatru u kaminu, kada je noć ovako topla?

Dva čoveka su ćutke gledali neobičnu pojavu. U kaminu je očigledno neprekidno plamsala vatra jer dim se nije proređivao.

— Možda spaljuju đubre iz vrta — pretpostavi Džim.

Gospodin Kardju odmahnu glavom.

— Na zemljištu postoji peć za spaljivanje otpadaka. Osim toga, u ovo doba godine sve je zeleno i lišće još nije počelo da opada.

Džim je posmatrao dimnjak, ali nije bio siguran da je taj prizor zaista tako značajan kao što je advokat mislio.

—Možda želi da se otarasi starog papira — rekao je. — I ja jednom godišnje osetim potrebu za tim, a da se nikada ne pitam da li je vreme pogodno.

Kardju se tajanstveno nasmešio.

— Ne poznajem baš dobro našeg prijatelja, ali nikada mi nije izgledao preterano uredan... Pitam se šta to spaljuje?

Pogledao je okolo i pozvao natmurenog baštovana koga je Džim video prilikom poslednje posete.

— Hteo bih da gospodinu Elsonu odnesete poruku — rekao je i otišao u kuću da je napiše.

Nakon što je baštovan otišao, Kardju je objasnio svoj lukavi plan.

— Zamolio sam Elsona da sutra dođe na večeru — rekao je. — Ne uživam u njegovom društvu! Ali palo mi je na pamet da će Frederik, kada stigne u Hil Brau, zateći Elsona samog kod kuće.

— A to dokazuje... ? — upita Džim.

— Ništa ne dokazuje, osim da je iz nekog razloga Elson svu poslugu poslao van kuće da bi se u miru zabavljao orgijom spaljivanja — reče Kardju. — A sada bih hteo da vam pokažem nešto vrlo interesantno.

Džim je pošao za njim u radnu sobu i pogodio da advokat želi da mu pokaže veliki predmet prekriven papirom koji je stajao na stolu.

Gospodin Kardju pažljivo ukloni papir ispod koga se pojavi savršeni model letnjikovca.

— Majstor modelar napravio mi je ovo za dvadeset i četiri časa — reče on s ponosom koji mu se mogao oprostiti. — Krov se može skinuti rekao je i podigao krov, a ispod njega su se pojavile male sobe. — Nije pogodilo boju, ali to nije ni važno. Položaj pojedinih delova nameštaja opisao sam po sećanju. Ovo je — reče pokazujući olovkom — kuhinja. Model je napravljen po tačnoj, umanjenoj razmeri, primetićete rezu na zadnjim vratima. A ovde je otvor za dodavanje hrane — reče i povuče malu ploču i pokaza otvor koji je spajao kuhinju i trpezariju. — Ova činjenica je posebno značajna — nastavio je glasom punim važnosgi: — Od trenutka kada je Hana Šo ušla u kuću pa sve dok nije izašla, ili dok nije izašao neko drugi, proteklo je manje od pet minuta. Jasno je, dakle, da su ona ili oni smesta otišli u kuhinju. Zbog čega?

— Da bi uzeli pismo — reče Džim, a Kardju ga pogleda otvorenih usta.

— Pismo! — zakreštao je. — O kakvom to pismu govorite?

— Postojalo je pismo adresirano na patologa u Vest Sasiksu. Super je našao kovertu i ciglu koja se mogla izvaditi, upravo ispod kuhinjskog stola, a u šupljini je verovatno bio sakriven taj dokument.

Advokatova zbunjenost bila je komična.

— Pismo? — rekao je. — To nije spomenuto na uviđaju. Moja teorija je znatno uzdrmana. Više od svega bih hteo da taj starac nije tako đavolski ćutljiv!

— Verovatno vam nisam ni smeo reći za kovertu — požali se Džim.

Gospodin Kardju je seo, namršten posmatrajući model.

— Moglo bi se slagati — rekao je na kraju, ali s manje samopouzdanja u glasu. — Nisam ni pretpostavio da bi mogao postojati drugi motiv za ubistvo. Koverta je, kažete, bila adresirana na patologa; da li se pojavila pretpostavka da je reč o samoubistvu?

— Tako nepggo čak ni Super ne bi pretpostavio — nasmeši se Džim.

Ukorio je samog sebe što je konkurenciji odao Superovu tajnu.

— Čudno da mi je na pamet pala ideja o samoubistvu, iako, naravno, nije pronađeno oružje, pa to poništava pretpostavku.

— A i vrata su bila zaključana spolja — dodade Džim, a Kardju klimnu glavom.

— Da, moram početi iz početka. Ali odlučio sam da nađem objašnjenje. Poštujem višeg inspektora Mintera koji se više oslanja na praktično iskustvo nego na naučne metode, a takav način rada, uostalom, daje sirove ali dobre rezultate. Siguran sam, međutim, da ovo nije slučaj u kojem se ta metoda može uspešno primeniti.

Iz kabineta je uzeo fasciklu i počeo da lista, a Džima je zapanjila marljivost tog istražitelja. Jedna stranica je bila prekrivena satnicama i merama, a na drugoj je bio grub nacrt obale išaran crtama koje su označavale visinu plime u određene sate. Bile su tu bezbrojne fotografije letnjikovca iz svih uglova, kao i detaljna mapa Saseksa po kojoj je gospodin Kardju crvenim mastilom podvukao, kako je Džim pretpostavljao, moguće pravce ubicinog bekstva. Proučavali su sve to kada se baštovan vratio.

— Predao sam vašu poruku gospodinu Elsonu — rekao je.

— Da li vam je on sam otvorio? — upita Kardju znatiželjno.

— Da, gospodine. Otvorio mi je tek posle pet minuta. Mislim da je sva posluga izašla.

Kardju se s osmehom zavalio u stolicu.

— Kako je bio obučen, Frederik? To mi recite. Jeste li primetili da su mu lice i ruke izgledali, hm, neuobičajeno?

Reč „neuobičajeno“ nije se nalazila u baštovanovom rečniku.

— Bili su crni — odgovorio je. — Izgledao je kao da je čistio dimnjak. Na sebi je imao samo pantalone i košulju, a izgledalo je da mu je vrućina.

Kardju se ponovo nasmešio.

— Hvala, Frederiče — rekao je, a kad su se vrata za baštovanom zatvorila, pogled mu se sreo s Džimovim.

— Nešto se zaista događa — rekao je. — Bio sam siguran u to! U kojoj je meri, međutim, njegovo sadašnje čudno ponašanje povezano sa smrću jadne Hane? Setite se — mahao je olovkom prema Džimu — da je poznavao Hanu i s njom se tajno sastajao. Iz ogovaranja posluge koja sam naćuo posle njene smrti, znam da je, bila ćest posetilac u Hil Brauu. Ćinjenica je da se posle tragedije Elson uopšte nije treznio. I ranije je mnogo pio, ali sada se potpuno razulario. Juće su ga napustile dve sobarice, a sobar odlazi ove

nedelje. Noću luta po kući, a imao je nekoliko napada praćenih užasnim urlanjem.

Ustao je, ponovo stavio krov na model, a zatim ga pažljivo prekrpio papirom.

— Do sada se moja istraga kretala na području apstraktnog. Sada ću se odvažiti na novo polje rada za koje nisu podesni ni moje godine, ni fizička snaga.

— Drugim rečima? — upita Džim.

— Drugim rečima, otkriću tajnu Hil Braua — reče gospodin Kardju.

20. Upozorenje

Narednik Latimer sačekao je da padne mrak pre nego je izašao iz stana i zaobilaznim, ali skrivenim putem polako odšetao do Elsonove kuće. Nije ušao na dvorišna vrata nego je potražio otvor u živici koji mu je od ranije bio poznat, pa je, probijajući se kroz žbunje, došao do malih zelenih vrata u zidu. Ovog puta Amerikanac mu nije došao u susret, a to nije bilo ni potrebno. Latimer otključa, uđe, zatvori i zaključa vrata za sobom, a zatim, bacivši kratak, ispitivački pogled oko sebe, pređe šljunkoviti puteljak i priđe vratima kuće. Nije kucao. Morao je nešto da obavi, a to je izveo brzo. Iz džepa je izvukao komad belog papira čija je poledina očigledno bila premazana lepkom, jer kada je liznuo i pritisnuo na sredinu vrata, papir je ostao zalepljen. Uradivši to, zaobišao je kuću, stigao do staklenih vrata koja su se otvarala ka livadi i tiho pokucao. Neko vreme nije bilo odgovora, pa je pokucao ponovo. Začuo je škripu stolice i video kako se debele zavese pomeraju, a Elsonovo uplašeno lice provirilo je u tamu.

— Ti si, zar ne? — zareža Amerikanac.

— Ja — reče posetilac jednostavno. — Pištolj možeš vratiti nazad u džep; niko te neće povrediti.

Povukao je zavese za sobom i spustivši se na stolicu, automatski posegao za kutijom cigara.

— Super je otišao u grad — rekao je.

— Što se mene tiče, može otići i u pakao — zareža njegov domaćin.

Lice mu je bilo vidno ocrtano tragovima prekomernog pića da bi ga neko ko ga je video pre nedelju dana, sada teško mogao prepoznati. Ruke su mu se tresle, a obešena usna zadrhtala na najmanji izazov.

— Rekao bih... da bi Super otišao na svako mesto gde bi mu bio osiguran dobar ulov.

— Bolje da pripazi ... — poče glasno Elson, ali ga ućutkaše Latimerova podignuta ruka i grimasa upozorenja na narednikovom licu.

— Ne treba vikati.

— Nema dokaza protiv mene.

— Možda on smatra da ima — reče Latimer, odgrizavši vrh cigare svojim jakim zubima. — Nikada se ne zna šta Super ima na umu. Pitam se da li i u mene sumnja. Jutros mi je održao podužu lekciju o prednostima podnošenja svih dokaza vlastima. Rekao je da bi uveliko pomogao svakom članu bande koji bi bio voljan da otvori dušu.

Elson obliza usne.

— Ne vidim kakve to veze ima sa mnom, ili s tobom ... poče on.

— Nemoj da prelazimo na lične stvari — reče Latimer lenjo. — Gucnuću malo viskija, bar ćeš ga ti imati manje... Večeras si palio logorsku vatru?

— Ja?Šta hoćeš da kažeš?

— Video sam da ti se stari dimnjak dimio. Noć je dovoljno topla da bi se palio kamin.

Elson je razmislio pre nego što je odgovorio.

— Rešavao sam se gomile starih stvari — objasnio je kratko.

Pet minuta su ćutke pušili, a onda Latimer više konstatova nego što upita:

— Jutros si išao u grad.

Amerikanac ga sumnjičavo pogleda.

— Poželeo sam da izađem iz ove proklete kuće. Smem valjda da odem u grad?

— Kakvu si kabinu dobio?

Elson skoči, a donja vilica mu se obesi.

— Prilično je prijatno putovati preko kanadske agencije. Pretpostavljam da bi direktna linija do Njujorka za tebe predstavljala preveliki rizik?

— Kako si saznao? — zaprepašćeno će Elson.

— Pretpostavljao sam da ćeš da zbrišeš. Već dug imam taj osećaj. To me je, naravno, zabrinulo — reče Latimer lenjo. — Ne volim kada mi zbriše izvor prihoda.

— Mislim da si govorio o 'pozajmicama' novca — Prezrivo reče Amerikanac. — Ne znam zašto sam ti uopšte išta dao.

— Koristan sam — objasni Latimer. — Sledeće subote mogao bih ti biti još korisniji. Naravno, ne želiš da iko sazna da odlaziš iz zemlje. Pretpostavljam, kada jednom budeš u Kanadi, na sigurnom...

— Svuda sam na sigurnom! — žestoko je planuo Elson. — Kažem ti da policija nema dokaza protiv mene!

— To tako često tvrdiš da ti ne verujem — naemeja se narednik. — Priznaj, Elson, zbog čega ta žurba?

— Engleska mi je dosadila — reče Amerikanac tvrdoglavo. — Nakon što je Hana ubijena, živci su mi do kraja popustili. Reci, Latimere, šta je s onom skitnicom?

— Onim koga je Super uhvatio? Oh, negde je u Londonu. Zašto?

— Ne znam... jednostavno me zanima — reče Elson promuklim glasom. — Video sam ga u vrtu onog jutra kada su ga uhvatili; moj šofer je bio na putu kada ga je Minter uhvatio. Ta skitnica me đavolski iznervirala. Uvrnut je, zar ne?

— Lud? Pa da, mislim da jeste, ili to bar misli Super. Nije mi dopušteno da mislim kada je Super u blizini.

— Slušaj, Late — Elson se nagnu napred i spusti glas do promuklog šapata — ti poznaješ zakone ove zemlje ... nikoga nije briga šta priča uvrnuti tip, zar ne? Mislim, zakonski? Pretpostavimo da nešto počne... da optuži ljude za ... razne stvari? Zakon ne bi naseo na te uvrnute gluposti, zar ne?

Latimer ga je netremice gledao.

— Čega se bojiš? — upitao je.

— Ničega se ne bojim — odbrusi Elson. — Jesam li ti rekao da se nečega bojim? Samo sam radoznao; imam osećaj da sam tog tipa sreo negde u Americi. Možda u Arizoni gde sam... Radio sam na farmi i zeznuo sam ga... to sam mnogima uradio, razumeš šta hoću da kažem? To je jedino čega se plašim.

Lagao je i Latimer je to znao.

— Misliš da ne bi obratili veliku pažnju na reči jednog ludaka, bar se nadam da ne bi. Ali neće dugo biti lud. Super mi je rekao da će ga operisati i da se nadaju da će se savim oporaviti.

Elson preblede i skoči na noge.

— To je laž! Laž! Ne može ozdraviti! Bože, da sam znao, da sam samo znao!

Latimer ga je bezosećajno posmatrao. Na njegovom mrkom licu nije se pomerila nijedna crta.

— To sam i mislio, taj tip bi te mogao pritegnuti. Možeš da se smiriš. Proći će dani i nedelje pre nego mu dopuste da priča, ako

ikada bude pričao.

Njegov domaćin se smirio, a nešto u Latimerovom glasu učini da se zaustavio u pola pokreta dok je posezao za polupraznom bocom pored sebe.

— Šta on tebi predsgavlja? — upitao je.

Narednik slegnu ramenima.

— Ništa mi ne predsgavlja — odgovori on.

Elson je još stajao nepomičan. Podbulo lice je spustio prema Latimeru.

— Pretpostavimo da nije tako lud kao što ti misliš. Kažu da ima pećinu ili nešto slično na stenama blizu letnjikovca. Po svoj prilici, nije bio baš daleko kada je Hana izašla. Kako ti se to čini?

Latimer se nasmeja i ispusti oblak dima prema tavanici.

— A kako se tebi čini? — upita značajnim tonom. — Grešiš ako misliš da poznajem tog Lia. Naravno, čuo sam za njega, ali nikada ga nisam video dok ga Super nije strpao u ćuzu, a ne znam da li je uopšte bio u ćuzi, jer kada sam ga video sedeo je u Superovoj kancelariji i pio čaj.

Video je kako ga Elson, podigavši ruku, upozorava da učuti. Amerikanac je napeto osluškivao. Zatim je pogledao na sat.

— Posluga se vratila — reče on. Hoće li doći ovamo?

— Ne, ako ne pozvonim.

Dok je još govorio, začulo se kucanje, Latimer brzo ustade i sakri se iza zavese, a njegov domaćin ode do vrata i otključa ih. Bio je to sobar.

— Izvinite, gospodine — rekao je. — Nisam želeo da vas uznemiravam...

— Onda, zašto to radiš? — upita Elson grubo.

— Pitao sam se, gospodine, jeste li videli poruku na vratima? Ne mogu je skinuti; čvrsto je zalepljena.

— Poruku na vratima? — upita Elson drugačijim tonom. — O čemu to pričaš?

Protrčao je pored sobara predsoobljem u kome je gorelo svetlo. Trzajem otvorivši vrata, ugledao je četvrtasti papir zalepljen na drvo i polako, s nevericom pročitao;

PRVO HANA ŠO. TI SI SLEDEĆI.

VELIKO STOPALO.

Uhvatio se rukom za vrat i pokušao da nešto izgovori, ali uspeo je da ispusti samo tiho cviljenje. Posrćući, vratio se u radnu sobu, zalupio vrata i zaključao ih.

— Latamere! — dahtao je. — Latimere!

Trzajem je razmakao zavese, ali Latimer se vratio putem kojim je i došao.

21. Čaj u parku

Iz Superovog dvorišta dopiralo je „ćuf — ćuf — bum!“ — zvuci poznati svakom ko je stanovao u krugu od jedne milje. Vlasnik lokalnog bioskopa iznajmio je jednom Superov motocikl za reklamu filma, da bi njime postigao zvučne efekte grandioznog prizora bitke, a to je bio valjda jedini put da je motor — u to doba je zvao soko — radio, a da nije puštao zvuke nalik štekranju mitraljeza. Jednom prilikom je grupa poštovalaca skupila priloge i kupila mu najnoviji, tihi motocikl koji su mu svečano predali u prisustvu predsednika opštine, članova veća i lokalnog sveštenstva. Super je zadržao motocikl tačno nedelju dana, a onda je vozilo iščezlo. Ispričao je uzbudljivu priču o tome da ga je razbio, ali bila je javna tajna da ga je prodao, a novcem od prodaje kupio je inkubator za piliće, ofarbao staru mašinu, a ostatak ne baš beznačajne svote stavio na račun u banci „Barkli“.

Bilo je rano jutro, suviše rano da bi stanovnici izašli iz kuća, iako se nije moglo reći da bilo ko u neposrednoj blizini još spava. Inspektor je postavio motocikl naopačke na kuhinjski sto i posvetio se popravci delova mehanizma koji je bio zamršen samo zato jer je predstavljao Superovo delo.

Policajac pun poštovanja, u kratkim rukavima, stajao je sa strane. Pomalo se razumeo u mehaniku, pa je u svakoj prilici bio angažovan da se bezuslovno složi sa svim što Super kaže. Inspektor ga je smatrao stručnjakom za mehaniku tako dugo dok je zadržao tu osobinu.

— Buka je prirodna, pozorniće — reče Super, okrećući francuski ključ. — Nikada nisam čuo da je neko stavio prigušivač na grmljavinu, a vi?

— Ne, gospodine.

— Ovce prave buku, a i 'stoka u oboru tvom', da citiram tu poznatu frazu.

— Samo sam predložio, gospodine, da biste mogli staviti bolji prigušivač na motor — reče policajac s poštovanjem.

— Bio bi to nepotreban trošak, pozorniče. Osim toga, ljudi vole zvuk ove mašine. Okrenu se u krevetu i kažu: 'Sve je u redu, Super je u blizini.'

Upravo u tom trenutku mnogi su se okretali u krevetu, ni najmanje usrećeni činjenicom da se on nalazio u blizini.

— Ali, Superu, zar nije to nezgodno? Zamislite da vas provalnik čuje kako se približavate...

— Nikada me ne čuju — odgovori inspektor, oštro gledajući revnosnog čoveka. — Taj motocikl je ventrilokvista. Misliš da ga čuješ iz jednog smera, a on se zapravo pojavi iz drugog. Šta je vama jutros, pozorniče? Svađate se i svađate. Boga mu! Ne mogu od vas doći do reči.

Od tog trenutka pa nadalje pozornik je diskretno ćutao.

Super je, zadovoljan, završio posao, zapalio lulu, pogledao jutarnje nebo i video da je vedro. Iščezao je u šupi pa se vratio s velikom kesom hrane za piliće koju je prebacio preko ramena i odneo bučnoj živini. Pošto je završio inspekciju kokošinjca i skupio jaja, Super je otišao u kuću da se opere i upravo je stigao do tačke kada je duvao u grubi peškir, kad se Latimer prijavio na dužnost.

— Gde ste bili sinoć, Latimere? — upita Super, gundajući.

— Imao sam slobodno večer, gospodine.

— Kad sam ja bio mlad, nije bilo nikakvih slobodnih večeri — promrmlja starac. — Donesite pisma.

Latimer se vratio sa svežnjem službenih pisama koja inspektor precizno razvrsta.

— Ovo je račun, ovo žalba na motor, ovo poternica, ovo dopis od onog pametnjakovića iz Odeljenja za isplatu — brzo je mrmljao dok su mu koverta prolazile kroz prste. — A ovo je ono što mi je potrebno.

Latimer primeti da je reč o običnoj koverti, a u zaglavlju pisma je bilo odštampano nešto što nije mogao pročitati.

— Hm! — reče Super kad je pogledom preleteo sadržaj.

— Jeste li ikada čuli za akonitin?

— Ne, gospodine. Da li je to otrov?

— Pomalo. Ubilo bi vas onoliko koliko stane u iglene uši, Latimere, mada mene ne bi jer sam snažniji i ne provodim noći plandujući s gomilom devojaka.

— Pismo je od sudskog hemičara? — upita Latimer.

— Tačno. Mogli bismo se raspitati da li je neko kupovao akonitin. Ne prodaje se uobičajenim putem. Pitajte Jard. Nikada niste čuli za akonitin, a?

Super je zakopčavao okovratnik podigavši lice prema tavanici.

— Ne, gospodine, nikada nisam čuo za taj otrov.

— Kladam se da bi vam stari Kardju, čuveno amatersko njuškalo, mogao ispričati desetine slučajeva u kojima je taj otrov korišćei.

— Vrlo verovatao — složi se Latimer.

— Ne volim trovače — zamišljeno će inspektor, vrlo pažljivo vezujući kravatu. — Oni su najgora vrsta ubica; nikada ne priznaju. Jeste li to znali, Latimere? Trovač nikada ne priznaje, čak ni onda kada se penje na vešala.

— Nisam to znao, gospodine — reče strpljivi narednik.

— Kladam se da stari Kardju zna. Kladam se da ima knjigu o ubicama i trovačima od kojih bi vam se digaa kosa na gaavi. Moram se upisati u neku od tih naučnih biblioteka; tako kaskam za vremenom da ga više nema ni na vidiku.

Za vrlo kratko vreme završio je sa službenim dopisima, a zatim je uzjahao motocikl i pošao u niz važnih poseta. Nikome osim Superu te posete ne bi izgledale važne. Petnaest minuta proveo je u telefonskoj govornici, razgovarajući s višim inspektorom druge vrste, a više od dva sata zadržao se kod lokalnog trgovca s priborom za pisanje i za to vreme stekao široko znanje o vodenim žigovima i drugim obeležjima pisaćeg papira. Poseta daktilografskoj agenciji bila je kratka, ali poučna. Ali tek kada je svoje područje ostavio daleko za sobom i počeo lutati sporednim uličicama koje vode do obale, moglo se reći da je počelo pravo istraživanje.

Džim ga je slučajno ugledao dok su se devojka i on vozili Vajtholom, na putu u Hajd Park. Malo se naljutio kada je Elfa tražila da stane i vrati se stotinak metara da bi stigao starca koji je brzo hodao.

— Idemo u Kensington Gardens, hoćete li s nama? — upita ona.

Super se okrenu i pogleda kola.

— Ne verujem da taj mladić želi da pođem, gospođice Li. Nisam, niti sam ikada bio jedan od onih koji, da se tako izrazim, smetaju mladim i zaljubljenim srcima.

— Naša srca su mlada, gospodine Minteru, ali nisu zaljubljena — reče Elfa. — Gospodin Ferabi je samo ljubazan prema meni.

— Ko ne bi bio? — promrmlja inspektor. — Jeste li sigurni da neće zameriti?

Super prividno protiv volje uđe u kola.

— Upravo sam govorio mladoj dami da ni za šta na svetu ne bih želeo da se namećem kada dvoje mladih ljudi žele da budu sami.

— Vrlo nam je drago što vas vidimo, Superu — reče Džim ukočeno.

— Uvek tvrdim da mladi imaju dovoljno vremena da se drže za ruke i rade slične stvari, pa nema smisla ljutiti se kada neki starac uđe u sobu a da pre toga ne zakašlje ili ne kuca. Ja nikada nisam bio zaljubljen — izjavi tužno.

— Bilo je određene simpatije između udovice i... Jesam li vam pričao o toj temperamentnoj udovici?

— Mislim da je pogrešila što nije ostala s vama — reče Džim zlobno.

— Pogrešila je, za nekoliko centimetara. Tanjir je pogodio zid blizu moje glave.

Prvi put je spomenuo razlog raskida s temperamentnom udovicom.

— Sviđa mi se kada se ljudi žene mladi — razvezao je.

— Kada postanu dovoljno zreli da se razvedu, već su se sredili.

— Večeras baš niste veseli, Superu — reče Džim, smejući se uprkos nezadovoljstvu.

— U ovo doba dana nikada nisam veseo.

Dok su prolazili pored palate Sent Džejms, stražar na dužnosti zauze stav „mirno“ i pozdravi oružjem. Super svečano skide šešir.

— Pozdravljao je oficira na drugoj sgrani ulice — objasni devojka.

Inspektor tužno odmahnu glavom.

— A mislio sam da su konačno počeli da me cene. Da znaju što zaslužujem, svaki put kada dođem u London zvonila bi crkvena zvona.

Ispijajući treću šolju čaja u restoranu na otvorenom, kratko je pomenuo posao koji ga je doveo u London. Zatim reče iznenada, po svom običaju:

— Ona pita bila je smućkana, mlada damo. Neću se praviti da nije, a ionako mi ne bi verovali.

— Mislite, otrovana? — upita ona, prebledevši.

Super energično klimnu glavom.

— Čini mi se da neko ne želi da se vašem ocu razbistri u glavi. Možda je iz svoje pećine previše video. U stvari, sklon sam da pomislim da je reč o nečemu što je video pre nego što je po... pre nego što je oboleo. Ne vredi pitati ko je to uradio, jer to vam još ne smem reći, a kada bih vam i rekao, nemam dovoljno dokaza da ga uhapsim.

Pogled mu je lutao po okolnim stolovima.

— Kad sam bio mladi policajac, nisam sanjao o tome da šetam kao gospodin i jedem sladoled — reče on.

Prelaz s jedne teme na drugu bio je tako brz da se devojka zbunila, ali Džim, koji je poznao inspektorove čudne navike, pratio je njegov pogled.

— Jeste li vi pozvali Latimera ovamo?

Super odmahnu glavom.

— Jede sladoled — reče gorko. — Kao neka devojka! Kada sam bio u njegovim godinama ispijao sam društvene i muške čaše piva.

— Da li vas je video? — upita Džim, spustivši glas.

— Možete se kladiti da me je video. Latimerove oči sve vide, On je kao onaj pauk s četrdeset miliona očiju, ili možda četiri miliona.

Pa ipak, ako ga je narednik i video, nije to pokazao nijednim pokretom. Zaista je bio zaokupljen sladoledom, a nije se vidno stideo kada mu je Super prišao i seo nasuprot njemu. Gledajući ih, Džim je video da starac nešto priča, a po izrazu lica je razabrao da se inspektor nalazi u jednom od svojih najotrovnijih raspoloženja, jer kada se dogegao nazad, Latimer je pozvao konobaricu, platio i vrlo brzo iščezao.

— Strogo sam naredio tom momku da ne napušta stanicu — reče inspektor — a evo ga ovde, jede sladoled kao neka devojka! Imate li sat, gospodine Ferabi? Ja ga ne nosim. Bilo je govora da će mi pokloniti sat, ali to je propalo. Ako ikada budete imali stari sat koji vam više nije potreban, možda mi ga možete ustupiti?

Kada je čuo koliko je sati, ustao je.

— Sada moram da idem; ostavio sam svoje rajsko vozilo na Bejsvoter Roudu, par koraka odavde.

Klimnuvši devojci udaljio se, pre nego što mu je mogla postaviti pitanje koje je odlučila da ga pita.

S mesta na kojem su sedeli videli su put i most preko jezera. Kada je Super otišao, Džim je video da neko prelazi preko puta i prati ga na određenoj udaljenosti. Bio je to Latimer.

— Pitam se šta to radi? Super je rekao da ga je poslao u stanicu, ali baš ne izgleda da mu se žuri.

Proveli su još pola sata u nevezanom razgovoru, a zatim odoše do automobila koji je bio parkiran ispred. Džim je upravo ulazio, kada ga neko pozva po imenu.

— Izvinite, gospodine Ferabi — reče glas. Okrenuo se i ugledao nepoznato lice koje mu se ipak učinilo nekako poznato. Na svakom delu čovekove odeće, od čizama kroz koje su se videli prsti, pa do izlizanog šešira, kao da je velikim slovima pisalo *skitnica*.

— Sećate li me se, gospodine? Saliven. Ja sam gospodin koga ste tužili u Old Bejlju.

— Tako mi svega! — reče Džim tiho. — Ti si ta zverka koja bi se morala nalaziti iza rešetaka.

— U pravu ste, gospodine — odgovori skitnica koji se nije dao omesti. — Da li bi mi mogli platiti spavanje, gospodine? Već nedelju dana spavam napolju.

Džim, koji u takvim stvarima nije znao za sentimentalnost, obazre se, ne bi li ugledao policajca, ali Saliven se očigledno osigurao od toga, dobro osmotrivši okolinu pre nego što mu je prišao. Džim je video kako se na devojčinim usnama pojavljuje osmeh, pa se bespomoćno okrenu prema njoj.

— Ovo je *jadnik* kog ste jednom spomenuli, Elfa. Sećate li se da sam bio tužilac?

— I to veoma dobar, gospodine — reče Saliven oduševljeno.

Tada Džim primeti kako se iza krivine približava dobrodošla prilika. Bio je to policajac. Saliven ga je takođe ugledao.

— Ako biste mi dali nekoliko šilinga, gospodine — reče brzo i ljubazno — učinili biste mi veliku uslugu. Sav novac koji sam zaradio bilo je onih pola krune koliko mi je sinoć dao neki gospodin da odnesem pitu na Trafalgar Skver.

Policajac se približavao pa Saliven htjede da pobegne, ali ga je zadržala Džimova ruka.

— Dođi, prijatelju. Šta to pričaš o piti? Ko ti je dao?

— Neki tip, nikada ga ranije nisam video. Prišao mi je na obali i pitao me da li bih želeo da zaradim nekoliko šilinga tako što bih odneo pitu raznosaču paketa. Ne lažem, gospodine, to je čista istina.

— Jesi li mu video lice? — upita brzo Džim.

Saliven odmahnu glavom. Za to vreme policajac je strogo gledao skitnicu. Džim se okrenu prema njemu, u nekoliko se reči predstavi, pa sažeto ispriča šta mu je skitnica rekao.

— Da, gospodine, naređeno nam je da ispitamo taj slučaj — reče policajac i mahnu Salivenu. — Prošetaj sa mnom.

Te večeri Salivena su doveli na razgovor sa Superom. Njegova priča prilično je razočarala inspektora. Kao prvo, Saliven nije video lice nepoznatog, a kao drugo, nikako nije hteo da pomogne pri identifikaciji.

— Govorio je vrlo oštro i službeno, gospodine. Prvo sam pomislio da je drot, mislim, detektiv.

— Pričaj ono što misliš, drugar — reče Super blago. — Dovoljno dobro poznajem žargon nižih slojeva da bih znao šta znači 'drot'. Dakle, pričao je kao detektiv?

— Da, gospodine, naređivao mi je kao da je navikao na to.

Super se okrenu pozorniku iz centralnog Londona koji je Salivena priveo u stanicu.

— Raznosač paketa ga je prepoznao, zar ne? Dobro! Čini mi se da je gospodin Ferabi rekao da ga je molio za novac za spavanje? Noćas će dobro spavati i to potpuno besplatno. Stavite ga u frižider da se na smrt smrzne — reče Super s kraljevskim pokretom ruke pa izvedoše Salivena koji se bunio.

22. Hloroform

Gordonu Kardjuu je strast bilo čitanje, a kad se povukao iz advokatskog posla progutao je više knjiga nego što ih ima biblioteka prosečnog džentlmena. Često je znao da ponese knjigu u krevet jer nije baš najbolje spavao, pa je u ranim jutarnjim časovima nastavio da čita gde bi prošle noći stao. Poslednjih godina njegova proučavanja bila su usmerena isključivo na polje nauke čije je pominjanje neizbežno izazivalo Superovo ruganje. Pa ipak, antropologija je vrlo zanimljiva tema, a sav izveštaj o mrtvim zločincima često su zanimljiviji od mnogih savremenih romana. Kardju se trudio da ne prođe dan, a da ne poveća zalihu znanja i proširi poglede na zločinca, njegove postupke i psihologiju.

Još se nalazio u krevetu, kolenima poduprevši dobronamernu, ali netačnu Mantegazinu raspravu o fizionomijama, dok su mu misli lutale između teorija velikog kriminologa i prekinutog uviđajja koji će se nastaviti za nekoliko dana, kada sobarica unese jutarnji čaj i stavi ga na sto pored kreveta.

— Gospodin Minter je dole, gospodine.

— Minter? Pobogu! — reče Kardju, brzo se uspravivši. — Koliko je sati?

— Pola osam, gospodine,

— Minter, u ovo doba? Recite mu da ću sići za nekoliko minuta.

Brzo je navukao kućni ogrtač i papuče i noseći čaj, sišao u prizemlje gde je ugledao Supera kako sedi na stolici u predsoblju.

— U zatvoru držim čoveka po imenu Saliven — reče inspektor, odmah prelazeći na stvar. — Mislim da ga se ne sećate. Pokušao je da provali u Elsonovu kuću...

— Sećam se okolnosti. Pa naravno, on je bio čovek protiv koga je gospodin Ferabi podigao optužnicu.

— Zbog toga se i izvukao — reče Super neljubazno. — Sinoć smo ga ukebali. Ne stidim se da priznam da sam ; prilično zabrinut, gospodine Kardju, a ne bih ni došao ovamo jer, da kažem istinu, ne mislim da ima nečega u te'retisanju, antrupulogiji, ili u bilo čemu od tih gluposti. Ali vi ste advokat, a ja sam neuki starac i mislim da taj tip

nešto krije od mene, da zna više nego što želi da kaže. Isprobao sam sve načine uveravanja, osim da mu razbijem glavu, ali on odbija da kaže ono što želim da kaže. Da kažem istinu — nastavi inspektor s očiglednom neprijatnošću — uvek sam se rugao vašim idejama i gledištima, jer sam staromodan policajac sa staromodnim metodama, a sve te lupe i Čopingove sonate ne znače ništa mom mladom životu. Ali sam čovek širokih shvatanja i nikada ne prestajem da učim — zastao je i čekao da Kardju nešto kaže.

— Dobro, šta želite da uradim?

— Vi sge advokat — reče Super uporno. — Navikli ste na razne tipove koje vrtite k'o rukavice...

— Pa, želite li da ga unakrsno ispitam. To je vrlo nepravilan postupak. Zašto se ne obratite gospodinu Ferabiju, koji je u Javnom tužilaštvu.

— Javno je tužio Salivena, a ovaj se izvukao — odgovori Super s omalovažavanjem. — Naravno, ne morate doći, ali nešto mi je palo na pamet. U ponoć — dodao je. — Čudno kako u ponoć čoveku padaju na pamet različite ideje.

— Tačno — reče Kardju ljubazno. — Ako se sećam, moja teorija o ubistvu pala mi je na pamet u dva sata ujutru.

— Ne sećam se tačno vremena, ali sećam se da vam je sinulo.

Kardju je neko vreme razmišljao.

— Vrlo dobro — rekao je. — Ako smatrate da nije nepropisno što ću ispitati tog čoveka, doći ću, mada vas upozoravam da nemam iskustva u kriminalnim slučajevima.

Super nije skrivao olakšanje.

— Ležao sam u krevetu i bio zabrinut zbog tog Salivena, on je pravi skakavac. Mnogi smatraju da se nikada ne bih spustio da tražim savet, ali ja ne pripadam toj vrsti. Od svakoga možete naučiti nešto pametno, ako ste otvoreni.

Izgledao je blaženo nesvestan da su njegove reči pomalo neljubazne, ali gospodin Kardju se nije uvredio.

— Recite mi, kakva je optužba protiv tog čoveka i šta želite da otkrijete?

— Pokušaj ubistva — reče Super. — Učesnik u ili pre čina — Primitivši izraz iznenađenja na advokatovom licu, proširio je optužbu, ali je događaj opisao kratko.

— Taj Saliven primio je malu pitu od trešanja od neznanca na obali Temze. Trebalo je, zajedno s pismom, da je odnese u kancelariju za raznošenje paketa, a sve to opet trebalo je predati u prihvatilište u Vejmaut Stritu.

Pita je bila otrovana, akonitinom. Saliven tvrdi da ne bi prepoznao čoveka koji mu je dao paket, ali laže kao pas! Tako da, iako sam nesumnjivo bistar, ne mogu ga uhvatiti u laži.

Kardju napući usta.

— Neobična priča — reče na kraju. — Govorite li ozbiljno?... Ne... mmm... pravite budalu od mene?

— Da bar pravim — reče inspektor. — Ne bih bio u stanju, ali da bar pravim!

Advokat je podbočio bradu rukom i izgledao zamišljeno.

— Fantastična priča... izgleda mi nemoguće da se u dvadesetom veku, u samom centru i domu civilizacije...

— I kulture — dodade Super kada je Kardju zastao. — ... mogu dogoditi takve stvari. Vrlo dobro, viši inspektore, posetiću tog čoveka a moje skromne sposobnosti stajaće vam na raspolaganju. Jeste li na neki način povezali tog čoveka s ubistvom?

— Sigurno, i bez sumnje, jesam — odgovori Super. Vratio se u stanicu i probudio zaspalog Salivena.

— Diž'se, drugar, kucnuo ti je poslednji čas na zemlji — rekao je. — Hrabro, mon onfons... a to je na francuskom, 'ti jadni besposličaru'!

Saliven se uspravi na tvrdoj klupi i protrlja oči.

— Koliko je sati? — upita sneno.

— Vreme za tebe ne znači ništa, skitnico, a ubuduće će značiti još manje — reče Super mirno. — Dolazi prvorazredni advokat da te izvrne k'o rukavicu i ne laži ga, drugar, jer je tata-mata za psihologiju pa će zaviriti u tvoju crnu dušu. Nadalje, reći ćeš mu sve o čoveku koga si sreo na obali... i to istinu.

— Ne sećam ga se — reče preplašeni Saliven. — Zar mislite da vam ne bih rekao da se sećam?

Super tužno odmahnu glavom.

— Jesi li čuo za sumpor i oganj i šta se sve dešava momku koji ne govori istinu? Zar nisi imao majku koja te je nečemu naučila?

— Ne znam i ne mogu vam reći — skoro je zaurlao Saliven. — Do đavola s tim vašim advokatom!

— Samo čekaj! — upozori ga inspektor, pa okrene ključ u bravi.

Polako je otišao do ulaznih vrata stanice i ugledao kako advokatova kola jure ulicom. Zaustavila su se uz škripu kočnica, a iz njih iskoči uplašeni šofer.

— Inspektore, dođite odmah... Gospodina Kardjua su u njegovoj sobi omamili hloroformom...

— Zašto nisi telefonirao? — povika besno Super, dok je uskakao u kola.

— Žice od telefona su presečene — odgovori šofer, a Super pokaza zube.

— Taj Veliko sgopalo misli na sve — reče on.

* * *

— Vratio sam se u sobu i legao na krevet da razmislim o vašem neobičnom predlogu — reče Kardju. Bio je bled kao krpa i bilo mu je muka.

Ležao je ispružen na otomanu, a u sobi se osećao težak, slatkast miris hloroforma.

— Mora da sam zadremao... Sinoć nisam dobro spavao i više se ne sećam ničega što se dogodilo sve dok sobar nije počeo da mi trese rame. Slučajno je ušao u sobu i očigledno me našao kako ležim s komadom platna omotanim preko lica. Mora da je omeo napadača, jer prozor je bio širom otvoren.

Super priđe prozoru i pogleda napolje. U leji, pod samim prozorom, ugledao je sjajni predmet pa siđe niza stepenice, izađe u vrt i podiže ga. Bila je to razbijena boca s etiketom *Hloroform B.P.C.* nedavno otvorena, a isparavanje sadržaja brzo je uništavalo cveće među koje je boca pala.

Inspektor pogleda otvoren prozor. Bilo je lako skočiti. Na uskoj leji pored zida nije bilo tragova nogu, ali svako ko bi skočio s prozora, preskočio bi leju i spustio se na šljunkovitu stazu.

Pogledao je nalepnicu na boci. U uglu su se nalazili inicijali poznate firme koja je lekove prodavala na veliko, pa će biti teško otkriti gde je kupljena. Telefonska žica koja se na ovom mestu protezala preko zida, bila je vešto presečena.

— Ista klešta presekla su i moj kabl — reče Super.

Vrativši se potresenom advoaktu, video je da se ovaj do te mere oporavio da je mogao da sedi na stolici.

— Jeste li приметили da se neko vrzma unaokolo? Gde se nalazio vaš glavni baštovan?

— Jutros je bio u stakleniku, a odatle nikoga ne bi mogao da vidi. Dok sam ležao na krevetu, čuo sam neko struganje, ali nisam se na to osvrtao.

— Prozor je bio otvoren?

— Poluotvoren i pričvršćen kukicom koju je bilo lako podići spolja. Kada je sobar ušao bio je širom otvoren.

Super pregleda složeni komad platna. Mada je hloroform jedna od onih tečnosti koje najbrže isparavaju, nabori platna još su bili mokri. Odmakao je jastuk na kome se Kardju odmarao, a zatim je pogledao pod krevet.

Iako mu je bilo muka, advokat se nasmešio.

— Ne, nisam očekivao da ga tu pronađem — izjavi Super, ne obraćajući pažnju na ruganje. — Pomislio sam da ću naći... nešto. Nisu vam izgrebali ruke, zar ne?

— Izgrebali ruke? Šta, zaboga...

Na svoj kratkovidni način, Super pregleda advokatove ruke, prst po prst. Pošto je dobro video i u mraku, mnogi, a među njima i Latimer, smatrali su da je ta navika da se buni jednostavno poza.

— Mislio sam da su vam izgrebali ruke — govorio je kao da je razočaran. — To ruši jednu od mojih teorija, brzo se privikavam na teorije. Moraću vam dati policijsku zaštitu, gospodine Kardju.

— To nikako ne želim — reče advokat odlučno. — U stanju sam da sam sebe zaštitim.

— Vidim — odgovori Super kratko.

23.

Nalog za hapšenje

Džim Ferabi, koga su službeno pozvali iz Vajthola da bi se, kako je smatrao, posavetovali s njim o nekoj važnoj stvari, dobio je zadatak koji je morao da obavi gospodin Kardju. Službenici Javnog tužilaštva nisu podložni ličnim zahtevima viših inspektora policije. Zato se, na putu u London, takav postupak Džimu učinio nepropisan, a taj osećaj se još pojačao kada je čuo Superov hladni zahtev.

— Ali, čoveče — reče Džim ljutito — u ovoj zemlji ne možete primeniti treći stepen. Superu, poslaćete me na vešala!

— Ionako se neću smiriti dok nekoga ne obese — odgovori inspektor hladnokrvno. — Ne bih vam dosađivao, ali Tip Koji Misli Na Sve dočepao se najvećeg antrupologa našeg vremena, baš kada se ovaj spremio da promućka onog prljavog lopova Salivena.

— Gospodin Kardju? Šta mu se dogodilo? — upita brzo Džim.

Super se tako retko smejao da se mladić zapanjeno zagledao u njega.

— Zgrabio ga je. Veliko stopalo, vrlo pametno. Taj dasa ima i mozak, a ne samo noge. Opšta teorija je da se nalazio u kući i da je prisluškiavao kada smo gospodin Kardju i ja razgovarali. Cele prošle nedelje znao sam da će se Kardjuu nešto desiti. Mogao sam odrediti da ga čuva ceo vod — zamišljeno će on — ali ko bi pomislio da će uhvatiti tipa koji tako dobro poznaje Lombosa, ili kako se već zove onaj Italijan?

Džim ga je sumnjičavo pogledao. Nikad nije mogao biti potpuno siguran da li Super govori ozbiljno ili pravi šalu.

— Ispričajte mi šta se dogodilo — reče on, a inspektor mu vrlo živopisnim rečima opisa događaj s advokatom.

Na starčevo uporno navaljivanje, otišao je u ćeliju gde je ceo sat podrobno i unakrsno ispitivao ljutitog skitnicu. Super ga je ostavio da to na miru obavi.

— Nisam ni mislio da će vam uspeti — rekao je kada ga je Džim obavestio da nije ništa postigao.

— Naravno, taj tip ima osećaj više vrednosti u pogledu vas, gospodine Ferabi. Jednom vas je prešao. Nisam ni mislio da ćete ga

naterati da priča.

— Ali, dobri čoveče, Saliven govori istinu — reče Džim iznervirano. Inspektor umorno zatvori oči.

— To vam se samo čini. Velika šteta — ponovo je odmahnuo glavom. — Zar već odlazite, gospodine Ferabi?

— Da, odlazim — reče Džim. — Zaista, Superu, ne znam zašto ste me uopšte dovukli ovde.

Super pogleda na sat; kazaljke su pokazivale četiri minuta do četiri.

— Celo poslepodne borio sam se i rvaao sam sa sobom — reče on. — Pravda protiv ličnih ambicija. Pravda je pobedila.

Otvorio je fioku stola, izvadio plavi formular i pažljivo ga ispunio dok ga je Džim gledao pitajući se da li mu inspektor ovim gestom da je do znanja da je njihov razgovor završen.

— Nemojte otići, gospodine. Vi ste funkcioner Javnog tužilaštva, pa mislim da možete ovo potpisati.

Džim pogleda dokument koji mu je Super pružio. Bio je to nalog za hapšenje Elsona, optuženog za nezakonito posedovanje.

— Zaisga želite da to potpišem?

Inspektor klimnu glavom.

— Da, gospodine. Koliko znam, vi ste mirovni sudija.

— Ali, nezakonito posedovanje, čega?

— Ne znam dok ga ne privedem — odgovori Super.

— Rizikujem, gospodine Ferabi. Kasnije ću vam dati službenu izjavu na osnovu čega ga hapsim. Dajte mi nalog.

Džim je trenutak oklevao, a onda je uzeo naliv-pero i nažvrljao svoje ime na dnu dokumenta.

— Odlično! — reče Super. — Pravda je pobedila. Pođite sa mnom, pa ćete svašta videti.

Na kucanje je odgovorila sobarica i pozvala ih u predvorje pre nego se popela na sprat. Čuli su da je pokucala na vrata Elsonove sobe, a odmah se zatim vratila.

— Gospodin Elson nije kod kuće — obavestila ih je. — Možda šeta u vrtu. Sačekajte ovde...

— Nije važno, gospođice — reče Super. — Naći ćemo ga. Poznajem imanje.

Od Elsona nije bilo ni traga. Devojka koja je stajala na vratima i čekala da se vrata rekla je da bi mogao biti kod *žbunja*,

neraskrčenog žbunja kuda je jednom pobjegao skitnica. Žbunje, a taj naziv je u potpunosti odgovarao, nalazio se u podnožju malog uzvišenja, iza crvenog zida, a s vrha uzvišenja mogao bi se videti svako ko bi se tuda kretao, jer žbunje je uglavnom dopiralo do ramena.

— Ne bi mi bilo drago da je pobjegao — reče inspektor.

— Ali, za šta ga zapravo optužujete?

— Želim da ga uhvatim, to je sve — odgovori Super. — Imao sam osećaj da će jutros zbrisati.

— Želite li da ga ispitajte u vezi s ubistvom?

Super klimnu glavom.

— Ali ga nećete optužiti zbog ubistva, je li tako?

— Tako je, gospodne — reče inspektor. — Svaki put tačno pogađate.

Zaštitio je oči rukom i pogledao preko žbunja.

— Levo se nalazi nekakva staza — rekao je iznenada. — Neće škoditi da prošetamo do kraja imanja.

Staza, kako ju je Super nazvao, nije bila šira od stope, a vijugala je kao u lavirintu. Ponekad je vodila u jaruge, a ponekad je bila paralelna sa ogradom imanja.

— Mislim da nije ovde — reče Džim. — Zaista mislite da je pobjegao?

Super se, na njegovo iznenađenje okrenu i zareža.

— Zašto me stalno ispitujete? — povika s iznenadnim besom. — Zar ne vidite da mi se sve to već popelo na glavu? — Zatim, vrativši svoju neverovatnu moć savladavanja, razvuče lice u osmeh. — Smesta me udarite nogom, gospodine Ferabi, jer sam to zaslužio. Danas sam preterano temp'ramentan, kakav već godinama nisam bio.

— Žao mi je što sam vas naljutio — reče Džim — ali pokušavam da shvatim vašu zamisao.

— Nije vredna vašeg pokušaja, gospodine Ferabi — reče inspektor.

Džim podiže ruku da bi ga upozorio da ćuti. Iz žbunja je do njih dopro neobičan zvuk — tup! tup! tup! — nalik na udarce sekire u drvo.

— Seče drva — reče on, ali Super ne odgovori. Posle pet minuta hoda izbili su iza krivine staze koja je vodila do udubljenja nalik na

tanjir, a tu su morali uklanjati grmlje da bi mogli dalje. Super je pošao prvi i zaustavio se pridržavajući grane žbuna da bi njegov pratilac prošao. Ferabi je prvo pomislio da je inspektor to učinio iz pristojnosti, ali zatim, pogledavši ispred sebe, ugleda na stazi zgurenu priliku koja je ležala u lokvi krvi. Bio je to Elson! Super tiho ode do njega i okrenu ga na leđa.

— Pogođen je jednom, dva, tri puta — reče mirno. — Elsone, trebalo je još jutros da te uhapsim i tako ti spasem život.

24.

Napad iz zasede

— Zaboga, ko je to uradio? — upita Džim užasnuto.

Super, koji je klečao pored njega, pogledao ga je s čudnim izrazom lica koji se činio gotovo iznenađujuće bezosećajan.

— Ko je to učinio? — Govorio je tako tihim glasom da je Džim morao napregnuti uši da bi ga čuo — Isti onaj koji je hloroformom omamio Kardjua, isti onaj koji je ubio Hanu Šo i predao pitu onom gmizavcu od čoveka u ćuzi, isti mozak, ista ruka, isti motivi. Dosledan je. Mogao bih se diviti takvom čoveku. Misli na sve. Nemojte tamo da stojite, gospodine Ferabi. Ne klečim iz poštovanja, nego jer je tako sigurnije. Jedan od nas bi se, u interesu pravde, morao odavde vratiti živ.

Džimovom kičmom prođoše žmarci.

— Da li je ovde, u žbunju? — prošaputa. Super klimnu glavom.

— Ubistvo je počinjeno pre otprilike deset minuta. Sećate li se onog 'plop-plop-plop' koje smo čuli? Mislili ste sa neko seče drva. Ni govora. Bio je to pištolj s prigušivačem.

Sve vreme dok je govorio prelazio je pogledom po okolnom žbunju, naćulivši uši da mu ne bi promakla lomljava grančica ili šuštanje lišća.

Džim je osetio da starac ispituje teren i video je da se usredsredio na žbun borovnice — zlatnu mrlju koja se protezala levo od njih. Oprezno je podigao veliku ruku i pokazao prema žbunju kroz koje su se probili.

— Skočite! — prošaputao je, a kad je Džim, sleđen od straha, posrnuo i ekočio u zaklon, Super se potrbuške bacio na tlo.

Klok... klok!

Nešto je prozviždalo pored Džimove glave, čulo se isprekidano šuštanje slomljenih grančica i otpalog lišća, a već sledećeg trenutka inspektor se bacio pored njega u žbunje,

— Trčite! I držite sagnutu tintaru!

Potrčali su stazom u zaklon gustog, mladog grmlja, a zatim dalje u korov gustiša.

— Usporite malo — on nas neće pratiti — reče Super, prelazeći iz trka u hod. — Ne bih ga ni video da ptica nije upravo sletala na borovnicu, ali se iznenada predomisli. Uvek sam voleo ptice. Jutros mi se u inkubatoru izleglo dvadeset pilića, to baš nije po zakonima prirode, ali se isplati.

Poslednja stvar na svetu o kojoj je Džim Ferabi u ovom trenutku želeo raspravljati bila je Superova farma pilića.

— Gde je sada? — upitao je, gledajući preko ramena.

— On? Oh, otišao je na sigurno. Nakon pucnjave nije ni čekao. Trebalo bi da nosim oružje, ali sam staromodan. Noćas ću Kardjuu dati policijsku zaštitu, to sam već morao da učinim.

— Mislite li da je u opasnosti?

— Svakako — reče inspektor kratko. — Znao sam da je u opasnosti još onda kada je počeo javno da teoretiše o tome kako je ubica ušao u letnjikovac. Njegova teorija nije bila sasvim tačna, ali bio je dovoljno blizu da to postane opasno po njega.

Stigli su do uzvišenja, a Super jedva da se zaustavio da se obazre na zelene vrhove žbunja.

— Otišao je — reče on, a zatim je proveo deset minuta na Elsonovom telefonu.

Skoro odmah pošto je završio nekoliko razgovora, počela je da pristiže policija, i to biciklom, službenim automobilima, a velika grupa došla je bolničkim kolima. Nekoliko njih je bilo naoružano pa se Super s njima vrati u žbunje, do mesta na kojem su našli Elsona. Leš je ostavio okrenut potrbuške, ali džepovi nisu bili izvrnuti kao sada.

— Naš dolazak ga je prekinuo, pa se sakrio u nadi da će završiti započeti posao. Da li je neko video Latimera?

— Nije ga bilo u stanici kada sam odlazio, gospodine — reče narednik u uniformi. — Ostavio sam poruku da dođe ovamo.

Super nije rekao ni reč.

Otišao je do žbuna borovnice i obišao ga, gledajući u tlo. Odmah je primetio prazne čaure, ali nije obratio pažnju na njih, osim što je policajcu koji ga je pratio rukom dao znak da ih podigne. Njuškao je i mirisao, kao stari lovački pas.

— Imam odličan nos — rekao je, obraćajući se Džimu. — Jeste li nešto namirisali?

— Niigga osim borovnice.

Super nije hteo ništa više da kaže; još je nešto tražio, razmičući žbunje, podižući grane koje su se vukle po zemlji kao i pipajući među palim lišćem i gran čicama koje je godišnje doba ostavilo na tlu.

— Mora da je odneo — rekao je. — Računao sam da je u žurbi zaboravio. Ali previše je pametan.

— Šta ste očekivali da ćete naći? — upita Džim znatiželjno.

Super je seo na pete — a istovremeno je klečao — i pogledao Džima u oči.

— Vaš ključ, ali evo ga!

Ispod žbuna je iščeprkao zlatnu sgvarčicu. Džim Ferabi ju je odmah prepoznao, iako je već dugo nije video.

— Moj upaljač! — uzviknuo je.

— Sećate li se kada ste ga izgubili?

Džim se tačno sećao. Bilo je to jedne nedelje kada je na putu za London posetio Supera, a kada je stigao primetio je da upaljača nema.

— Mislio sam da sam ga ispustio u 'bentliju', pa je Latimer pretražio kola. Ali kako je dospeo ovde?

— On ga je ostavio: Veliko stopalo. Nešto je ostavio i u letnjikovcu. Nagadao sam da će to biti vaša stvarčica... Ne bi me čudilo da je ostavio naočare gospodina Kardjua. Ali, bože! Ne bi se usucio da to *njemu* uradi.

— Ali, šta je ostavio u letnjikovcu? — ušgga Džim.

— Svoje noge — glasio je jednostavan odgovor.

Kada su se vratili, lekar je pregledao leš i već izdao naređenje da se odnese.

— Dođite da prošetamo — pozva Super Džima, pa se vratiše do žbuna borovnice. — Ovim je putem otišao — pokazao je otvor u grmu kupine. — Pratite me, pa ću vam pokazati kako oponašam lovačkog psa.

Džim je osećao mučninu. Sunce je pripeklo, a u nozdrvama je osećao miris smrti. U drugu ruku, Super je s takvim poštovanjem govorio o čoveku koji ga je zbunio, kao da raspravlja o igri tenisa u kojoj je bio poražen.

— Mislim da je i vama potrebna policijska zaštita, gospodine Ferabi — reče on — a niko je ne želi više od mene. Ali u isto vreme, ako se

otkrijem, imaću priliku da uhvatim Velikonošca pre nego se lekari pozabave Liom.

— Da li mnogo zavisi od te operacije?

Super klimnu potvrdno.

— Ako se Liu razbistri mozak, cela stvar će postati tako jednostavna da bi i novajlija u policiji mogao da reši slučaj. Za sada nemam dokaza, samo sumnjam. Porote ne vole sumnje. Ono što vole su dva svedoka koji su videli ubistvo i snimili tipa dok je to radio. U pravu su. Poznajete li ubicu? — upitao je naglo, dok se mučno probijao stazom kroz žbunje.

— Nemam to zadovoljstvo.

— Dobar je to momak — reče Super. — Nije hirovit. Poznavao sam ubicu koji je za doručak želeo paštetu od ne znam čega, ali ovaj novi je od one vrste koja voli obično pivo i sir. Skroman je, kako se samo može poželeti. Ima briačnicu u Lankaširu. Mnogo me puta brijao.

Džim se strese.

— Kada bi slučajevi stizali na sud samo na osnovu sumnje — nastavi Super, prateći nit razlaganja — taj momak ne bi ništa drugo radio nego brijao, A u tom zanimanju se ne može zaraditi, posebno ne u rudarskom naselju. Dobar je to momak; hteo bih da mu nabacim posao.

Džim je znao da Super priča dok razmišlja i da mu razgovor uveliko pomaže. Tema o kojoj je govorio i ono o čemu je razmišljao, bile su dve različite stvari.

— Čudno je — nastavi on — da kada čovek počini ubistvo, svi kažu da je lud. Očekivali biste da Velikonošcu viri slama iz kose. Ovde je skrenuo — reče iznenada i podižući grane mladog drveta divlje jabuke, provuče se na zatravljenu čistinu. Pred njima se nalazila žičana ograda. Nagnuvši se preko nje, Super pogleda uz i niz put koji je služio kao međa između dva imanja.

— Ovo polje pripada Kardjuu — pokaza inspektor. — Nije tako obraslo... Pitam se da li je još živ? — rekao je mirno, a Džim se prenerazi.

— Ne mislite valjda... — Nije završio rečenicu.

— Nikad se ne zna — reče Super, pope se preko ograde i pažljivo siđe niz strmo uzvišenje do prašnjavog puta gde pažljivo pretraži tlo.

— Dovoljno je usko da se može preskočiti. Istovremeno, ako hodamo po travi... Hej!

Putem se polako približavao čovek sa cigarom u ustima i šešikom zabačenim na potiljak.

— Pogledajte kako Latimer dolazi na posao — reče inspektor kiselo. — Nikada ne biste pomislili da fabrička sirena zavija već pola sata. Dobar dan, hrabri naredniče — rekao je kada se Latimer približio toliko da ga je mogao čuti. — Bili ste na svadbi?

— Ne, gospodine, tek sam sada čuo da ima problema.

— Tek sada? — upita Super podrugljivo. — Jeste li zato trčali kao ljudi?

— Nisam mislio da je potrebno da se trči, Superu — odgovori narednik hladnokrvno. — Neko od posluge u kući rekao mi je šta se dogodilo pa sam naumio da pođem ovom prečicom u nadi da ću pronaći trag. Očigledno je morao pobeći s ove strane žbunja.

Super nije odgovorio.

— Mogu li ovde nešto potražiti, gospodine? Starac pokaza na put.

— Ima mnogo prašine, ako je skupljate — reče. — Idite do kuće gospodina Kardjua, ispričajte mu šta se dogodilo i ostanite s njim dok vam ne pošaljem zamenu. Ne ispuštajte ga iz vida, a pored kuće noću mora prolaziti patrola. Jeste li razumeli?

— -Da, gospodine. Da li da gospodinu Kardjuu kažem da se nalazi pod policijskom zaštitom?

— Kažite mu šta god hoćete — odgovori inspektor. — Kada vas vidi da sedite na pragu valjda će i sam pogoditi, i naredniče, ako poželi da ode u žbunje da uzme mere, pustite ga, ali samo ako se tamo nalazi dosta ljudi. Smatram vas odgovornim za njegov život i ako ga nađu mrtvog u sobi, neću prihvatiti opravdanja.

— Vrlo dobro, gospodine — reče Latimer, pa se vrati putem kojim je i došao.

Džim je stajao i gledao za njim sve dok se nije izgubio na glavnom putu.

— Latimer je dobar momak — reče Super — ali nema instinkte. Sve životinje imaju instinkte, uključujući i narednike-detektive, kad bi ih samo negovali.

— Imate prilično poverenja u Latimera, zar ne, Superu? — upita Džim tiho.

— Nikome ne verujem — glasio je neočekivani odgovor. — Možda se čini da mu verujem, ali to je moja prepredenost i lukavstvo. Da biste bili dobar policajac morate biti prepredeni i nikome ne smete verovati, pa čak ni rođenoj ženi. Zato se policajci i ne bi smeli ženiti. Latimer će postati dobar detektiv, ako ne postane lopov. Svi mladi detektivi padnu u iskušenje. Zalazi u tako loše društvo!

Hodajući polako, vratili su se u Hil Brau gde se Super posvetio pretraživanju sobe ubijenog. Našao je malo šta važno, osim karte za brod, kreditnog pisma na neobično veliku svotu i određene količine engleskog novca. U fioci Elsonovog stola gotovo i nije bilo dokumenata osim računa iz prodavnica i ugovora o prodaji Hil Braua. Njegova sekretarica, žena srednjih godina, malokrvnog izgleda, rekla je Superu da prepiska ne postoji.

— Mislim da nije dobro čitao niti pisao, jadnik! — zajecala je. — Nikada mi se nije poveravao u pogledu ličnih stvari.

— Možda nije ni imao ličnih stvari — reče Super.

U podrumu, gde se nalazila ložionica, pronašli su dokaze koji su potvrdili sumnju gospodina Kardjua. Peć je bila ispunjena pepelom izgorelog papira. Videli su se tragovi dve knjige, ali bilo je nemoguće reći kakve.

— Nekakve papire je sigurno imao, bilo da ih je sam napisao ili mu ih je napisao neko drugi, ali sasvim sigurno ih je spalio. U stvari, pripremao se da tiho zbriše,

Pre povratka u London, Džim je posetio advokata. Učinilo mu se da Kardju sada mnogo manje veruje u svoju sigurnost nego što je to, po Superovim rečima, bilo jutros. Sedeo je u biblioteci, bled, spreman da skoči na svaki zvuk, neopisivo uznemiren vešću koju je doneo Latimer.

— Tragedija za tragedijom! — rekao je muklim glasom, kada je Džim ušao. — To je strašno, Ferabi. Ko bi pomislio da će jadni Elson... — gušio se. — Naravno, poznato vam je da je dobio upozorenje? Narednik Latimer mi je to rekao. Noću mu je na vrata prilepljen komad papira.

Upozorenje je očigledno zabrinjavalo Kardjua isto tako, ako ne i više nego ubistvo, jer se stalno vraćao na tu temu. Njegova strast za istragom zločina trenutno je opala. Džim je primetio prekriveni model i dobro je znao šta je to, ali činilo se da je Kardju izgubio svaki

interes. Džim nije imao pojma o komadiću papira prilepljenom na Elsonova vrata pa se upitao zbog čega inspektor nije smatrao vrednim da mu ispriča taj značajni događaj. Verovatno zato što bi, da je Elson uhapšen, ionako saznao tu činjenicu. Spomenuo je nalog, a Kardju se zabuljio u njega.

— Elson je trebalo da bude uhapšen? Zbog čega? — upitao je bez daha. — Šta je učinio?

— Nešto je ukrao, ili je bar posedovao ukradene stvari. Nalog nisam potpisao s naročitim oduševljenjem; prvi put sam svoje ime stavio na dokument te vrste, ali Super je tako navaljivao da sam popustio. Upravo je došao da obavi hapšenje kada je otkrio ubistvo.

— Ali da uhapsi Elsona? — ponovio je Kardju s nevericom. — Ne mogu da razumem. Misli su mi zbrkane i smušene. Nadam se da u nastavku uviđaja neće tražiti moje svedočenje. Ovaj novi užas me potpuno dotukao.

Pa ipak, strast koja je njime vladala mora da je bila veoma jaka, jer je nastavio:

— Da li je moguće da su Hana i Elson zapravo bili venčani i da ih je oboje ubio neki nepoznati suparnik? Bilo je takvih slučajeva. — Napravio je očajnički pokret. — Budala sam što razbijam glavu takvim stvarima. Ljudi poput višeg inspektora mnogo su bolje opremljeni, uprkos celokupnoj mojoj učenosti i proučavanjima. Počinje da me obuzima osećaj manje vrednosti — rekao je sa slabim osmehom.

Kad je Džim izašao, Latimer je sedeo u vrtu. Doneo je stolicu u senku dudovog stabla i očigledno je zadremao jer se trgao kada ga je Džim pozvao po imenu.

— Hvala nebesima da niste Super! — rekao je. — Ovo mesto uspavljuje.

Džim je video da narednik s mesta na kome je sedeo ima pogled na prednji ulaz Barli Staka i prozore advokatove radne sobe.

— Delite li Superovo mišljenje da je gospodin Kardju u opasnosti?

Džimu se učini da je u odgovoru osetio prizvuk ironije.

— Da li ste vi bili sa Superom kada je otkrio leš, gospodine Ferabi? Kako je ubijen, upucan je?

— Da — odgovori Džim tiho — i srećni smo da uz njegov nisu pronašli i naše leševe.

Latimer otvori oči.

— Zaieta? — upita uljudno. — Zar je on, oni ili ko je već bio, i na vas pucao? Taj momak ima dobre živce! Učinilo mi se da je Super bio malo ljut. To je, dakle, bio razlog. Pretpostavljam, gospodine Ferabi, da niste videli strelca?

— Ne — reče Džim. Smatrao je da je pitanje suvišno.

— Ni Super ga nije video ili mislio da ga vidi? Super ima odličan vid, iako se pretvara da nije tako. Pre dve godine pretvarao se da je ogluveo kao top i prevario je pola sganice. Pucao je na vas, ha? — rekao je zamišljeno, gledajući Džima procenjivačkim pogledom. — Zbog toga su gospodinu Kardjuu dali zaštitu! Taj Veliko stopalo je zaista ptičica i po! — prigušio je zevanje. Prošle noći sam ostao do kasno — rekao je, izvadio maramicu i obrisao usta. Dok je to radio, Džim oseti slab miris.

— To je sujeta koju od vas ne bih očekivao, naredniče — reče dobroćudno.

— Parfem? — Latimer onjuši finu tkaninu. — Gazdarica mi je stavila nešto na maramicu. Mislim da to više neće uraditi.

Tada se Džim, s ledenim osećanjem oko srca, seti mesta na kojem je bilo počinjeno ubistvo i Supera koji je mirisao u žbunju. S naporom se savladavajući, upravo je hteo da postavi pitanje, kada Latimer sam odgovori:

— Super bi digao veliku galamu da je to namirisao. Njuh mu je osetljiv kao u lovačkog psa. Taj čovek ima natprirodne sposobnosti — ponovo je zevnuo. — Nadam se da ću večeras ranije u krevet — rekao je.

Džim Ferabi se kasno vratio u Vajthol, ali njegov šef je još bio u kancelariji i čim je čuo da se vratio, pozvao ga je.

— Izgleda da u poslednje vreme upadate u slučajeve ubistva, Ferabi — reče stari gospodin Ričard. — Hoćete li mi ispričati, kao najupućeniji?

Džim mu je preneo sve što je znao, ali to baš i nije bilo mnogo.

— Super vodi slučaj — reče šef zamišljeno. — Nema boljeg čoveka od njega. Ponaša li se tajanstveno?

— Veoma

Javni tužilac se nasmeja.

— Tada možete biti sigurni da će uskoro nekoga uhapsiti — reče on. — Kada je Super iskren i otvoren situacija je beznadežna.

Džim je završio posao u kome ga je Superov poziv prekinuo, a zatim je požurio da poseti Elfu. Kada je stigao u Kjubit Strit ona se još nije bila vratila iz prihvatilišta. Hirurzi su održali savetovanje na kojem su morali doneti važne odluke, a njen pristanak bio je neophodan.

— Operisaće ga tek sledeće nedelje — rekla mu je — a gospodin Kardju mi je poslao hitnu poruku i zamolio me da dođem u Barli Stak. Reč je o neodložnom poslu, a kaže da ne može izaći iz kuće.

— Nikako ne smete otići tamo — reče Džim otresito.

— On se nalazi pod policijskom zaštitom, a ne mogu vam dozvoliti da rizikujete.

Bio je pošteđen neprijatnosti da je obavesti o Elsonovom ubistvu, jer je o tome pročitala u večernjim novinama, ali velika zabrinutost za očevo zdravlje bacila je sve drugo u zasenak, pa nije ni shvatila šta se dogodilo.

— Jedva sam ga poznavala — rekla je — ali u svakom slučaju, to me neće zadržati da posetim Barli Stak. Samo sam umorna, Džime, veoma, veoma umorna.

— Kardju može da pričeka — reče on odlučno.

Ali Kardju očigledno nije mogao da čeka. Kada je Džim ušao za devojkom u dnevnu sobu telefon je nestrljivo zvonio, a kada je podigao slušalicu javio se adokat. Čim je čuo ko je, Džim joj je uzeo slušalicu iz ruke.

— Ferabi na telefonu — rekao je. — Upravo sam stigao s gospođicom Li i previše je iscrpljena da bi večeras došla u Barli Stak.

— Nagovorite je da dođe — ubeđivao ga je advokatov glas. — Dođite s njom, ako želite, Osećao bih se mnogo sigurnije da se u kućn nalazi neko koga poznajem.

— Zar ta sgvar ne može da sačeka?

— Ne, ne! Reč je o nečemu od presudne važnosti! Čak i preko žice u advokatovom glasu osećala se zabrinutost.

— Neophodno je da odmah sredim stvari.

— Ali zar ne smatrate da je to opasno?

— Situran sam da nije — glasio je energičan odgovor.

— Želim da završim posao i pošaljem devojku iz kuće pre nego što dođe do bilo kakve nevolje. Super mi je zabranio da napuštam imanje. Zar ne biste i vi mogli doći s njom?

Toliko je navaljivao da je Džim, prekrivši slušalicu rukom, devojci objasnio o čemu je reč.

— Zar je stvarno toliko uznemiren? — upitala je iznenađeno. — Nisam ni sanjala da bi se gospodin Kardju mogao uspaničiti. — Oklevala je, a zatim je rekla: — Možda je bolje da odem. Hoćete li me odvesti?

Mogućnost da s njom provede noć pod istim krovom, kao i primamljivost vožnje kroz svežinu večeri, savim su promenili Džimovo gledanje na stvari. Pa ipak, nije smeo da se povodi za svojim sebičnim željama pa je pokušao da je odgovori, iako je u njegovim rečima bilo određene neuverljivosti koju je njen ženski instinkt odmah osetio.

— Kažite mu da dolazim — izjavila je. — Promena će mi dobro doći, a verovatno i njemu.

Džim prenese poruku i spusti slušalicu,

— Nastojala sam da samu sebe ohrabrim da bih podnela napetosg zbog operacije — reče ona. — Pretpostavljam da se zbog toga osećam tako iznureno. Idite do automobila, a ja ću spremi kofer i pridružiću vam se.

Nije večerala, ali nije htela da se zadržava.

— Gospodin Kardju večera vrlo kasno — rekla je — pa će nas verovatno čekati.

Pretpostavka je bila tačna. Zatekli su Kardjua kako šeta gore-dole po biblioteci, s rukama na leđima, a devojku je prenerazila promena koja je nastupila od kada ga je poslednji put videla. Zbog opasnosti koja se nadvila nad njim izgledao je deset godina stariji. Primetio je njenu zabrinutost zbog svog izgleda.

— Lepo od vas što ste došli — rekao je, toplo joj stežući ruku, — Sačekao sam s večerom. Nadam se da niste večerali? Biću normalniji kada nešto pojedem, ne mogu j se setiti kada sam poslednji put jeo.

Po pravilu, nije pio vino, ali za ovu priliku na ledu je već čekala boca sa zlatnim grlicem, a pod uticajem vina raspoloženje gospodina Kardjua se popravilo, pa je skoro zadobio svoj uobičajeni izgled.

— Nervi su mi strahovito napeti, malo zbog jezivog događaja s Elsonom, a malo zbog toga što se nalazim, kako se inspektor izrazio, 'pod policijskom zaštitom'. Pa ipak — zastao je s čašom u ruci — ta đavolska strast prema istrazi tako je ukorenjena u mom biću da sam ponovo zaokupljen onim što Minter naziva 'teorijama i zaključcima'.

Kasnije je objasnio zbog čega je pozvao devojkicu.

— U lucidnijim trenucima ne smatram da meni lično pretila i najmanja opasnost — rekao je. — Pa ipak, iskustvo advokata mi kaže da moram biti spreman na svaku mogućnost. Danas popodne potreslo me je kada sam shvatio da nisam napisao testament niti uradio bilo šta da sredim dokumenta i da sam, u stvari, nespreman za odlazak s ovog sveta kao bilo koji laik čiji zbrkani poslovi oduzimaju vreme našim sudovima. Napisao sam koncept testamenta. Kada gospođica Li napiše dve kopije, zamolio bih vas, Ferabi, da testament pregledate i budete svedok pri potpisivanju. Neko od posluge može biti drugi svedok — rekao je, a kada je devojkica zaustila da nešto kaže, nasmešio se: — Na nesreću, vi ne možete biti svedok, jer sam bio tako slobodan da vam ostavim poveći iznos.

Pokretom ruke zaustavio je njeno protestvovanje.

— Star sam čovek, nikada se nisam osećao tako star kao večeras, nemam nikoga od rodbine, vrlo malo prijatelja i još manje ljudi prema kojima osećam zahvalnost — nasmešio se. — Napravio sam korak da ispravim nesuglasice s višim inspektorom Minterom, pa mu ostavljam svoju biblioteku kriminologije.

Prvi put se nasmejao, a i Džimu se šala učinila duhovita.

— Moram da dodam — nasgavi Kardju, a oči su mu blistale — da sam mu takođe ostavio određenu svotu novca koja će mu omogućiti da kupi kuću u kojoj će čuvati knjige, ili da kupi motocikl koji neće terati njegove sugrađane da iskaču iz kože svaki put kada ga izveze na put.

Posle večere devojkica i on povukli su se u biblioteku, a Džim, prepušten sam sebi, izašao je da popuši cigaru u vrtu. Nije napravio ni dva koraka kada se pojavio neizbežni čuvar. Džim je primetio da to nije Latimer, nego detektiv koga je sreo u Superovoj kancelariji, Razgovarali su o vremenu, lepoj noći i izgledima takmičara u derbiju, zapravo o svemu, osim o razlogu noćne straže. Dok su šetali gore-

dole stazom, zavese advokatove radne sobe su se razmakle pa je Džim ugledao Kardjua na jednom kraju stola, a Elfu, koja je brzo pisala po njegovom diktatu, na drugom.

— Nije li to malo opasno? — upita Džim uznemireno, — Na vidiku su svakome ko se nalazi na imanju.

— Hoćete li ih zamoliti da spuste žaluzine, gospodine? — upita detektiv.

Pošto nije želeo da sam prekida advokata, Džim posla sobaricu s porukom i trenutak zatim zadovoljno ugleda kako se žaluzine zatvaraju.

— Čudim se da se gospodin Kardju nije sam toga setio — reče policajac. — Koliko sam razumeo, istrage su mu hobi.

U tom trenutku s imanja se začuo prvi, melodični zvuk slavuja, a zatim je ponovo nastala tišina.

— Možda je bolje da sada uđete, gospodine — reče policajac s poštovanjem.

Džim ga je začuđeno pogledao.

— Dolazn mi smena — objasni detektiv — a Superu možda ne bi bilo drago da me vidi kako razgovaram s vama.

Zbunjen, Džim uđe u kuću. Otišao je u spavaću sobu i raspakovao kofer koji je uzeo u klubu. Pošto je sačekao da smena dođe i prođe, ponovo je izašao u vrt i iznenadio se kada je na dužnosti zatekao istog detektiva, a još se više iznenadio videvši da su žaluzine koje su bile spuštene, ponovo podignute i da su Kardju i njegova sekretarica izloženi pogledu.

— Super smatra da je bolje da vidimo sobu. Rekao je da se svašta može dogoditi iza spuštenih žaluzina.

— Zar je gospodin Minter bio ovde?

— Samo na minut, gospodine — reče njegov sagovornik i nije se nećkao da nastavi razgovor.

Prihvativši jednu od Džimovih cigara, odmah je počeo zamršenu žalopojku o nepravednosti sistema policijskih penzija. Bilo je petnaest do jedan kada je devojkica izašla i pozvala Džima u biblioteku.

— Mislim da smo gotovi. Bio je to ogroman posao, od koga mi se sledila krv — rekla je tihim glasom.

— Džime, ostavio mi je ogromnu svotu! To zaista nije trebalo da radi, ali odbija da promeni testament.

Kardju je pozvonio pospanom sobaru i pred svedocima potpisao dokument.

— Želeo bih da ovo čuvate — rekao je na Džimovo iznenađenje — ili da ga bar pričuvate do sutra ujutru, kada ću testament poslati na sigurno mesto. Dobro smo to uradili i drago mi je da je gotovo.

Nekadašnje držanje mu se vratilo, bio je mirniji, pa je čak s određenim ponosom izvadio model letnjikovca i da nije bilo devojke, ponovo bi krenuo u izlaganje svojih teorija.

— A sada, mlada damo — rekao je — biće bolje da odete na spavanje. Znate gde je vaša soba; ona u kojoj ste boravili kada ste poslednji put bili ovde.

Bilo joj je drago što se svega rešila pa je, s osećanjem olakšanja okrenula ključ, počela se brzo svlačiti, za deset minuta već se nalazila u krevetu i pala u duboki san bez snova.

Na imanju, Latimer je video kada je ugasila svetlo i polako počeo da se približava kući.

25. Omča

Tap, tap, tap!

Elfa je kroz san čula zvuke i nemirno se promeškolljila.

Tap, tap, tap!

Kroz polusan je zaključila da traka zavese udara u prozor. A onda, upravo kada je ponovo tonula u san:

Tap, tap, tap!

Naglo se probudila i oslonila na lakat. Zvuk je dolazio od prozora, a pravilni razmaci između udaraca uklonili su svaku sumnju da je reč o slučaju. Noć je bila veoma tiha; nije se čuo ni dašak vetra. Razmakla je teške zavese. Dvokrilni prozor bio je širom otvoren kao što ga je i ostavila. Nije bilo ni traga traci koja je visila i stvarala takav zvuk. Napolju je sve bilo obavijeno plavkastom tamom.

Dok je gledala, začula je tiho škripanje šljunka i srce joj je poskočilo pre nego se setila da pored kuće prolazi patrola.

— Jeste li to vi, gospođice Li? — prošaputao je glas.

— Da — odgovorila je istim tonom. — Jeste li vi kucali na prozor?

— Nisam, gospođice — glasio je zapanjujući odgovor. — Zar ste čuli da neko kuca? Mora da ste sanjali.

Vratila se u krevet i legla, ali za noćas je bilo gotovo sa spavanjem. A tada:

Tap, tap, tap!

Izvukla se iz kreveta, polako razmakla zavese i oslušnula u mrtvoj tišini. Zatim je tiho prišla prozoru i nagnula se, pokušavajući pogledom da prodre kroz tamu pod prozorom.

Nije videla nikoga, ali daleko, kod drveća, ugledala je slabi sjaj i pretpostavila da stražar puši cigaretu. Ko je kucao na prozor? Još više se nagnula, a tada joj nešto tvrdo i savitljivo pade na glavu.

Pre nego što se snašla, omča joj se stegla oko vrata. Podigla je ruku i očajnički zgrabila konopac koji ju je davio.

Vukao ju je i podizao u vis. Čvrsto se uhvatila za veliku saksiju s cvećem na prozoru i trzajući se, odbacila je. Pala je s treskom. Tada iz vrta zasja beličasti snop svetlosti i obasja je, a u istom trenu

svilenkasti konopac popusti tako da Elfa posrnu nazad u sobu i polumrtva se sruši pored kreveta, s konopcem oko vrata.

Čovek u vrtu skoči, uhvati se za izbočinu prozora, za nekoliko sekundi uskoči u sobu i upali svetlo.

Pogledada je nepoznato lice čoveka srednjih godina. Skinuo joj je konopac i spustio je na krevet pre nego što je prišao prozoru i prodorno zazviždao.

Džim je čuo zvižduk i u trenu istrčao iz sobe, jer je po smeru zvuka pogodio da dolazi iz Elfine sobe. Otvorio je vrata i ugleda kako detektiv s kojim je večeras razgovarao, briše devojčino lice sunderom.

— Pripazite na damu — reče detektiv, pruživši sunder Džimu, a zatim istrča iz sobe uza stepenice koje su se nalazile nasuprot vrata.

Džim začu njegove teške korake u sobi iznad njih, a tada ga iz vrta pozva glas.

— Šta se događa?

Bio je to Super.

Elfa se osvestila, pa Džim prkđe prozoru i u nekoliko reči ispriča ono što je zaključio po konopcu na podu i crvenim tragovima na njenom vratu.

— Skočite dole i otvorite mi — reče Super.

Džim potrča niza stepenice upravo kada je gospodin Kardju izašao iz sobe s pištoljem u ruci. Ferabi se nije zaustavljao da mu objasni nego je, otključavši bravu, otvorio inspektoru.

Kada su se popeli u Elfinu sobu, devojka je već sedela na krevetu, omotavši kućnu haljinu oko uskih ramena. Boleo ju je vrat, u glavi joj se vrtelo i šumelo, a ruke i noge su joj se tresle, ali ipak je uspela da ispriča šta se dogodilo.

Upravo kada je završila, vratio se detektiv koji je otišao na sprat i doneo dugačak bambusov štap.

— Gore je skladište — rekao je. — Vrata vode na krov. Našao sam samo ovo; mora da je tim lupkao o prozor.

Super se nije ni potrudio da uzme štap.

— Lupka na prozor, ona pogleda gore, a on nabaci omču — promrmljao je. — A vrata mu omogućće bekstvo. Kažem vam da taj tip ništa ne zaboravlja! Na krov, za njim! Imate li oružje? Ako ga

ugledate, pucajte... i pazite da ne slomite vrat, ne bi bilo vredno, jer mislim da je nestao pre nego što ste mogli poći u poteru.

Na vratima, Kardju je bučno izražavao želju da uđe, pa Super, s umornim izrazom lica, izađe da bi ga upoznao s uzrokom gužve.

— Gornja prostorija je skladište i nikada se ne koristi — nepotrebno je objasnio.

Gundajući, Super otvori vrata i dopusti mu da uđe.

— Poznajete li ovo? — upita. Podigao je konopac od tamnocrvene svile, dugačak skoro tri metra. Kraj je bio vešto upleten u omču koja se mogla stegnuti.

Kardju odmahnu glavom.

— Nikadaje nisam video — reče. — To je stara traka za zvono, zar ne? U kući imam samo električna zvonca.

Pažljivo je pregledao traku.

— Vrlo je stara... — rekao je.

— To sam i sam utvrdio — prekinu ga Super. — Možete je kupiti u skoro svakoj prodavnici starudije. Osećate li se bolje, mlada damo?

Klimnula je glavom, pokušavajući hrabro da se osmehne.

— Izaći ćemo i pružićemo vam priliku da se obučete. Mislim da je bolje da dođete dole. Skoro će tri sata, a rano ustajanje nikom ne škodi.

U tom trenutku vratio se detektiv i izvesglio o bezusnešnoj potrazi na krovu.

— Gde je Latimer?

— Pored kuće, kod zasada — reče detektiv.

Super ne reče ni reč. Kad se devojkica na brzinu obukla i sišla u prizemlje, izašao je na livadu. Iznenada Džim začu one iste tri note melodije koje su sinoć doprle sa zasada.

— Pravi sam slavuj — priznade Super skromno. — Oduvek sam imao talenta za oponašanje ptica, ali slavuji su mi specijalnost... slavuji i pilići.

Na Džimovo zaprepašćenje, on poče savršeno da oponaša snenu kvočku, što bi u bilo kom drugom času nateralo Džima u neobuzdani smeh.

— Jesge li to vi, Latimere? — pozva Super, dok im se narednik trčeći približavao,

— Da, gospodine.

Latimer dođe na svetlo. Odeća mu je bila prašnjava, a jedno koleno na pantalonama pocepano. Džim je primetio da su mu ruke uprljane blatom.

— Šta vam se dogodilo, Latimere?

— Pao sam... Veoma sam se žurio — glasio je hladnokrvni odgovor.

— Jesge li videli nekoga ili nešto? — upita Super.

— Ne, čuo sam gužvu u kući, ali znao sam da se vi nalazite u blizini. Pomislio sam da je bolje da sačekam u slučaju da neko pokuša da pobegne u šumu.

Ako je Džim očekivao da inspektor nastavi ispitivanje bio je razočaran. Super progunđa i vrati se u kuću gde je devojka stavljala čajnik na špiritus,

Mladića to nije zadovoljilo, pa se prvom prilikom iskrao iz kuće, ponevši sa sobom jednu od dve baterijske lampe koje je Kardju držao na stolu u predvorju i krenu da pregaeda kuću spolja. Nije morao da ide daleko da bi otkrio nešto zapanjujuće. Uz zadnji deo kuće bile su prislonjene duge merdevine, a kada ih je osvetlio, video je da dosežu do krova. Tada primeti da nešto visi s merdevina, malo iznad njegove gaave i popevši se za dve prečke shvati da je to komad tkanine nepravilnog oblika otkinut ekeerom koji je štrčao sa strane merdevina. Primetio je da je Latimer nosio tamnosivo odelo sa sitnim kockicama koje su bile vidljivije na svetlu lampe nego što bi bile po danu, a ovaj komad tkanine imao je ne samo isti uzorak nego je po veličini tačno odgovarao rupi na kolenu Latimerovih pantalona,

Stavio je tkaninu u džep, vratio se u kuću i pozvavši Supera u stranu, rekao mu šta je pronašao. Super ga je saslušao bez prekidanja, a zatim ga je otpratio do merdevina.

— To je svakako čudno — rekao je na kraju — ali Latimer je možda primetio merdevine i popeo se da proveriti.

— Nije nam to rekao.

— Ne, moram priznati da nije — reče Super. — Proveriću to, gospodine Ferabi. Bilo bi mi drago ako bi ste bili tako dobri da nikome ništa ne kažete. To je svakako čudno i gotovo sumnjivo, ali je sasvim verovatno da sam ispravno pretpostavio. Bila bi mu dužnost da pregleda merdevine.

— Ali kada ste ga zvali nije dolazio iz pravca u kojem su se nalazile merdevine, nego sa zasada — uporan je bio Džim. Super je ljutito trljao obraz.

— To je, slažem se, čudao — složio se i samoprekorno rekao: — Biće da postajem previše star za ovaj posao. Događaju se stvari koje ne očekujem, a ne mogu da shvatim zašto se događaju. Kada čovek počne da se tako oseća onda je to loše po njega. Za pola sata će svanuti, a smatram da će opasnost proći kad prođe noć.

Lenjo je otišao u biblioteku gde mu je devojka pružila kafu i on sede na niski otoman.

— Reći ću vam nešto od čega će vam obrazi porumeneti k'o ruže, mlada damo.

— Nešto ćete mi reći? — upita ona iznenađeno. — Šta to imate na umu, Superu?

— Operacija vašeg oca je potpuno uspela. Skočivši na noge, naizmenično je pocrvenela i prebledela.

— Operacija? Ali to je trebalo da se obavi tek sledeće nedelje.

— Sinoć — reče Super. — Dogovorio sam se s lekarima da vam kažu tek kada sve bude gotovo. Ali smatrao sam da nešto nagađate kada mi je upravnica rekla za pismo koje ste mu ostavili da pročita kada bude u stanju da čita.

— Ali nisam osgavila nikakvo pismo! — zapanjeno reče ona. — Nisam imala pojma da će ga sinoć operisati.

Superove oči se zasuziše.

— Tako, znači? — reče on tiho. Zgrabio je telefon i okrenuo broj.

— Ukrevetu je, dakle? Pa, odmah je probudite i recite da viši inspektor Minter želi s njom da razgovara.

Sačekao je sa slušalicom na uvetu, zagledan u prazno, a onda devojka primeti da mu se izraz lica promenio.

— Jeste li to vi, gospođice Mudi? Što se tiče onog pisma ... da, onog što ga je gospođica Li ostavila za svog oca. Da li biste bili ljubazni da ga otvorite i pročitate mi ga? Ne, to je u redu, imam njenu dozvolu. Čekao je, a onda je Elfa videla kako je klimnuo glavom.

— Aha! Hvala — rekao je na kraju. — Da, sačuvajte mi ga, molim vas.

Spustio je slušalicu.

— Šta je pisalo u pismu? — upita Elfa.

— Mislim da se neko našalio. Hteo je da vam učini uslugu. Pisalo je samo: *Tati od Elfe, s ljubavlju...* To je sve.

Super nije rekao istinu. U pismu je bila ispisana jedna jedina rečenica koja je glasila:

Kći vam je sinoć zadavljena.

— Misli na sve — reče Super, zadivljeno pucnuvši jezikom.

26. Gospodin Vels

Gospodin Kardju je odlučio. Zatvoriće kuću, otpustiti poslugu, a zatim ili iznajmiti kuću u Londonu ili poslednje dane leta provesti u inostranstvu.

— Izgleda da je to dobra ideja — reče Super kada je saznao za to.
— Bilo bi najbolje da odete još večeras.

Kardju oklevajući odmahnu glavom.

— Ne, ne verujem da ću moći večeras. Moram se spakovati...

— Nekoliko mojih ljudi će vam pomoći da se spakujete — ponudi Super.

— Ostaću do jutra — odluči advokat nakon kraćeg razmišljanja. — Hoćete li ostati na večeri?

Super odmahnu glavom.

— Ne mogu — reče. — Dolazi mi jedan prijatelj.

— Povedite i njega.

Sada je na Superu bio red da okleva.

— To bi značilo da vas iskorišćavam. Tog momka ne biste smatrali finim, a ipak, to je čovek kome se divim. Nikad se ne svađa sa mnom i nije oštrouman. A kada se neko ne svađa sa mnom i kada nije oštrouman, onda je to čovek po mom ukusu.

— Inspektore — reče Kardju — nikad vas nisam pitao imate li konačno stav o užasnim stvarima koje su počinjene u komšiluku, ljudima koje poznajemo. Večeras ću vas to pitati. Svakako povedite prijatelja. Gospodin Ferabi je takođe obećao da će doći.

— I mlada dama? — upita Super.

— Ne, ona je kod oca. U prihvatilištu smo joj sredili sobu, da mu bude pri ruci.

Super klimnu potvrdno.

— Pitali ste me imam li konačan stav. Pa, imam i nemam. Imam stav, ali ne i dokaze. A dokaze ne mogu pribaviti bez motiva, jer razumno je pretpostaviti da taj tip, Veliko stopalo, ne šeta okolo ubijajući ljude da bi održavao kondiciju. Takve stvari se događaju samo u knjigama i to, rekao bih, ne baš najboljim. On pokušava da

zadavi mlade devojke da bi njihovi očevi od šoka ponovo poludeli, a ne zato što ga ubijanje zabavlja. Ima mnogo poetičnog u stihovima:

Mračnu mrežu pletemo u stvari
kad prvi put učimo da lažemo

— *Kad prvi put učimo da varamo*— ispravi ga Kardju, blago se osmehnuvši.

— To je isto — reče Super mrzovoljno. — Prevara je laž, a laž je prevara. Upravo to se dogodilo tom tipu, Velikonošcu. Počeo je da vara i morao je da nastavi s prevarama, a svaki put kada je izgledalo da će ga neko odati, izvukao bi pištoljčić i to je bio kraj tog nekog. Na ovom svetu, van ludnica, ne postoje oni voje zovem 'ubicama iz razonode'. Čovek počini ubistvo iz istog razloga iz kog se dete umiva: jer nema drugog načina da mu dozvole da ode na zabavu. A iza svih tih zločina nalazi se neka zabava, ili ono što je zamenjuje. Lepa kuća, kola, šampanjac, večere i sve ostalo što život čini vrednim. Čuo sam za čoveka koji je otrovao ženu jer mu nije dozvoljavala da puši u kući, to je činjenica. Uzmite suđenje Armstrongu i pročitajte dokaze. Znam za još jednog čoveka, koji je ubio brata jer mu je bio potreban novac da bi se kladio na trkama. Ubistvo je jedini zločin koji ljudi nikada ne počine zbog njega samog. Zato ih i uhvate. Lako je sakriti ubistvo, ali je teško prikriti male zločine koji vode do ubistva. Dolazi li Ferabi?

— Da — klimnu glavom Kardju.

— To je dobro — reče Super.

— Hteo bih nešto da vas pitam, inspektore — upade iznenada Kardju. — Baštovan mi je rekao da ste našli tragove merdevina tako duboko utisnute u travu da nije bilo moguće pogrešiti.

— Merdevine su bile tamo — reče Super oprezno. — Naredio sam da ih odnesu, jer nikoga nisam hteo da uznemirivam. Ne znam odakle merdevine, jer vi nemate nijedne koje bi bile tako dugačke. Proveriću to. Što se tiče mog prijatelja, gospodine Kardju, on je kao ja, neće razlikovati jedan nož od drugoga i sav će se zajapuriti i ušeptljati oko čaša. Nije baš ni pričljiv.

— Radite sve da me odgovorite od namere da ga pozovem — nasmeja se advokat. — Ali ipak ga možete dovesti; biće mi drago da

ga upoznam.

— To je čovek po imenu Vels — reče Super rasejano. Izgledao je kao da čeka dalja pitanja, ali Kardju nije bio radoznao.

Iznenada se inspektor, ljutito uzviknuvši, lupio po nozi.

— Znao sam da sam nešto zaboravio! Zamolio sam onog svog narednika, Latimera, da dođe i upozna ga.

— Povedite i Latimera — reče advokat vedro. — Latimer će bar znati koje noževe da upotrebi. Uvek mi je izgledao obrazovan, ponekad suviše dobar... — oklevao je.

— Recite to — uzdahnu Super. — Pa, u stvari nije baš za policiju, gospodine Kardju. Zapravo, on je jedan od onih koji obećavaju. Ima žicu za antropologiju koja me zbunjuje. Koliko prstiju ima konj? Latimer zna. A ume i da razlikuje i mrlje od pokvarenih jaja i preuranjene eksplozije dinamita.

— Inspektore, šalite se sa mnom, a to neću dozvoliti — reče dobro raspoloženi Kardju.

Navaljivao je da tog poslepodneva ode u London i protiv volje je pristao na Superov predlog da prihvati pratnju policajca, koji je zauzeo položaj ispred Kings Benč Voka dok je Kardju radio prepušten sam sebi.

Morao je da napiše mnogo pisama, ali ipak je našao vremena da se telefonom raspita u prihvatilištu.

Kada je čula ko zove, Elfa je došla na telefon.

— Kako se vi osećate?

— Neverovatno sam umorna — odgovorila je. — Upravo sam legla kada sam čula da ste zvali. Nalazite li se u Londonu, gospodine Kardju?

— Da, došao sam na sat vremena; večeras se vraćam u Barli Stak. Sutra ću zatvoriti kuću i otići na dan-dva u London. To, plašim se, znači da će se naše druženje završiti — dodao je — pa sam bio tako slobodan da vam pošaljem ček umesto otpremnine. Sećate li se provale u moju kancelariju? Kao da se to dogodilo pre nekoliko godina, zar ne?

— Dogodilo se prošle nedelje — rekla je devojka.

— Upravo sam pregledao papire i sada tačno znam šta je i zbog čega ukradeno. Čak mi ni Super neće odbiti priznanje za otkriće.

— Šta je bio razlog? — upitala je radoznalo, ali nije hteo da zadovolji njenu radoznalost. Bilo je očigledno, pomislila je dok se vraćala u sobicu, da je advokatovo otkriće tako zapanjujuće prirode da nije želeo da rizikuje da ga preteknu.

Sišao je na Kings Benč Voku, bacio pismo u sanduče i mahnuvši svom zaštitniku, ušao u kola. Nije video Latimera jer se ovaj pažljivo sakrio. Ali narednik je video kada je došao i otišao i u malom automobilu pratio ga je do Barli Sgaka, držeći se tako blizu njega da bi advokat sigurno ugledao svog progonitelja, da je samo okrenuo glavu.

Latimer se nije odvezao do kuće. Projurio je pored uskog odvajanja koje je vodilo do Barli Staka i skrenuo u polje, vozeći pored živice, dok nije bio siguran da ga više ne mogu primetiti. Tek tada je izašao iz kola i pošao putem, po tragu Kardjua.

Bezбриžno je odšetao do livade, a policajac koji je otpratio advokata u London, vedro ga je pozdravio.

— Super je pitao za vas, naredniče.

— Bio sam zauzet — reče Latimer. — Možete ići. Pronašao je stolicu, odneo je u senku duda i seo. Kada je Kardju pogledao kroz prozor radne sobe, video ga je na dužnosti i poslao mu kutiju cigara. Narednik Latimer se zahvalio osmehom, usmerenim prema prozoru. Izgledao je kao da ga nešto zabavlja.

27. Oproštajna večera

— Upoznajte se s gospodinom Velsom — reče Super svečano.

Oniži čovek koji je sedeo na stolici u Superovoj kancelariji i osećao se neprijatno, nespretno ustade, pa ispruži veliku ruku. Bio je blag i dobroćudan, s crvenom kosom koja je počela da sedi, pažljivo razdeljenom sa strane i očešljanom u veliki uvojak na čelu. Džimu se činilo da nije navikao da nosi kruti okovratnik, jer je povremeno s neprijatnošću okretao glavu.

— Ko je on? — upita Džim kada je nakratko ostao sam sa Superom.

— On je prekora — odgovori Super — mrlja u mom dosijeju, nevolja a možda i tromesečna prepiska sa zamenikom komesara. Ali nisam mogao da odolim; morao sam ga pozovem da dođe.

— Da li je i on detektiv? — upita, ali kada se setio fizičkog izgleda tog čoveka, ova misao mu se učini nemogućom.

— Ne, nije detektiv, nego moj prijatelj. Rekao sam Kardjuu kakva je to ptičica...

— Ne vodite ga valjda na večeru? — upita Džim, zgražavajući se.

— Vodim — reče Super mirno — a reći ću vam i zašto. Kada sam ga pozvao nisam još znao, ali sam saznao kasnije. Kardju će vam izložiti novu teoriju; usput, prekосуtra ćete mi biti potrebni na drugom uviđaju; a ja poštujem advokatove teorije, ali istovremeno želim da mu pokažem gde je pogrešio. Taj momak je ono što zovem karikom koja nedostaje u ovom slučaju.

Džim se morao zadovoljiti ovim objašnjenjem

Iz Londona nije došao s velikim zadovoljstvom; samo ga je pomisao da bi mogao pružiti moralnu podršku Kardjuu navela da pod kobnim krovom provede još jednu noć. Nije znao da će i Super doći na večeru dok mu to ovaj nije sam rekao, a mogućnost da će sedeti nasuprot nezanimljivog i nervoznog inspektorovog prijatelja nije mu mogla popraviti raspoloženje.

— To je advokatova oproštajna večera. Sutra, ako bude živ...

— Zar očekujete da se noćas nešto dogodi?

Super klimnu glavom.

— Ako sutra bude živ, otići će u grad, a iz Londona u inostranstvo. Operacija gospodina Lia bila je uspešna.

Na svojstven način, prešao je na drugu temu.

— Popodne je prepoznao kćerku i to je dobro. Ali još je suviše slab da bi dao izjavu. Vrlo me zabrinjava što će tamo biti i Latimer.

— Na večeri?

Super ozbiljno klimnu glavom.

— Latimer će vam se svideti; može jesti obema rukama, a još ga niko nije video da pije vodu iz posude za pranje prstiju. Latimer ima dobre manire i tata-mata je za psihologiju. Večera će biti vrlo interesantna ako gospodin Kardju i on razvežu o Lombosu, poznatom te'retičaru.

Džim je stigao pre svih ostalih, a advokat ga je zamolio da se za večeru ne oblači svečano.

—Pozvao sam Supera, a on će dovesti svog narednika Latimera i jednog prijatelja... Jeste li upoznali njegovog prijatelja?

Džim se osmehnu.

— Nadam se da se nećete zaprepastiti, ali meni izgleda prilično neobično.

— Mora da je prilično neobičan kada je Superov prijatelj — reče Kardju suvo. — Evo, i ja sam počeo da ga zovem tim smešnim nadimkom. Ferabi, nedostajaće mi ovo mesto. Tek sada počinjem da shvatam koliko sam vezan za Barli Ogak. Ovde sam bio vrlo srećan — reče tiho.

— Nameravate li da se vratite?

— Ne, prodaću kuću. Već sam pisao jednom agentu i zamolio sam ga da posreduje pri prodaji. Po svoj prilici ću se nastaniti u Švajcarskoj i svoje skromne eposobnosti posvetiti pokušaju da doprinesem literaturi iz kriminologije. Inspektor Minter će me prezirati do groba — usne mu se napućiše — ali to moram očekivati.

— Stvarno ne smatrate da ste u opasnosti, zar ne, gospodine Kardju?

Na njegovo iznenađenje, Kardju klimnu piavom.

— Da, smatram da sam u velikoj opasnosti. Nekoliko narednih godina boraviću u inostranstvu. Inspektor se slaže sa mnom.

Bacio je pogled kroz prozor i ugledao Latimera na dužnosti.

— Ne bih mogao dugo da podnosim ovakvu zaštitu — rekao je. — Izludela bi me! A sada mi pričajte o inspektorovom neobičnom prijatelju.

Džim ga je opisao s većom dozom istine nego dobronamernosti.

— Izgleda da baš neće mnogo doprineti raspoloženju večeri — reče Kardju — ali morao sam da ih obojicu pozovem. Super ga je pozvao da se večeras sastanu, a ja sam želeo da naš stari prijatelj svakako prisustvuje onome što bih mogao nazvati svojom oproštajnom večerom. Želeo bih — nastavio je uzdahnuvši — da se održava u srećnijim okolnostima, pa da i ona draga devojka može prisustvovati. Ali strašna stvar koja se sinoć dogodila bila je poslednja kap ... Nisam mogao da rizikujem još jedan takav šok.

Super je došao sa deset minuta zakašnjenja na početak večere, a iza njega na motociklu sedeo je crvenokosi čovek. Cim se nije sećao smešnijeg prizora od mršavog inspektora i njegovog nervoznog, malog gosta koji ga je uhvatio oko pojasa.

— Upoznajte se s mojim prijateljem, gospodinom Velsom.

Kardju mu pruži ruku.

— Latimere, upoznajte se s gospodinom Velsom.

Narednik priđe i pridruži im se.

— A sada — reče Kardju — mislim da možemo početi s večerom. Supa je već na stolu.

Pošli su za njim u trpezariju. Kardju im je pokazao mesta, pa su seli. Nije bilo istina da je supa na stolu, ali služavka ju je na malom stočiću već pripremila u činiji, a postavljali su i tanjire. Crvenokosi pogleda Supera s molbom u očima, a inspektor podiže veliku kašiku.

— S ovom — reče promuklim šapatom, a zatim prirodnim glasom: — Pre nego počnemo s oproštajnom večerom, iznenađuje me da niko ne želi da zna ko je moj prijatelj Vels.

— Priznajem da sam radoznao — reče Kardju.

Ustanite. gospodine Vels. Upoznajte se s gospodinom Kardjuom, advokatom. Gospodine Kardju, upoznajte se s gospodinom Toperom Velsom — zastao je — ubicom Engleske!

Kardju ustuknu, lica nabranog u izraz neverice, a čak je i Džim osetio mučninu dok je užasnuto zurio u nervoznog čovečuljka.

— Upoznajte se s njim, Latimere. Možda ste ga već sreli? Srešćete ga ponovo.

Super je prodorno gledao u narednika.

— I ne dirajte tu supu, Latimere. Neka je niko ne dira jer...

— Šta mislite time da... — poče advokat.

— Jer je puna otrova.

Kardju odmaknu stolicu od stola, s izrazom iznenađenja i neverice koje je Džim kod njega već ranije viđao.

— Puna otrova?

— Puna otrova — reče Super, a zatim ponovi:

— Upoznajte se s gospodinom Velsom, dželatom. I...

Dogodilo se to pre nego što je iko mogao prozreti njegovu nameru. Jednim korakom Kardju se našao kod vrata, a drugim je već izašao i brava je škljocnula.

— Prozor, brzo! — reče Super — Razbijte ga stolicom. Možete se kladiti da je blokirao prozor.

Teška stolica koju je zavrtlao Latimer, uz lomljivu prolete kroz prozor. Već sledećeg sekunda narednik se našao napolju.

— Pođimo do zadnjeg dela kuće — progundā Super. — Trebalo je da u zasedu postavim ceo vod.

Džim je trčao, a da ni sam nije znao gde i zašto. U glavi mu je vladala zbrka. Kardju? Nemoguće!

Zadihani, dotrčali su do dvorišta. Advokata nije bilo na vidiku. Super otvori vrata koja nisu bila zaključana. Iza njih je počinjala staza koja se spuštala na sporedan put. Bio je to ulaz kojim su dobavljači prehrambenih namirnica dolazili u kuhinju.

Na trenutak su ugledali advokatovu glavu koja se velikom brzinom kretala iznad živice. Zatim je nestala.

— Mali motocikl na sklapanje — objasni inspektor — isti onaj koji je imao u automobilu kada je ubio Hanu Šo. Na taj način je pobegao, a da nije prošao kroz Pousi. Krenuo je stazom kroz polje, a preko ograda je podizao motocikl. Idite po kola, Ferabi... brzo ih dovezite. Super je otrčao do biblioteke i podigavši slušalicu shvatio da je žica presečena.

— Mislio je na sve — rekao je tiho. — Presekao je žicu još pre večere. Bio je potpuno siguran da će nas sve uspavati.

Kada se vratio, Latimer je upravo ulazio u kola.

— Ne zaustavljajte se! — povikao je inspektor uskačući u kola koja su ubrzavala.

Na raskrsnici je stajala policijska patrola, ali nisu videli čoveka na motociklu.

— Okrenuo se — reče Super, zabrinuto gledajući nebo.

— Za pola sata će pasti mrak.

Postojala su tri puta kojima je begunac mogao da krene. Prvi, direktno kroz Ajzelvort, drugi, zaobilaznim putem kroz Kingston do Ričmond Parka i najzad, jednom od mnogih poljskih staza u kraju. Super se odveze u stanicu da izda naređenja.

— Kardju je naručio privatni avion da ga večeras prebaci u Pariz — reče on. — Očekuje da ćemo ga zaustaviti, pa je verovatno i on odbacio tu mogućnost. Jedina nada mu je da ode u London, a to će i učiniti. Kažem vam, taj momak brzo razmišlja i gleda daleko unapred.

Izašao je iz stanice i zastao, smrknuto posmatrajući automobil.

— Da, otići će u London, ali ne ni u stan ni u kancelariju. Sigurno negde ima jazbinu za slučaj opasnosti.

— Lako ga je prepoznati — govorio je sam sa sobom — pa zato neće pokušati vozom, verovatno ni kolima, a kladim se da neće bežati ni vazдушnim putem.

Kada su stigli u London, inspektorov prvi korak bio je da udvostruči stražu u prihvatilištu, a zatim je sledila poseta advokatovom stanu. Saznao je da Kardju nije dolazio, niti su ga videli u Kings Benč Voku. Pošto se na ulici pridružio Džimu, prihvatio je njegov poziv da na brzinu nešto pojedju.

— Da Kardju je ubio Hanu Šo. Ucenjivala ga je i htela je da se uda za njega. Mrzeo ju je gore nego zmiju. Nad glavom mu je držala pismo koje je napisao pre nekoliko godina i pretila da će ga odati ako ne pristane na brak.

Venčali su se u matičnoj kancelariji u Njuberiju, pod imenom Lajnes, onog dana kada je ubijena. Nije joj bilo stalo do imena, jer je dobila njega. Ali joj je bilo stalo da je javno prizna, pa je poslala telegram gospođici Li da dođe u letnjikovac kao svedok. Dobio je pismo, cenu njenog braka, a zatim ju je ubio. Dogovorili su se da se sastanu posle venčanja: pred vama je blefirao da želi da s nekim ide u pozorište, a to je bilo lako jer je znao da ste te večeri zauzeti. Ali nije znao gde ćete.

Obično se vozio na motociklu koji je držao u jednoj od prostorija kuće. Video sam ogrebotine od volana kada sam pretraživao kuću. Sa ženom se dogovorio da se sastanu kasno te noći. Trebalo je zajedno da se odvezu do letnjikovca, ali izmislivši neki izgovor, nagovorio ju je da mu dozvoli da sedne na zadnje sedište, gde se zgurio da ga niko ne bi primetio. Kažem vam da je na sve mislio. Isplanirao je čak šešir i kaput koje će ona da nosi, a kada ju je ubio, stavio ih je, jer mu je rekla da će doći devojka, pa se plašio da je putem ne sretne.

— Ali zašto ... zašto, zaboga? Bio je bogat.

— Ma, kakvi bogat — reče Super. — Imao je novac... da, ali kako ga je stekao? Sve ću vam ispričati, iako tek ponešto nagađam, Li mi neće protivrečiti. U to bih se mogao kladiti.

Gospodin Li je bio funkcioner u ministarstvu finansija, lično zadužen da iz Amerike donese četiri velika sanduka novca. Sanduci su bili obeleženi brojevima 1, 2, 3 i 4. Sećate li se da je govorio o '3' i '4'? Brod je potonuo u oluji kod južne obale Irske, ali putnike je spasao drugi brod. Imali su vremena da prenesu samo dva sanduka pre nego što je brod potonuo, a spasilački brod probio se kako je znao i umeo kroz Irski kanal, pa uz obalu Engleske. Oluja je trajala tri dana. Nisu mogli da uplove u luku, niti da se jave nekome na obali sve dok nisu stigli u zaliv Pousi gde su doživeli nesreću. Naleteli su na staru minu koju je oluja oslobodila i odleteli u vazduh.

— U to vreme — nastavi Super — Kardju je bio švorc i još gore nego švorc. Imao je mnogo novca koji su mu poverili klijenti, a izgubio ga je u raznovrsnim glupim špekulacijama. Jedan od njegovih klijenata počeo je da mu pravi probleme, čovek po imenu Brikston, poslanik u gradskoj skupštini, pa je čak napisao i pismo Jardu u kome je rekao da želi da da izjavu policiji. Mene su poslali da s njim razgovaram, jer sam se već ranije time bavio, a po onome što sam naćuo, znao sam da se Kardju bavi sumnjivim poslovima. Ali umesto da saslušam izjavu, primio sam Brikstonovu poruku da nema šta da izjavi. Imao je dobar razlog za to ... potkupili su ga. A zbog čega su ga potkupili? Reći ću vam i to.

Super je popio veliku čašu piva.

— Taj tip Kardju nalazio se u letnjikovcu one noći kada je brod potonuo. Odlučio je šta će da uradi. Nameravao je da otplovi na

pučinu i udavi se. Ali, pošto je bio advokat i to pedantan, pre nego što je otišao, napisao je poduže pismo patologu u kojem je priznao da je svojim klijentima ukrao veliku svotu novca. Tada je čuo eksploziju. Čamac mu je bio na obali i na nekoliko minuta mora da je postao čovečan. Izvezao se na more i pronašao dva čoveka koji su se držali za splav, a na splavu su bili sanduci 3 i 4. Odvukao je te ljude na obalu. Jedan je bio polumrtvi Li. Drugi je bio Elson, trgovac stokom, koji se ukrcao kao ložač da bi pobegao pred policijom. Elson je znao za novac i rekao je Kardjuu. Izvukli su sanduke na suvo, a tada se Li oporavio. Elson je znao da je novac poveren Liju i jedini način da ga se dočepa bio je da se oslobode Lia. Možda se posavetovao s Kardjuom, a možda i nije, ali u svakom slučaju udario je Džona Lija sekirrom po glavi i bacio ga u more.

Samo bog zna kako se ovaj spasao! Godinu dana mu se gubio svaki trag, ali postoji mogućnost da se nekako dovukao do Pousija gde se nalazi bolnica i da je tamo proveo skoro celu prvu godinu. Video sam podatke o nepoznatom čoveku koga su lečili zbog rane na glavi. Ne znam da li je Kardju učestvovao u tome ... možda i jeste. Ali uneli su sanduke u letnjikovac i Hana je to morala saznati. U to vreme se tamo nalazila i brinula se o Kardjuu. Sanduke su otvorili, izvadili novac, a zatim ih uništili. Morali su da dele s Hanom, a moguće je da je tada prvi put saznala u kakvom se položaju nalazi Kardju. Moja teorija je da je pismo napisano i potpisano neposredno pre nego što je eksplozija izvukla Kardjua iz letnjikovca. Imala je prilike da pročita pismo koje je sakrio i verovatno zaboravio na njega.

— Ali, vi to samo nagađate?

— Znam ... koverta adresirana na patologa rekla mi je mnogo toga. Imao sam već posla sa samoubistvima.

Kardju je imao kuću u Barli Staku koja je bila pod hipotekom. Isplatio je hipoteku a isto tako i sve one kojima je dugovao i povukao se, jer to je sada mogao da uradi. Mogao je mirno živeti, da Hana nije imala ambicija. Želela je da zauzme mesto žene koja joj je pomogla, pa Kardjua ni na trenutak nije ostavljala na miru. Jednom je napisala početno slovo imena potonulog broda na travi pod njegovim prozorom da bi ga podsetila čime bi ga mogla uceniti, sećate li se toga?

— Ali, da li ste to sve vreme znali? Super klimnu glavom.

— Možete se kladiti da sam mnogo toga znao! — reče.

— Plašilo me samo šta će se dogoditi Elsonu kad jednom utuvi sebi u glavu da je Kardju ubio ženu. Još pre nekoliko meseci ubacio sam mu Latimera. Latimer je otišao i od njega pozajmio novac kako bi time uverio Elsona da se nalazi pod njegovom vlašću. Nadao sam se da će jedne noći, kada se napije, izbrbljati celu stvar. Latimer je morao da glumi lopova i moram priznati da je to zapanjujuće dobro izveo. Izvršio je sva moja uputstva, sva osim jednog, kada me je pratio u grad, jer je kao budala pomislio da me Kardju čeka u zasedi.

— Znači da je Kardju pokušao da zadavi gospođicu Li?

— Da. Latimer se nalazio na krovu, tamo je zauzeo položaj. Čim se smračilo tamo smo postavili merdevine, čuo je lupkanje, ali nije mogao da vidi šta se događa dok se vrata nisu s treskom otvorila. Latimer je sačekao, jer je očekivao da će neko izaći, a kada se niko nije pojavio pretpostavio je da ga je čovek koji misli na sve zavarao, pa se, što je brže mogao, spustio merdevinama.

Džim je bio preneražen onim što je čuo.

— Šta ste imali na umu kada ste pitali Kardjua da li su mu ruke izgrebane, onog jutra kada su ga našli omamljenog hloroformom?

— A zašto je bio omamljen hloroformom? — upita Super komično se nacerivši od zadovoljstva. — Pokušao je vrlo jednostavan trik. Na obali je prišao nekom čoveku i poslao ga da u kancelariju za raznošenje paketa odnese otrovnu hranu. Srećom, pronašli smo tog skitnicu i zatvorili ga. Došao sam kod Kardjua s izmišljotinom da želim da ispitam tog tipa i morao sam se poslužiti vama kao paravanom, zbog čega mi je vrlo žao, gospodine Ferabi. Kardju je progutao mamac sve dok nisam kao slučajno napomenuo da je to isti čovek kojeg je unajmio na obali, a tada je uvideo da bi mu Saliven prepoznao glas onog trenutka kada bi progovorio. Zbog toga sam ga i zamolio da ode i ispita ga. Mogao se izvući samo na jedan način i to tako da izmisli priču kako je omamljen hloroformom. U kući je imao gomilu lekova. Natopio je parče tkanine, bacio bocu kroz prozor, legao na krevet i lepo se uspavao. Zapravo, bilo je to vrlo opasno za Kardjua, jer ima slabo srce. Kada sam mu pregledao prste pomirisao sam ih i osetio da mirišu na hloroform. Imam dobar nos za mirise. Onog dana kada je pucao na nas u žbunju još sam osećao hloroform. Postoji mnogo bistrih momaka koji će vam reći da

miris hloroforma iščezava za pola minuta. Možete ih poslati Patriku Minteru da ih on uputi u to.

Gospodine Ferabi, neću više govoriti protiv detektiva amatera. Taj Kardju je vrlo brzo naučio mnoge stvari. Počeo sam da veoma poštujem antrupulogiju, a i psihologija se podigla u mojim očima.

Ona provala u kancelariju kada je spalio Hanine dokumente. Mora da je to on učinio jer nije povukao zavesu i upalio svetlo — i u mraku se tamo dobro snalazio! U zavesi se još nalazila mesec dana stara priznanica.

Super je s uzdahom spustio kriglu i lupio se po čelu.

— Ostavio sam tamo onog malog dželata — rekao je promuklo.

— Zašto ste ga, zaboga, uopšte doveli?

— Bila je to poslednja kap. Već smo Elsona pokušali da zaplašimo da bi progovorio. Latimer mu je stavio upozorenje na vrata, ni ne sanjajući kakav će biti rezultat. Mislili smo da će Elson sve izbrbljati. Ali nije. Pošto je čuo kako Li peva u šumarku, kao budala je nazvao Kardjua i sve mu rekao. Znam to, jer smo mu stavili prislušni uređaj na telefon. Tada su počele nevolje. Isge noći Kardju je došao da me ukoka. Da vam kažem istinu, gospodine Ferabi, pogrešno sam procenio Kardjua. Mislio sam da ću ga do te mere uznemiriti da će istresti celu priču. Taj momak je pametan! Odmahnuo je glavom.

— Taj Veliko stopalo...

— Veliko stopalo?

— Naravno, Veliko stopalo. U sobi, pod krevetom imam njegove noge. Par lažnih nogu koje je kupio od trgovca pozorišnim rekvizitima u Ketrin Ogritu. Ništa nije zaboravljao, za sve se pripremao! Imao je te lažne noge za slučaj da ostavi tragove u pesku i tako skrene sve bistre policajce s pravog puta. Samo što ih je ostavio pod sedištem u kolima gde sam ih pronašao. Priča kako je Hana Šo dobila preteće pismo bila je lažna. Nikada nije dobila pismo od Velikonošca, za to se Kardju pripremao,

Džim Ferabi se zavalio u stolici i otvorenih usta se zadivljeno zagleda u Supera.

— Vi ste genije! — promrmlja.

— Zaključci i te'retisanje — reče inspektor skromno.

— Imao sam trenutak nadahnuća! Mnogo puteva vodi iz Londona!

* * *

Bilo je pola dva ujutru i površina široke reke koja teče kroz London bila je tiha i pusta. Daleko prema severu na nebu se video odsjaj reflektora s dokova. Veliki brod za duge plovidbe tiho je plovio plimom koja se povlačila, a zelena i crvena svetla prelivala su se po mirnoj vodi. Brod je plovio polako, kao da se njegovom vlasniku nije žurilo da ostavi za sobom svetla romantične reke.

U blizini Grejvsenda malo je povećao brzinu dok je skretao levo da bi izbegao usidreni putnički brod. Već je gotovo prošao, kada iz senke velikog broda isplovi bučni brodić koji zaobiđe pramac i približi se boku broda koji je prolazio.

— Ko ste vi? — zagrme glas iz tame.

— Motorni brod 'Sesili' čiji je vlasnik grof de Freslak. Na putu smo za Budžis — čuo se odgovor.

Sve su se više približavali, dok brodić nije pristao uz bok broda. Vlasnik kao da je tek sada shvatio opasnost. Začula se buka i grmljavina mašina, a brod je gotovo poskočio napred. Ali u tom času brodić se već zakačio čakljama, a Super se prvi popeo na palubu.

—Imao sam sreće, Kardju. Nisam očekivao da ću vas iz prve uhvatiti.

—Čak i vaši zaključci i teorije moraju bar jednom biti ispravni — reče Kardju ugrađeno kada su mu lisice škljocnule na rukama.

BELEŠKA O PISCU

Edgar Valas je britanski romansijer, dramatičar i novinar, pisac popularnih detektivskih priča, nazvan i kraljem modernog trilera.

Edgar Valas je rođen u Grinviču 1875. godine, iste godine kad i tvorac *Tarzana* Edgar Rajs Barouz. Posle vrlo zanimljivog detinjstva i mladosti, provedene delom i u Južnoj Africi Edgar Valas je 1899. godine postao dopisnik *Rojtersa* i londonskog *Dejli Mejla*. Izveštavao je, između ostalog i iz Rusko-japanskog rata (1904 — 5), Pisao je, u to vreme, i o ratu obaveštajnih službi, što će mu pomoći u radu na docnijim pričama i romanima. Prvi Valasov roman *Četiri pravednika* objavljen je 1905. Godine. Desetak godina kasnije Valas je objavio čuvenu špijunsku priču *Oznaka broj 2*, a posle Prvog svetskog rata postao je najčuveniji pisac od čijih dela je čitanija bila samo *Biblija*.

Najpoznatiji Valasovi romani su *Liga pravednika*, *Čovek iz Kordobe* i *Potkazivač*.

Edgar Valas je autor niza drama i filmskih scenarija. Preminuo je 10. februara 1932. godine upravo u vreme kada je radio na scenariju za prvu holivudsku verziju King-Konga.

Scan: **nela012**

Obrada: **BABAC**

MOBI, EPUB: **ikamisic**

Sadržaj

- [1. Super](#)
- [2. Nepredvidiva Hana](#)
- [3. Advokat gubi parnicu](#)
- [4. Večera u Barli Staku](#)
- [5. Strelac u zasedi](#)
- [6. Priča o novčanicama od sto dolara](#)
- [7. Putovanje na jug](#)
- [8. Kuhinja](#)
- [9. Gošća](#)
- [10. Elfina priča](#)
- [11. Zapečaćena koverta](#)
- [12. Latimerov ujak](#)
- [13. Super postavlja pitanja](#)
- [14. Teorije i zaključci](#)
- [15. Kuća Elfe Li](#)
- [16. Skromna večera](#)
- [17. Superova senzacija](#)
- [18. Poslastica](#)
- [19. Dim iz Hil Braua](#)
- [20. Upozorenje](#)
- [21. Čaj u parku](#)
- [22. Hloroform](#)
- [23. Nalog za hapšenje](#)
- [24. Napad iz zasede](#)
- [25. Omča](#)
- [26. Gospodin Vels](#)
- [27. Oproštajna večera](#)
- [BELEŠKA O PISCU](#)